

മഹാഭാരതം - 38

മഹാഭാരതം 38

വ്യാസമഹർഷി

അധ്യായം 51 - 75

താളിളക്കം

2020

പേര്: മഹാഭാരതം 38

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കടപ്പാട്: വിക്സിപ്പീഡിയ.

അധ്യായം 51

1 [സ്]

ഗതാപരാഹ്ണഭ്രയിഷ്ടേ തസ്മിൻ അഹനി ഭാരത
 രഥനാഗാശ്വപത്തിനാം സാദിനാം ച മഹാക്ഷയേ
 2 ദ്രോണപുത്രേണ ശല്യേന കൃപേണ ച മഹാത്മനാ
 സമസജ്ജത പാണ്ഡാല്യസ് ത്രിഭിർ ഏതൈർ മഹാരഥൈഃ
 3 സ ലോകവിദിതാൻ അശ്വാൻ നിജ്ജലാന മഹാബലഃ
 ദ്രുണേഃ പാണ്ഡാല ദായാദഃ ശിതൈർ ദശഭിർ ആശുതൈഃ
 4 തതഃ ശല്യ രഥം തുർണം ആസ്മായ ഹതവാഹനഃ
 ദ്രുണിഃ പാണ്ഡാല ദായാദം അഭ്യവർഷദ് അഥേഷ്ടഭിഃ
 5 യുഷ്ടദൃക്തം തു സംസക്തം ദ്രുണിനാ ദൃശ്യ ഭാരത
 സൗഭദ്രേ ിദ്യപതത് തുർണം വികിരൻ നിശിതാത് ശരാൻ
 6 സ ശല്യം പഞ്ചവിംശത്യാ കൃപം ച നവഭിഃ ശരൈഃ
 അശ്വത്ഥാമാനം അഷ്ടാഭിർ വിവ്യാധ പുരുഷർഷഭ
 7 ആർജുനീം തു തതസ് തുർണം ദ്രുണിർ വിവ്യാധ പത്രിണാ
 ശല്യോ ദ്വാദശഭിശ് ചൈവ കൃപശ് ച നിശിതൈസ് ത്രിഭിഃ
 8 ലക്ഷ്മണസ് തവ പൗത്രസ് തു തവ പൗത്രം അവസഥിതം
 അഭ്യവർതത സംഹൃഷ്ടസ് തതോ യുദ്ധം അവർതത
 9 ദൗര്യോധനിസ് തു സുകൃദ്ധഃ സൗഭദ്രം നവഭിഃ ശരൈഃ
 വിവ്യാധ സമരേ രാജംസ് തദ് അദ്ഭുതം ഇവാഭവത്
 10 അഭിമന്യുസ് തു സുകൃദ്ധോ ദ്രാതരം ഭരതർഷഭ
 ശരൈഃ പഞ്ചാശതാ രാജൻ ക്ഷിപ്രഹസ്തോ ിദ്യവിധൃത
 11 ലക്ഷ്മണോ ിപി തതസ് തസ്യ ധനശ് ചിച്ഛേദ പത്രിണാ
 മുഷ്ടിദേശേ മഹാരാജ തത ഉച്ഛക്രൂർ ജനാഃ
 12 തദ് വിഹായ ധനശ് ഛിന്നം സൗഭദ്രഃ പരവീരഹാ
 അന്യദ് ആദത്തവാംശ് ചിത്രം കാർമുകം വേഗവത്തരം
 13 തൗ തത്ര സമരേ ഹൃഷ്ടൗ കൃതപ്രതികൃതൈഷിണൗ
 അന്യോന്യം വിശിഖൈസ് തീക്ഷ്ണൈർ ജംഗ്ഗതഃ പുരുഷർഷഭൗ
 14 തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ ദൃഷ്ട്വാ പൃത്രം മഹാരഥം
 പീഡിതം തവ പൗത്രേണ പ്രായാത് തത്ര ജനേശ്വരഃ
 15 സംനിവൃത്തേ തവ സുതേ സർവ ഏവ ജനാധിപാഃ
 ആർജുനീം രഥവംശേന സമന്താത് പര്യവാരയൻ
 16 സ തൈഃ പരിവൃതഃ ശുരൈഃ ശുരോ യധി സുദുർജയൈഃ

ന സ്മ വിവൃഥതേ രാജൻ കൃഷ്ണ തുല്യപരാക്രമഃ
 17 സൗഭദ്രം അഥ സംസക്തം തത്ര ദൃഷ്ട്യാ ധനഞ്ജയഃ
 അഭിദൂദ്രാവ സക്രമുഖസ് ത്രാതുകാമഃ സ്വം ആത്മജം
 18 തതഃ സരഥനാഗാശ്യാ ഭീഷ്മദ്രോണപുരോഗമഃ
 അഭ്യവർത്തത രാജാനഃ സഹിതഃ സവ്യസാചിനം
 19 ഉദ്ധൃതം സഹസാ ഭൗമം നാഗാശ്വരഥസാദിഭിഃ
 ദിവാകരപഥം പ്രാപ്യ രജസ് തീവ്രം അദൃശ്യത
 20 താനി നാഗസഹസ്രാണി ഭൂമിപാല ശതാനി ച
 തസ്യ ബാണപഥം പ്രാപ്യ നാഭ്യവർത്തത സർവശഃ
 21 പ്രണേദുഃ സർവഭൂതാനി ബഭ്രൂവുസ് തിമിരാ ദിശഃ
 കരൂണാം അനയസ് തീവ്രഃ സമദൃശ്യത ദാരുണഃ
 22 നാപ്യ് അന്തരീക്ഷം ന ദിശോ ന ഭൂമിർ ന ച ഭാസ്കരഃ
 പ്രജജേത ഭരതശ്രേഷ്ഠ ശരസംഘൈഃ കിരീടിനഃ
 23 സാദിത ധ്വജനാഗാസ് തു ഹതാശ്യാ രഥിനോ ഭൃശം
 വിപ്രദ്രുത രഥാഃ കേ ചിദ് ദൃശ്യന്തേ രഥയുഥപഃ
 24 വിരഥാ രഥിനശ് ചാന്യേ ധാവമാനഃ സമന്തതഃ
 തത്ര തത്രൈവ ദൃശ്യന്തേ സായുധഃ സാംഗദൈർ ഭൂജൈഃ
 25 ഹയാരോഹാ ഹയാംസ് തൃക്ത്വാ ഗജാരോഹാശ് ച ദന്തിനഃ
 അർജ്ജുനസ്യ ഭയാദ് രാജൻ സമന്താദ് വിപ്രദൂദ്രവുഃ
 26 രഥേഭ്യശ് ച ഗജേഭ്യശ് ച ഹയേഭ്യശ് ച നരാധിപഃ
 പതിതഃ പാത്യമാനാശ് ച ദൃശ്യന്തേ ഫർജ്ജുന താഡിതഃ
 27 സഗദാൻ ഉദ്യതാൻ ബാഹുൻ സ ഛഡ്ഗാശ് ച വിശാം പതേ
 സ പ്രാസാംശ് ച സ തുണീരാൻ സ ശരാൻ സ ശരാസനാൻ
 28 സാങ്കശാൻ സ പതാകാംശ് ച തത്ര തത്രാർജ്ജുനോ നൃണാം
 നിചകർത ശരൈർ ഉഗ്രൈ രൗദ്രം ബിദ്രദ് വപുസ് തദാ
 29 പരീഘാണാം പ്രവൃദ്ധാനാം മുദ്ഗരാണാം ച മാരിഷ
 പ്രാസാനാം ഭിണ്ഡിപാലാനാം നിസ്തീംശാനാം ച സംയുഗേ
 30 പരശ്വധാനാം തീക്ഷ്ണാനാം തോമരാനാം ച ഭാരത
 വർമണാം ചാപവിധാനാം കവചാനാം ച ഭൂതലേ
 31 ധ്വജാനാം ചർമണാം ചൈവ വ്യജനാനാം ച സർവശഃ
 ഛത്രാണാം ഹേമദണ്ഡാനാം ചാമരാനാം ച ഭാരത
 32 പ്രതോദാനാം കശാനാം ച യോക്ത്രാണാം ചൈവ മാരിഷ
 രാശയശ് ചാത്ര ദൃശ്യന്തേ വിനികീർണാ രണക്ഷിതൗ

33 നാസീത് തത്ര പുമാൻ കശ് ചിത് തവ സൈന്യസ്യ ഭാരത
 യോ ഫർജ്ജനം സമരേ ശൂരം പ്രത്യുദ്യായാത് കഥം ചന
 34 യോ യോ ഹി സമരേ പാർഥം പത്യുദ്യാതി വിശാം പതേ
 സ സ വൈ വിശിഖൈസ് തീക്ഷ്ണൈഃ പരലോകായ നീയതേ
 35 തേഷു വിദ്രവമാണേഷു തവ യോധേഷു സർവശഃ
 അർജ്ജുനോ വാസുദേവശ് ച ദധ്വതുർ വാരിജോത്തമഃ
 36 തത് പ്രഭസം ബലം ദൃഷ്ട്വാ പിതാ ദേവവ്രതസ് തവ
 അബ്രവീത് സമരേ ശൂരം ഭാരദ്വാജം സ്മയന് ഇവ
 37 ഏഷ പാണ്ഡുസുതോ വീരഃ കൃഷ്ണേന സഹിതോ ബലി
 തഥാ കരോതി സൈന്യാനി യഥാ കര്യാദ് ധനഞ്ജയഃ
 38 ന ഹ്യ ഏഷ സമരേ ശക്യോ ജേതും അദ്യ കഥം ചന
 യഥാസ്യ ദൃശ്യതേ രൂപം കാലാന്തകയമോപമം
 39 ന നിവർതയിതും ചാപി ശക്യേയം മഹതീ ചമുഃ
 അന്യോന്യപ്രേക്ഷയാ പശ്യ ദ്രവതീയം വരൂഥിനി
 40 ഏഷ ചാസ്തം ഗിരിശ്രേഷ്ഠം ഭാനുമാൻ പ്രതിപദ്യതേ
 വപുഷി സർവലോകസ്യ സംഹരന് ഇവ സർവഥാ
 41 തത്രാവഹാരം സമ്പ്രാപ്തം മന്യേ ഫഹം പുരുഷർഷഭ
 ശ്രാന്താ ഭീതാശ് ച നോ യോധാ ന യോത്സ്യന്തി കഥം ചന
 42 ഏവം ഉക്ത്വാ തതോ ഭീഷ്മോ ദ്രോണം ആചാര്യ സത്തമം
 അവഹാരം അഥോ ചക്രേ താവകാനാം മഹാരഥഃ
 43 തതോ ഫവഹാരഃ സൈന്യാനാം തവ തേഷാം ച ഭാരത
 അസ്തം ഗച്ഛതി സൂര്യേ ഫഭ്രത് സന്ധ്യാകാലേ ച വർതതി

അധ്യായം 52

1 [സ്]

പ്രഭാതായാം തു ശർവര്യാം ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവസ് തതഃ
 അനീകാന്യാനസംയാനേ വ്യാദിദേശാഥ ഭാരത
 2 ഗാരുഡം ച മഹാവൃഹം ചക്രേ ശാന്തനവസ് തദാ
 പുത്രാണാം തേ ജയാകാങ്ഷി ഭീഷ്മഃ കുരുപിതാമഹഃ
 3 ഗരുഡസ്യ സ്വയം തുണ്യേ പിതാ ദേവവ്രതസ് തവ
 ചക്ഷുഷി ച ഭരദ്വാജഃ കൃതവർമാ ച സാത്യതഃ
 4 അശ്വത്ഥാമാ കൃപസ് ചൈവ ശീർഷം ആസ്താം യശസിനൗ
 ത്രിഗർഭതൈർ മത്സ്യകൈകേയൈർ വാടയാനൈസ് ച സംയുതൗ
 5 ഭൂരിശ്രവാഃ ശലഃ ശല്യോ ഭഗദത്തസ് ച മാരിഷ
 മദ്രകാഃ സിന്ധുസൗവീരാസ് തഥാ പഞ്ച നദാസ് ച യേ
 6 ജയദ്രഥേന സഹിതാ ഗ്രീവായാം സംനിവേശിതാഃ
 പൃഷ്ഠേ ദുര്യോധനോ രാജാ സോദരൈഃ സാനന്തൈർ വൃതഃ
 7 വിനാസവിനാവ് ആവന്ത്യൗ കാംബോജസ് ച ശങ്കൈഃ സഹ
 പുച്ഛം ആസൻ മഹാരാജ ശൂരസേനാസ് ച സർവശഃ
 8 മാഗധാസ് ച കലിംഗാസ് ച ദാശേരുക ഗണൈഃ സഹ
 ദക്ഷിണം പക്ഷം ആസാദ്യ സ്ഥിതാ വ്യൂഹസ്യ ദംശിതാഃ
 9 കാനനാസ് ച വികണ്ഠാസ് ച മുക്താഃ പുണ്യാവിഷസ് തഥാ
 ബൃഹദ്ബലേന സഹിതാ വാമം പക്ഷം ഉപാന്ത്രിതാഃ
 10 വ്യൂഘം ദൃഷ്ട്വാ തു തത് സൈന്യം സവ്യസാചീ പരന്തപഃ
 ധൃഷ്ടദ്യുമ്നേന സഹിതഃ പ്രത്യവ്യൂഹത സംയുഗേ
 അർധചന്ദ്രേണ വ്യൂഹേന വ്യൂഹം തം അതിദാരുണം
 11 ദക്ഷിണം ശൃംഗം ആസ്ഥായ ഭീമസേനോ വ്യരോചത
 നാനാശസ്ത്രഘസമ്പന്നൈർ നാനാദേശൈശ്ച നൃപൈർ വൃതഃ
 12 തദ് അന്വ ഏവ വിരാടസ് ച ദ്രുപദസ് ച മഹാരഥഃ
 തദനന്തരം ഏവാസീൻ നീലോ ലീലായുധൈഃ സഹ
 13 നീലാദ് അനന്തരം ചൈവ ധൃഷ്ടകേതുർ മഹാരഥഃ
 ചേദികാശികരൂഷൈസ് ച പൗരവൈസ് ചാഭിസംവൃതഃ
 14 ധൃഷ്ടദ്യുമ്നഃ ശിഖണ്ഡീ ച പാണ്ഡാലാസ് ച പ്രഭദ്രകാഃ
 മധ്യേ സൈന്യസ്യ മഹതഃ സ്ഥിതാ യുദ്ധായ ഭാരത
 15 തഥൈവ ധർമ്മരാജോ fപി ഗജാനീകേന സംവൃതഃ
 തതസ് തു സാത്യകീ രാജൻ ദ്രുപദ്യാഃ പഞ്ച ചാത്മജാഃ

16 അഭിമന്യുസ് തതസ് തുർണം ഇരാവാംശ് ച തതഃ പരം
 മൈമസേനിസ് തതോ രാജൻ കേകയാശ് ച മഹാരഥാഃ
 17 തതോ ിഭൂദ് ദ്വിപദാം ശ്രേഷ്ഠോ വാമം പാർശ്വം ഉപാശ്രിതഃ
 സർവസ്യ ജഗതോ ഗോപ്താ ഗോപ്താ യസ്യ ജനാർദനഃ
 18 ഏവം ഏതൻ മഹാവ്യൂഹം പ്രത്യവ്യൂഹന്ത പാണ്ഡവാഃ
 വധാർഥം തവ പുത്രാണാം തത്പക്ഷം യേ ച സംഗതാഃ
 19 തതഃ പ്രവൃതേ യുദ്ധം വ്യതിഷ്ഠത മഥദ്വിപം
 താവകാനാം പരേഷാം ച നിഘ്നതാം ഇതരേതരം
 20 ഹയൗഘാശ് ച രഥൗഘാശ് ച തത്ര തത്ര വിശാം പതേ
 സമ്പതന്തഃ സു ദൃശ്യന്തേ നിഘ്നമാനാഃ പരസ്പരം
 21 ധാവതാം ച രഥൗഘാനാം നിഘ്നതാം ച പൃഥക് പൃഥക്
 ബഭ്രുവ തുമുലഃ ശബ്ദോ വിമിശ്രോ ദുന്ദുഭിസ്വനൈഃ
 22 ദിവസ്പൻ നരവീരാണാം നിഘ്നതാം ഇതരേതരം
 സമ്പ്രഹാരേ സുതുമുലേ തവ തേഷാം ച ഭാരത

അധ്യായം 53

1 [സ്]

തതോ വ്യൂഢേഷ് അനീകേഷു താവകേഷ് ഇതരേഷു ച
 ധനഞ്ജയോ രഥാനീകം അവധിത് തവ ഭാരത
 ശരൈർ അതിരഥോ യുദ്ധേ പാതയൻ രഥയുഥപാൻ
 2 തേ വധ്യമാനാഃ പാർഥേന കാലേനേവ യുഗക്ഷയേ
 ധാർതരാഷ്ട്രാ രണേ യത്താഃ പാണ്ഡവാൻ പ്രത്യയോധയൻ
 പ്രാർഥയാനാ യശോ ദീപ്തം മൃത്യും കൃത്വാ നിവർത്തനം
 3 ഏകാഗ്രമനസോ ഭൂത്വാ പാണ്ഡവാനാം വരൂമിനീം
 ബഭഞ്ജൂർ ബഹുശോ രാജംസ് തേ ചാഭജ്യന്ത സംയുഗേ
 4 ദ്രവദ്ഭിർ അഥ ഭഗൈശ് ച പരിവർതദ്ഭിർ ഏവ ച
 പാണ്ഡവൈഃ കൗരവൈശ് ചൈവ ന പ്രജ്ഞായത കിം ചന
 5 ഉദതിഷ്ടദ് രജോ ഭൗമം ഛാദയാനം ദിവാകരം
 ദിശഃ പ്രതിദിശോ വാപി തത്ര ജജ്ഞുഃ കഥം ചന
 6 അനമാനേന സഞ്ജ്ഞാഭിർ നാമഗോത്രൈശ് ച സംയുഗേ
 വർത്തതേ സ്മൃ തദാ യുദ്ധം തത്ര തത്ര വിശാം പതേ
 7 ന വ്യൂഹോ ഭിദ്യതേ തത്ര കൗരവാണാം കഥം ചന
 രക്ഷിതഃ സത്യസന്ധേന ഭാരദ്വാജേന ധീമതാ
 8 തഥൈവ പാണ്ഡവേയാനാം രക്ഷിതഃ സവ്യസാചിനാ
 നാഭിദ്യത മഹാവ്യൂഹോ ഭീമേന ച സുരക്ഷിതഃ
 9 സേനാഗ്രാദ് അഭിനിഷ്ഠത്യ പ്രായുധ്യംസ് തത്ര മാനവാഃ
 ഉഭയോഃ സേനയോ രാജൻ വ്യതിഷ്ഠത രഥദ്രിപാഃ
 10 ഹയാരോഹൈർ ഹയാരോഹാഃ പാത്യന്തേ സ്മൃ മഹാഹവേ
 ഋഷ്ടിഭിർ വിമലാഗ്രാഭിഃ പ്രാസൈർ അപി ച സംയുഗേ
 11 രഥീ രത്തിനം ആസാദ്യ ശരൈഃ കനകഭ്രഷണൈഃ
 പാതയാം ആസ സമരേ തസ്മിന്ന് അതിഭയം കരേ
 12 ഗജാരോഹാ ഗജാരോഹാൻ നാരാചശരതോമരൈഃ
 സംസക്താഃ പാതയാം ആസുസ് തവ തേഷാം ച സംഘശഃ
 13 പത്തിസംഘാ രണേ പത്തിൻ ഭിണ്ഡിപാല പരശ്യധൈഃ
 ന്യപാതയന്ത സംഘൃഷ്ടാഃ പരസ്സരക്രതാഗസഃ
 14 പദാതീ രഥിനം സംഖ്യേ രഥീ ചാപി പദാതിനം
 ന്യപാതയച് ഛിന്തൈഃ ശസ്ത്രൈഃ സേനയോർ ഉഭയോർ അപി
 15 ഗജാരോഹാ ഹയാരോഹാൻ പാതയാം ചക്രിരേ തദാ

ഹയാരോഹാ ഗജസ്ഥാംശ് ച തദ് അദ്ഭൂതം ഇവാഭവത്
 16 ഗജാരോഹ വരൈശ് ചാപി തത്ര തത്ര പദായഃ
 പാതിതാഃ സമദൃശ്യന്ത തൈശ് ചാപി ഗജയോധിനഃ
 17 പത്തിസംഘാ ഹയാരോഹൈഃ സാദിസംഘാശ് ച പത്തിഭിഃ
 പാത്യമാനാ വ്യദൃശ്യന്ത ശതശോ ഫഥ സഹസ്രശഃ
 18 ധ്വജൈസ് തത്രോപവിദ്ധൈശ് ച കാർമുകൈസ് തോമരൈസ് തഥാ
 പ്രാസൈസ് തഥാ ഗദാഭിശ് ച പരിഘ്നൈഃ കമ്പനൈസ് തഥാ
 19 ശക്തിഭിഃ കവചൈശ് ചിത്രൈഃ കണപൈർ അങ്കശൈർ അപി
 നിസ്ത്രിംശൈർ വിമലൈശ് ചാപി സ്വർണപ്പുംബൈഃ ശരൈസ് തഥാ
 20 പരിസ്തോമൈഃ കഥാഭിശ് ച കംബലൈശ് ച മഹാധനൈഃ
 ഭൂർ ഭാതി ഭരതശ്രേഷ്ഠ സ്രഗാമൈർ ഇവ ചിത്രീതാ
 21 നരാശ്ചകായൈഃ പതിതൈർ ദന്തിഭിശ് ച മഹാഹവേ
 അഗമ്യരൂപാ പൃഥിവീ മാംസശോണിതകർദമാ
 22 പ്രശശാമ രജോ ഭൗമം വ്യക്ഷിതം രണശോണിതൈഃ
 ദിശശ് ച വിമലാഃ സർവാഃ സംബഭൂവൂർ ജനേശ്വര
 23 ഉത്ഥിതാന്യ് അഗണേയാനി കമ്പന്യാനി സമന്തതഃ
 ചിഹ്നഭൂതാനി ജഗതോ വിനാശാർഥായ ഭാരത
 24 തസ്മിൻ യുദ്ധേ മഹാരൗദ്രേ വർതമാനേ സുദാരണേ
 പ്രത്യദൃശ്യന്ത രഥിനോ ധാവമാനാഃ സമന്തതഃ
 25 തതോ ദ്രോണശ് ച ഭീഷ്മശ് ച സൈന്ധവശ് ച ജയദ്രഥഃ
 പുരുമിത്രോ വികർണശ് ച ശകുനീശ് ചാപി സൗബലഃ
 26 ഏതേ സമരദൂർധർഷാഃ സിംഹതുല്യപരാക്രമാഃ
 പാണ്ഡവാനാം അനീകാനി ബഭഞ്ജുഃ സ്മ പുനഃ പുനഃ
 27 തഥൈവ ഭീമസേനോ ഫപി രാക്ഷസശ് ച ഘടോത്കചഃ
 സാത്യകീശ് ചേകിതാനശ് ച ദ്രൗപദേയാശ് ച ഭാരത
 28 താവകാംസ് തവ പുത്രാംശ് ച സഹിതാൻ സർവരാജഭിഃ
 ദ്രാവയാം ആസൂർ ആജു തേ ത്രിദശാ ദാനവാൻ ഇവ
 29 തഥാ തേ സമരേ ഫന്യോന്യം നിഘ്നന്തഃ ക്ഷത്രീയർഷഭാഃ
 രക്തോക്ഷിതാ ഘോരരൂപാ വിരേജൂർ ദാനവാ ഇവ
 30 വിനിർജിത്യ രിപൂൻ വിരാഃ സേനയോർ ഉഭയോർ അപി
 വ്യദൃശ്യന്ത മഹാമാത്രാ ഗ്രഹാ ഇവ നദസ്തലേ
 31 തതോ രഥസഹസ്രേണ പുത്രോ ദുര്യോധനശ് തവ
 അഭ്യയാത് പാണ്ഡവാനു യുദ്ധേ രാക്ഷസം ച ഘടോത്കചം

32 തഥൈവ പാണ്ഡവാഃ സർവേ മഹത്യാ സേനയാ സഹ
 ദ്രോണ ഭീഷ്മൗ രണേ ശൂരൗ പ്രത്യുദ്യയുർ അരിന്ദമൗ
 33 കിരീടി തു യയൗ ക്രുദ്ധഃ സമർഥാൻ പാർഥിവോത്തമാൻ
 ആർജുനിഃ സാത്യകിശ് ചൈവ യയതുഃ സൗബലം ബലം
 34 തതഃ പ്രവവൃതേ ഭൂയഃ സംഗ്രാമോ ലോമഹർഷണഃ
 താവകാനാം പരേഷാം ച സമരേ വിജിഗീഷതാം

അധ്യായം 54

1 [സ്]

തതസ് തേ പാർഥിവാഃ ക്രുദ്ധാഃ ഫൽഗുനം വിക്ഷ്യ സംയുഗേ
രഥൈർ അനേകസാഹസ്രൈഃ സമന്താത് പര്യവാരയൻ

2 അഥൈനം രഥവൃന്ദേന കോഷ്ടകീ കൃത്യഭാരത

ശരൈഃ സുബഹു സാഹസ്രൈഃ സമന്താദ് അഭ്യവാരയൻ

3 ശക്തീശ് ച വിമലാസ് തീക്ഷ്ണാ ഗദാശ് ച പരിഘ്നൈഃ സഹ
പ്രാസാൻ പരശ്വധാംശ് ചൈവ മുദ്ഗരാൻ മുസലാൻ അപി

ചിക്ഷിപുഃ സമരേ ക്രുദ്ധാഃ ഫൽഗുനസ്യ രഥം പ്രതി

4 ശസ്ത്രാണാം അഥ താം വൃഷ്ടിം ശലഭാനാം ഇവായതിം
രുരോധ സർവതഃ പാർഥഃ ശരൈഃ കനകദ്രുഷണൈഃ

5 തത്ര തൽ ലാഘവം ദൃഷ്ട്വാ ബീഭത്സോർ അതിമാന്ദ്രജം
ദേവദാനവഗന്ധർവാഃ പിശാചോരഗരാക്ഷസാഃ

സാധു സാധ് ഇതി രാജേന്ദ്ര ഫൽഗുനം പ്രത്യപുജയൻ

6 സാത്യകിം ചാഭിമന്യം ച മഹത്യാ സേനയാ സഹ
ഗാന്ധാരാഃ സമരേ ശൂരാ ഭരതഃ സഹ സൗബലാഃ

7 തത്ര സൗബലകാഃ ക്രുദ്ധാ വാർഷ്ണേയസ്യ രഥോത്തമം
തിലശശ് ചിച്ഛിദുഃ ക്രോധാച് ഛരസ്ത്രേർ നാനാവിധൈർ യുധി

8 സാത്യകിസ് തു രഥം ത്യക്ത്വാ വർതമാനേ മഹാഭയേ
അഭിമന്യോ രഥം തൂർണം ആരുരോഹ പരന്തപഃ

9 താവ് ഏകരഥസംയുക്തൗ സൗബലേയസ്യ വാഹിനീം
വ്യധമേതാം ശിതൈസ് തൂർണം ശരൈഃ സംനതപർവഭിഃ

10 ദ്രോണ ഭീഷ്മൗ രണേ യത്തൗ ധർമ്മരാജസ്യ വാഹിനീം
നാശയേതാം ശരൈസ് തീക്ഷ്ണൈഃ കങ്കപത്ര പരിച്ഛിദൈഃ

11 തതോ ധർമ്മസുതോ രാജാ മാദ്രീപുത്രൗ ച പാണ്ഡവൗ
മിഷ്ഠതാം സർവസൈന്യാനാം ദ്രോണാനീകം ഉപാദ്രവൻ

12 തത്രാസീത് സുമഹദ് യുദ്ധം തുമുലം ലോമഹർഷണം
യഥാ ദേവാസുരം യുദ്ധം പൂർവം ആസീത് സുദാരുണം

13 കർവ്വണൗ തു മഹത് കർമ്മ ഭീമസേന ഘടോത്കചൗ
ദുര്യോധനസ് തതോ ദഭ്യേത്യ താവ് ഉഭാവ് അഭ്യവാരയത്

14 തത്രാദ്ഭൂതം അപശ്യാമ ഹൈന്ദിംബസ്യ പരാക്രമം
അതീത്യ പിതരം യുദ്ധേ യദ് അയുധ്യത ഭാരത

15 ഭീമസേനസ് തു സുകൃദ്ധോ ദുര്യോധനം അമർഷണം

ഹൃദ്യം അവിധ്യത് പൃഷ്ഠകേന പ്രഹസന് ഇവ പാണ്ഡവഃ
 16 തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ പ്രഹാര വരമോഹിതഃ
 നിഷ്സാദ രഥോപന്ഥേ കശ്ശലം ച ജഗാമ ഹ
 17 തം വിസം ജ്ഞം അഥോ ജ്ഞാത്യാ ത്വരമാണോ ിസ്യ സാരഥിഃ
 അപോവാഹ രണാദ് രാജംസ് തതഃ സൈന്യം അഭിദൃത
 18 തതസ് താം കൗരവീം സേനാം ദ്രവമാണം സമന്തതഃ
 നിഘ്നൻ ഭീമഃ ശരൈസ് തീക്ഷ്ണൈർ അനവബ്രാജ പൃഷ്ഠതഃ
 19 പാർഷ്വതസ് ച രതഃ ശ്രേഷ്ഠോ ധർമ്മപുത്രസ് ച പാണ്ഡവഃ
 ദ്രോണസ്യ പശ്യതഃ സൈന്യം ഗാംഗേയസ്യ ച പശ്യതഃ
 ജഘ്നതുർ വിശിഖൈസ് തീക്ഷ്ണൈഃ പരാന്വീക വിശാതനൈഃ
 20 ദ്രവമാണം തു തത് സൈന്യം തവ പുത്രസ്യ സംയുഗേ
 നാശക്രതാം വാരയിതും ഭീഷ്മദ്രോണൗ മഹാരഥൗ
 21 വാര്യമാണം ഹി ഭീഷ്മേണ ദ്രോണേന ച വിശാം പതേ
 വിദ്രവത്യ് ഏവ തത് സൈന്യം പശ്യതോർ ദ്രോണ ഭീഷ്മയോഃ
 22 തതോ രഥസഹസ്രേഷു വിദ്രവത്യു തതസ് തതഃ
 താവ് ആസഥിതാവ് ഏകരഥം സൗഭദ്ര ശിനിപുംഗവൗ
 സൗബലീം സമരേ സേനാം ശാതയേതാം സമന്തതഃ
 23 ശുശ്രൂഭാതേ തദാ തൗ തു ശൈനേയ കരുപുംഗവൗ
 അമാവാസ്യാം ഗതൗ യദ്യത് സോമസൂര്യൗ നഭസ്തലേ
 24 അർജുനസ് തു തതഃ ക്രമസ് തവ സൈന്യം വിശാം പതേ
 വവർഷ ശരവർഷേണ ധാരാഭിർ ഇവ തോയഃ
 25 വധ്യമാനം തതസ് തത് തു ശരൈഃ പാർഥസ്യ സംയുഗേ
 ദുദ്രാവ കൗരവം സൈന്യം വിഷാദഭയകമ്പിതം
 26 ദ്രവതസ് താൻ സമാലോക്യ ഭീഷ്മദ്രോണൗ മഹാരഥൗ
 ന്യവാരയേതാം സംരബ്ധൗ ദുര്യോധനഹിതൈഷിണൗ
 27 തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ സമാശ്വസ്യ വിശാം പതേ
 ന്യവർതയത തത് സൈന്യം ദ്രവമാണം സമന്തതഃ
 28 യത്ര യത്ര സുതം തുഭ്യം യോ യഃ പശ്യതി ഭാരത
 തത്ര തത്ര ന്യവർതന്ത ക്ഷത്രിയാണാം മഹാരഥാഃ
 29 താൻ നിവൃത്താൻ സമീക്ഷ്യവ തതോ ിന്യേ ിപിതരേ ജനാഃ
 അന്യോന്യസ്പർധയാ രാജംൽ ലജ്ജയാന്യേ ിവതസ്ഥിരേ
 30 പുനരാവർതതാം തേഷാം വേഗ ആസീദ് വിശാം പതേ
 പുര്യതഃ സാഗരസ്യേവ ചന്ദ്രസ്യോദയനം പ്രതി

31 സംനിവൃത്താംസ് തതസ് താംസ് തു ദൃഷ്ട്യാ രാജാ സുയോധനഃ
അബ്രവീത് ത്വരിതോ ഗത്യാ ഭീഷ്മം ശാന്തനവം വചഃ
32 പിതാമഹ നിബോധേദം യത് ത്വാ വക്ഷ്യാമി ഭാരത
നാനരൂപം അഹം മന്യേ ത്വയി ജീവതി കൗരവ
33 ദ്രോണേ ചാസ്തുവിദാം ശ്രേഷ്ഠേ സപുത്രേ സ സുഹൃജ്ജനേ
കൃപേ ചൈവ മഹേഷ്യാസേ ദ്രവതീയം വരൂമിനീ
34 ന പാണ്ഡവഃ പ്രതിബലാസ് തവ രാജൻ കഥം ചന
തഥാ ദ്രോണസ്യ സംഗ്രാമേ ദ്രുണേശ് ചൈവ കൃപസ്യ ച
35 അനുഗ്രാഹ്യഃ പാണ്ഡുസുതാ നൂനം തവ പിതാമഹ
യഥേമാം ക്ഷമസേ വിരവധ്യമാനാം വരൂമിനീം
36 സോ ിസ്തീ വാച്യസ് ത്വയാ രാജൻ പൂർവം ഏവ സമാഗമേ
ന യോത്യേ പാണ്ഡവാൻ സംഖ്യേ നാപി പാർഷത സാത്യകി
37 ശ്രുത്യാ തു വചനം തുഭ്യം ആചാര്യസ്യ കൃപസ്യ ച
കർണേന സഹിതഃ കൃത്യം ചിന്തയാനസ് തദൈവ ഹി
38 യദി നാഹം പരിത്യാജ്യോ യുവാഭ്യാം ഇഹ സംയുഗേ
വിക്രമേണാനരൂപേണ യുധ്യേതാം പുരുഷർഷഭേ
39 ഏതച് ശ്രുത്യാ വചോ ഭീഷ്മഃ പ്രഹസൻ വൈ മുഹൂർ മുഹൂഃ
അബ്രവീത് തനയം തുഭ്യം ക്രോധാദ് ഉദ്യത്യ ചക്ഷുഷീ
40 ബഹുശോ ഹി മയാ രാജംസ് തഥ്യം ഉക്തം ഹിതം വചഃ
അജേയാഃ പാണ്ഡവാ യുദ്ധേ ദേവൈർ അപി സ വാസവൈഃ
41 യത് തു ശക്യം മയാ കർതും വൃദ്ധേനാദ്യ നൃപോത്തമ
കരിഷ്യാമി യഥാശക്തി പ്രേക്ഷേദാനീം സ ബാസവഃ
42 അദ്യ പാണ്ഡുസുതാൻ സർവാൻ സ സൈന്യാൻ സഹ ബന്ധുഭിഃ
മിഷതോ വാരയിഷ്യാമി സർവലോകസ്യ പശ്യതഃ
43 ഏവം ഉക്തേ തു ഭീഷ്മേണ പുത്രാസ് തവ ജനേശ്വര
ദധൂഃ ശംഖാൻ മുദാ യുക്താ ഭേരീശ് ച ജുഹ്വീരേ ഭൃശം
44 പാണ്ഡവാപി തതോ രാജഞ് ശ്രുത്യാ തം നിനദം മഹത്
ദധൂഃ ശംഖാംശ് ച ഭേരീശ് ച മുരജാംശ് ച വ്യനാദയൻ

അധ്യായം 55

1 ധൃതരാഷ്ട്ര ഉവാച

പ്രതിജ്ഞാതേ തു ഭീഷ്മേണ തസ്മിൻ യുദ്ധേ സുഭാരണേ
ക്രോധിതോ മമ പുത്രേണ ദുഃഖിതേന വിശേഷതഃ

2 ഭീഷ്മഃ കിം അകരോത് തത്ര പാണ്ഡവേയേഷു സഞ്ജയ
പിതാമഹേ വാ പാണ്ഡാലാസ് തൻ മമാചക്ഷ്യ സഞ്ജയ

3 സഞ്ജയ ഉവാച

ഗതപൂർവാഹ്ണഭ്രയിഷ്ടേ തസ്മിൻ അഹനി ഭാരത
ജയം പ്രാപ്തേഷു ഹൃഷ്ടേഷു പാണ്ഡവേഷു മഹാത്മസു

4 സർവധർമ്മവിശേഷജ്ഞഃ പിതാ ദേവവ്രതസ് തവ
അഭ്യയാജ് ജവനൈർ അശ്വൈഃ പാണ്ഡവാനാം അനീകിനീം

മഹത്യാ സേനയാ ഗുപ്തസ് തവ പുത്രൈശ് ച സർവശഃ

5 പ്രാവർത്തത തതോ യുദ്ധം തുമുലം ലോമഹർഷണം
അസ്താകം പാണ്ഡവൈഃ സാർധം അനയാത് തവ ഭാരത

6 ധനുഷാം കൂജതാം തത്ര തലാനാം ചാഭിഹന്യതാം
മഹാൻ സമഭവച്ഛരണ്യോ ഗിരീണം ഇവ ദീര്യതാം

7 തിഷ്ഠ സ്ഥിതോ ഽസ്മി വിധ്യുഃ ഏനം നിവർത്തസ്വ സ്ഥിരോ ഭവ
സ്ഥിതോ ഽസ്മി പ്രഹരസ്വേതി ശബ്ദഃ ശ്രുയന്ത സർവശഃ

8 കാഞ്ചനേഷു തന്ത്രേഷു കിരീടേഷു ധ്വജേഷു ച
ശിലാനാം ഇവ ശൈലേഷു പതിതാനാം അഭ്രൂത് സ്വനഃ

9 പതിതാന്യ് ഉത്തമാംഗാനി ബാഹവശ് ച വിഭ്രഷിതാഃ
വ്യചേഷ്ഠന്ത മഹീം പ്രാപ്യ ഗതശോ ഽഥ സഹസ്രശഃ

10 ഹൃതോത്തമാംഗാഃ കേ ചിത് തു തന്മൈവോദ്യതകാർമുകാഃ
പ്രഗൃഹീതായുധാശ് ചാപി തസ്മദ്ഃ പുരുഷസന്തതഃ

11 പ്രാവർത്തത മഹാവേശാ നദീ ഭൂധിരവാഹിനീ
മാതംഗാംഗശിലാരൗദ്രാ മാംസശോണിതകർമ്മാ

12 വരാശ്വനരനാഗാനാം ശരീരപ്രഭവാ തദാ
പരലോകാർണവമുഖി ഗൃഗൃഗോമായുമോദിനീ

13 ന ദൃഷ്ടം ന ശ്രുതം ചാപി യുദ്ധം ഏതാദൃശം നൃപ
യഥാ തവ സുതാനാം ച പാണ്ഡവാനാം ച ഭാരത

14 നാസീദ് രഥപഥസ് തത്ര യോധൈർ യുധി നിപാതിതൈഃ
ഗജൈശ് ച പതിതൈർ നീലൈർ ഗിരിശൃംഗൈർ ഇവാവൃതം

15 വികീർണൈഃ കവചൈശ് ചിത്രൈർ ധ്വജൈശ് ഛരൈശ് ച മാരിഷ

ശൃശ്രുഭേ തദ് രണസ്ഥാനം ശരദീവ നഭസ്മലം
 16 വിനിർഭിന്നാഃ ശരൈഃ കേ ചിദ് അന്തപീഡാവികർഷിണഃ
 അഭീതാഃ സമരേ ശശ്രൂൻ അഭ്യധാവന്ത ദംശിതാഃ
 17 താത ഭ്രാതഃ സഖേ ബന്ധോ വയസ്യ മമ മാതുല
 മാ മാം പരിത്യജേത്യ് അന്യേ ചക്രശ്രൂഃ പതിതാ രണേ
 18 ആധാവാഭ്യേഹി മാ ഗച്ഛ കിം ഭീതോ fസി ക്വ യാസ്യസി
 സ്ഥിതോ fഹം സമരേ മാ ഭൈർ ഇതി ചാന്യേ വിചക്രശ്രൂഃ
 19 തത്ര ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവോ നിത്യം മണ്ഡലകാർമുകഃ
 മുമോച ബാണാൻ ദീപ്തഗ്രാൻ അഹീൻ ആശീവിഷാൻ ഇവ
 20 ശരൈർ ഏകായനീകർവൻ ദിശഃ സർവാ യതത്രതഃ
 ജ്വലാന പാണ്ഡവരഥാൻ ആദിശ്യാദിശ്യ ഭാരത
 21 സ നൃത്യൻ വൈ രഥോപസ്ഥേ ദർശയൻ പാണിലാഘവം
 അലാതചക്രവദ് രാജംസ് തത്ര തത്ര സ്മ ദൃശ്യതേ
 22 തം ഏകം സമരേ ശൂരം പാണ്ഡവാഃ സൃഞ്ജയാസ് തഥാ
 അനേകശതസാഹസ്രം സമപശ്യന്ത ലാഘവാത്
 23 മായാക്രതാത്മാനം ഇവ ഭീഷ്മം തത്ര സ്മ മേനീരേ
 പൂർവസ്യാം ദിശി തം ദൃഷ്ട്വാ പ്രതീച്യാം ദദൃശൂർ ജനാഃ
 24 ഉദീച്യാം ചൈനം ആലോക്യ ദക്ഷിണസ്യാം പുനഃ പ്രഭോ
 ഏവം സ സമരേ വീരോ ഗാംഗേയഃ പ്രത്യദൃശ്യത
 25 ന ചൈനം പാണ്ഡവേയാനാം കശ് ചിച് ഛരക്ലോതി വീക്ഷിതും
 വിശിഖാൻ ഏവ പശ്യന്തി ഭീഷ്മചാപച്യുതാൻ ബഹുൻ
 26 കർവാണം സമരേ കർമ സുദയാനം ച വാഹിനീം
 വ്യാക്രോശന്ത രണേ തത്ര വീരാ ബഹുവിധം ബഹു
 അമാനഷേണ രൂപേണ ചരന്തം പിതരം തവ
 27 ശലഭാ ഇവ രാജാനഃ പതന്തി വിധിചോദിതാഃ
 ഭീഷ്മാഗ്നിം അഭി സപ്രഭുഃഖം വിനാശായ സഹസ്രശഃ
 28 ന ഹി മോഘഃ ശരഃ കശ് ചിദ് ആസീദ് ഭീഷ്മസ്യ സംയുഗേ
 നരനാഗാശ്വകായേഷു ബഹുത്വാൽ ലഘുവേധിനഃ
 29 ഭിന്നത്യ് ഏകേന ബാണേന സുമുക്തേന പതത്രീണാ
 ഗജകങ്കടസംനാഹം വജ്രേണേവാചലോത്തമം
 30 ദ്വാ ശ്രീൻ അപി ഗജാരോഹാൻ പിണ്ഡിതാൻ വർമിതാൻ അപി
 നാരാചേന സുതീക്ഷ്ണേന നിജ്വലാന പിതാ തവ
 31 യോ യോ ഭീഷ്മം നരവ്യാഘ്രം അഭ്യേതി യുധി കശ് ചന

മുഹൂർത്തദൃഷ്ടഃ സ മയാ പാതിതോ ഭൂവി ദൃശ്യതേ
 32 ഏവം സാ ധർമ്മരാജസ്യ വധ്യമാനാ മഹാചമുഃ
 ഭീഷ്മേണാതുലവീര്യേണ വ്യശീര്യത സഹസ്രധാ
 33 പ്രകീര്യത മഹാസേനാ ശരവർഷാഭിതാപിതാ
 പശ്യതോ വാസുദേവസ്യ പാർഥസ്യ ച മഹാത്മനഃ
 34 യതമാനാപി തേ വീരാ ദ്രവമാണാൻ മഹാരഥാൻ
 നാശക്ലവൻ വാരയിതും ഭീഷ്മബാണപ്രഹീഡിതാഃ
 35 മഹേന്ദ്രസമവീര്യേണ വധ്യമാനാ മഹാചമുഃ
 അഭജ്യത മഹാരാജ ന ച ദ്വൗ സഹ ധാവതഃ
 36 ആവിദ്ധനരനാഗാശ്വം പതിതധജകൂബരം
 അനീകം പാണ്ഡുപുത്രാണാം ഹാഹാഭ്രതം അചേതനം
 37 ജഘാനാത്ര പിതാ പുത്രം പുത്രൗ ച പിതരം തഥാ
 പ്രിയം സഖായം ചാക്രന്ദേ സഖാ ദൈവബലാക്രൂതഃ
 38 വിമുച്യ കവചാൻ അന്യേ പാണ്ഡുപുത്രസ്യ സൈനികാഃ
 പ്രകീര്യ കേശാൻ ധാവതഃ പ്രത്യദൃശ്യന്ത ഭാരത
 39 തദ് ഗോകലം ഇവോദ്ഭ്രാന്തം ഉദ്ഭ്രാന്തരഥയൂഥപം
 ദദശേ പാണ്ഡുപുത്രസ്യ സൈന്യം ആർതസ്വരം തദാ
 40 പ്രഭജ്യമാനം തത് സൈന്യം ദൃഷ്ട്വാ ദേവകിനന്ദനഃ
 ഉവാച പാർഥം ബീഭത്സും നിഗൃഹ്യ രഥം ഉത്തമം
 41 അയം സ കാലഃ സമ്പ്രാപ്തഃ പാർഥ യഃ കാങ്ക്ഷിതസ് ത്വയാ
 പ്രഹരാസൈ നരവ്യാഘ്രേ ന ചേൻ മോഹാദ് വിമുഹ്യസേ
 42 യത് ത്വയാ കഥിതം വീര പുരാ രാജ്ഞാൻ സമാഗമേ
 ഭീഷ്മദ്രോണമുഖാൻ സർവാൻ ധർമ്മരാഷ്ട്രസ്യ സൈനികാൻ
 43 സാനബന്ധാൻ ഹനിഷ്യാമി യേ മാം യോത്സ്യന്തി സംയുഗേ
 ഇതി തത് കരു കൗന്തേയ സത്യം വാക്യം അരിന്ദമ
 44 ബീഭത്സോ പശ്യ സൈന്യം സ്വം ഭജ്യമാനം സമന്തതഃ
 ദ്രവതൗ ച മഹീപാലാൻ സർവാൻ യൗധിഷ്ഠിരേ ബലേ
 45 ദൃഷ്ട്വാ ഹി സമരേ ഭീഷ്മം വ്യാത്താനനം ഇവാന്തകം
 ഭയാർതാഃ സമ്പ്രണശ്യന്തി സിംഹം ക്ഷുദ്രമൃഗാ ഇവ
 46 ഏവം ഉക്തഃ പ്രത്യവാച വാസുദേവം ധനഞ്ജയഃ
 ചോദയാശ്വാൻ യതോ ഭീഷ്മോ വിഗാഹൈത്യത് ബലാർബ്ബവം
 47 തതോ ിശ്വാൻ രജതപ്രഖ്യാംസ് ചോദയാം ആസ മാഘവഃ
 യതോ ഭീഷ്മരഥോ രാജൻ ദൃഷ്ട്വേക്ഷ്യോ രശ്മിമാൻ ഇവ

48 തതസ് തത് പുനർ ആവൃത്തം യുധിഷ്ഠിരബലം മഹത്
 ദൃഷ്ട്യാ പാർഥം മഹാബാഹു ഭീഷ്മായോദ്യന്തം ആഹവേ
 49 തതോ ഭീഷ്മഃ കരുശ്രേഷ്ഠഃ സിംഹവദ് വിനദൻ മുഹുഃ
 ധനഞ്ജയരഥം തുർണം ശരവർഷൈർ അവാകിരത്
 50 ക്ഷണേന സ രഥസ് തസ്യ സഹയഃ സഹസാരഥിഃ
 ശരവർഷേണ മഹതാ സഞ്ചരന്തോ ന പ്രകാശതേ
 51 വാസുദേവസ് ത്വ് അസംഭ്രാന്തോ ധൈര്യം ആസ്ഥായ സത്ത്വവാൻ
 ചോദയാം ആസ താൻ അശ്വാൻ വിതുനാൻ ഭീഷ്മസായകൈഃ
 52 തതഃ പാർഥോ ധനൂർ ഗൃഹ്യ ദിവ്യം ജലദനിസ്വനം
 പാതയാം ആസ ഭീഷ്മസ്യ ധനശ് ചിത്തത്യാ ത്രിഭിഃ ശരൈഃ
 53 സ ചിന്നധന്വാ കൗരവ്യഃ പുനർ അന്യൻ മഹദ് ധനുഃ
 നിമേഷാന്തരമാത്രേണ സജ്യം ചക്രേ പിതാ തവ
 54 വിചകർഷ തതോ ദോർദ്ഭ്യം ധനൂർ ജലദനിസ്വനം
 അഥാസ്യ തദ് അപി ക്രുദ്ധശ് ചിച്ഛേദ ധനൂർ അർജുനഃ
 55 തസ്യ തത് പൂജയാം ആസ ലാഘവം ശന്തനോഃ സുതഃ
 സാധു പാർഥ മഹാബാഹോ സാധു ഭോ പാണ്ഡുനന്ദന
 56 ത്വയ്യ ഏവൈതദ് യുക്തരൂപം മഹത് കർമ്മ ധനഞ്ജയ
 പ്രീതോ fസ്തി സുദൃഢം പുത്ര കരു യുദ്ധം മയാ സഹ
 57 ഇതി പാർഥം പ്രശസ്യാഥ പ്രഗൃഹ്യാന്യൻ മഹദ് ധനുഃ
 മുമോച സമരേ വീരഃ ശരാൻ പാർഥരഥം പ്രതി
 58 അദർശയദ് വാസുദേവോ ഹയയാനേ പരം ബലം
 മോഘാൻ കർവന്ത് ശരാംസ് തസ്യ മണ്ഡലാന്യ് അചരൽ ലഘു
 59 തഥാപി ഭീഷ്മഃ സുദൃഢം വാസുദേവധനഞ്ജയൗ
 വിവ്യധ നിശിതൈർ ബാണൈഃ സർവഗാത്രേഷു മാരിഷ
 60 ശുശ്രൂഭാതേ നരവ്യാഘ്രൗ തൗ ഭീഷ്മശരവിക്ഷതൗ
 ഗോവൃഷാദ് ഇവ നർദന്തൗ വിഷാണോല്ലിഖിതാങ്കിതൗ
 61 പുനശ് ചാപി സുസക്രമഃ ശരൈഃ സംനതപർവഭിഃ
 കൃഷ്ണയോർ യുധി സംരണ്യോ ഭീഷ്മോ വ്യാവാരയദ് ദിശഃ
 62 വാർഷ്ണേയം ച ശരൈസ് തീക്ഷ്ണൈഃ കമ്പയാം ആസ രോഷിതഃ
 മുഹൂർ അഭ്യുത്സൃയൻ ഭീഷ്മഃ പ്രഹസ്യ സ്വനവത് തദാ
 63 തതഃ കൃഷ്ണസ് തു സമരേ ദൃഷ്ട്യാ ഭീഷ്മപരാക്രമം
 സന്വേഷ്യ ച മഹാബാഹുഃ പാർഥസ്യ മുദ്രയുദ്ധതാം
 64 ഭീഷ്മം ച ശരവർഷാണി സൃജന്തം അനിശം യുധി

പ്രതപനം ഇവാദിത്യം മധ്യം ആസാദ്യ സേനയോഃ
 65 വരാൻ വരാൻ വിനിഹ്ലന്തം പാണ്ഡുപുത്രസ്യ സൈനികാൻ
 യുഗാന്തം ഇവ കർവാണം ഭീഷ്മം യൗധിഷ്ഠിരേ ബലേ
 66 അമൃഷ്യമാണോ ഭഗവാൻ കേശവഃ പരവീരഹാ
 അചിന്തയദ് അമേയാത്മാ നാസ്തി യൗധിഷ്ഠിരം ബലം
 67 ഏകാഹ്നാ ഹി രണേ ഭീഷ്മോ നാശയേദ് ദേവദാനവാൻ
 കിം ഉ പാണ്ഡുസുതാൻ യുദ്ധേ സബലാൻ സപദാന്തഗാൻ
 68 ദ്രവതേ ച മഹത് സൈന്യം പാണ്ഡവസ്യ മഹാത്മനഃ
 ഏതേ ച കൗരവാസ് തൂർണം പ്രഭഗ്നാൻ ദൃശ്യ സോമകാൻ
 ആദ്രവന്തി രണേ ഹൃഷ്ടാ ഹർഷയന്തഃ പിതാമഹഃ
 69 സോ ിഹം ഭീഷ്മം നിഹന്ത്യ് അദ്യ പാണ്ഡവാർഥായ ദംശിതഃ
 ഭാരം ഏതം വിനേഷ്യാമി പാണ്ഡവാനാം മഹാത്മനാം
 70 അർജുനോ ിപി ശരൈസ് തീക്ഷ്ണൈർ വധ്യമാനോ ഹി സംയുഗേ
 കർതവ്യം നാഭിജാനാതി രണേ ഭീഷ്മസ്യ ഗൗരവാത്
 71 തഥാ ചിന്തയതസ് തസ്യ ഭൂയ ഏവ പിതാമഹഃ
 പ്രേഷയാം ആസ സങ്ക്രമഃ ശരാൻ പാർഥരഥം പ്രതി
 72 തേഷാം ബഹുത്വാദ് ധി ദൃശം ശരാണാം; ദിശോ ിഥ സർവാഃ പിഹിതാ
 ബഭ്രുഃ
 ന ചാന്തരിക്ഷം ന ദിശോ ന ഭൂമിർ; ന ഭാസ്കരോ ിദൃശ്യത രശ്മിമാലീ
 വധുശ് ച വാതാസ് തമുലാഃ സധൂമാ; ദിശശ് ച സർവാഃ ക്ഷുഭിതാ ബഭ്രുഃ
 73 ദ്രോണോ വികർണോ ിഥ ജയദ്രഥശ് ച; ഭൂരിശ്രവാഃ കൃതവർമാ കൃപശ് ച
 ശ്രുതായുർ അംബഷ്പപതിശ് ച രാജാ; വിന്ദാന്വിന്ദൗ ച സുദക്ഷിണശ് ച
 74 പ്രാച്യാശ് ച സൗവീരഗണാശ് ച സർവേ; വസാതയഃ ക്ഷുദ്രകമാലവാശ് ച
 കിരീടിനം ത്വരമാണാഭിസമ്പ്രുർ; നിദേശഗാഃ ശാന്തനവസ്യ രാജന്തഃ
 75 തം വാജിപാദാതരഥൗഘജാലൈർ; അനേകസാഹസ്രശരൈർ ദദർശ
 കിരീടിനം സമ്പരിവാര്യമാണം; ശിനേർ നപ്ലാ വാരണയുമ്പൈശ് ച
 76 തതസ് തു ദൃഷ്ട്യാർജുനവാസുദേവൗ; പദാന്തിനാശാശ്വരഥൈഃ സമന്താത്
 അഭിദ്രുതൗ ശസ്ത്രതാം വരിഷ്ഠൗ; ശിനിപ്രവീരോ ിഭിസസാര തൂർണം
 77 സ താന്യ് അനീകാനി മഹാധനുഷ്ഠാഞ്; ശിനിപ്രവീരഃ സഹസാഭിപത്യ
 ചകാര സാഹായം അഥാർജുനസ്യ; വിഷ്ണുർ യഥാ വൃത്രനിഷ്ഠനസ്യ
 78 വിശീർണനാശാശ്വരഥധ്വജൗഘം; ഭീഷ്മേണ വിത്രാസിതസർവയോധം
 യുധിഷ്ഠിരാനീകം അഭിദ്രവന്തഃ; പ്രോവാച സന്ദൃശ്യ ശിനിപ്രവീരഃ
 79 ക്വ ക്ഷത്രീയാ യാസ്യഥ നൈഷ ധർമ്മഃ; സതാം പുരസ്താത് കഥിതഃ പുരാണൈഃ

80 മാ സ്യാം പ്രതിജ്ഞാം ജഹത പ്രവീരാഃ; സ്യാം വിരധർഥം പരിപാലയധ്യം
 80 താൻ വാസവാൻ അന്തരജോ നിശമ്യ; നരേന്ദ്രമുഖ്യാൻ ദ്രവതഃ സമന്താത്
 പാർഥസ്യ ദൃഷ്ട്യാ മൃദുയുദ്ധതാം ച; ഭീഷ്മം ച സംഖ്യേ സമുദീര്യമാണം
 81 അമൃഷ്യമാണഃ സ തതോ മഹാത്മാഃ; യശസ്വിനം സർവദശാർഹഭർതാ
 ഉവാച ശൈനേയം അഭിപ്രശംസൻ; ദൃഷ്ട്യാ കുരൂൻ ആപതതഃ സമന്താത്
 82 യേ യാന്തി യാന്ത് ഏവ ശിനിപ്രവീരഃ; യേ fപി സ്ഥിതാഃ സാത്പത തേ fപി
 യാതു

ഭീഷ്മം രഥാത് പശ്യ നിപാത്യമാനം; ദ്രോണം ച സംഖ്യേ സഗണം മയാദ്യ
 83 നാസൗ രഥഃ സാത്പത കൗരവാണാം; ക്രുദ്ധസ്യ മുച്യേത രണേ fദ്യ കശ്
 ചിത്

തസ്മാദ് അഹം ഗൃഹ്യ രഥാംഗം ഉഗ്രം; പ്രാണം ഹരിഷ്യാമി മഹാബ്രതസ്യ
 84 നിഹത്യ ഭീഷ്മം സഗണം തഥാജൗ; ദ്രോണം ച ശൈനേയ രഥപ്രവീരം
 പ്രീതിം കരിഷ്യാമി ധനഞ്ജയസ്യ; രാജന്തശ് ച ഭീമസ്യ തഥാശിനോശ് ച
 85 നിഹത്യ സർവാൻ ധൃതരാഷ്ട്രപുത്രാംസ്; തത്പക്ഷിണോ യേ ച നരേന്ദ്ര
 മ്യുഃ

രാജ്യേന രാജാനം അജാതശത്രുഃ; സമ്പാദയിഷ്യാമ്യ് അഹം അദ്യ ഹൃഷ്ടഃ
 86 തതഃ സുനാഭം വസുദേവപുത്രഃ; സൂര്യപ്രഭം വജ്രസമപ്രഭാവം
 ക്ഷരാന്തം ഉദ്യമ്യ ഭുജേന ചക്രം; രഥാദ് അവപ്സത്യ വിസൃജ്യ വാഹാൻ

87 സങ്കമ്പയൻ ഗാം ചരണൈർ മഹാത്മാഃ; വേഗേന കൃഷ്ണഃ പ്രസസാര ഭീഷ്മം
 മദാന്ധം ആജൗ സമുദീർണദർപഃ; സിംഹോ ജീഘ്രാസന് ഇവ വാരണേരൂം

88 സോ fദ്യദ്രവദ് ഭീഷ്മം അനീകമധ്യേ; ക്രുദ്ധോ മഹേന്ദ്രാവരജഃ പ്രമാഥീ
 വ്യാലംബിപീതാന്തപടശ് ചകാശേ; ഘനോ യഥാ ഖേ fചിരഭാപിനമഃ

89 സുദർശനം ചാസ്യ രരാജ ശൗരസേ; തച് ചക്രപദ്മം സുഭുജോരന്താലം
 യഥാദിപദ്മം തരുണാർകവർണം; രരാജ നാരായണനാഭിജാതം

90 തത് കൃഷ്ണകോപോദയസൂര്യബുദ്ധഃ; ക്ഷരാന്തതീക്ഷ്ണാഗ്രസുജാതപത്രം
 തസ്യൈവ ദേഹോരസരഃ പ്രരൂഢഃ; രരാജ നാരായണബാഹുനാലം

91 തം ആത്തചക്രം പ്രണദന്തം ഉഖൈഃ; ക്രുദ്ധം മഹേന്ദ്രാവരജം സമീക്ഷ്യ
 സർവാണി ഭ്രൂതാനി ഭൂശം വിനേദഃ; ക്ഷയം കുരൂണാം ഇതി ചിന്തയിത്യാ

92 സ വാസുദേവഃ പ്രഗൃഹീത ചക്രഃ; സംവർതയിഷ്യന് ഇവ ജീവലോകം
 അഭ്യുത്പതൽ ലോകഗുരർ ബഭാസേ; ഭ്രൂതാനി ധക്ഷ്യന് ഇവ കാലവഹ്നിഃ

93 തം ആപതന്തം പ്രഗൃഹീതചക്രം; സമീക്ഷ്യ ദേവം ദ്വിപദാം വരിഷ്മം
 അസംഭ്രമാത് കാർമുകബാണപാണീ; രഥേ സ്ഥിതഃ ശാന്തനവോ fദ്യവാച

94 ഏഹ്യ് ഏഹി ദേവേശ ജഗന്നിവാസ; നമോ fസ്തു തേ ശാർമഗ്ഗരഥാംഗപാണേ

പ്രസഹ്യ മാം പാതയ ലോകനാഥഃ; രഥോത്തമാദ് ഭൂതശരണ്യ സംഖ്യേ
95 ത്വയാ ഹതസ്യേഹ മമാദ്യ കൃഷ്ണഃ; ശ്രേയഃ പരസ്മിൻ ഇഹ ചൈവ ലോകേ
സംഭാവിതോ ഫസ്ത് അന്ധകവൃഷ്ണിനാഥഃ; ലോകൈസ് ത്രിഭിർ വിര തവാഭിയാ
നാത്

96 രഥാദ് അവപ്സത്യ തതസ് ത്വരാവാൻ; പാർഥോ ഫപ്യ് അനുദ്രത്യ യദുപ്രവിരം
ജഗ്രാഹ പീനോത്തമലംബബാഹുഃ; ബാഹോർ ഹരിം വ്യായതപിനബാഹുഃ

97 നിഗൃഹ്യമാണസ് ച തദാദിദേവോഃ; ഭൃശം സരോഷഃ കില നാമ യോഗീ
ആദായ വേഗേന ജഗാമ വിഷ്ണുർ; ജിഷ്ണും മഹാവാത ഇവൈകവൃക്ഷം

98 പാർഥസ് ഇ വിഷ്ടഭ്യ ബലേന പാദഃ; ഭീഷ്മാന്തികം തുർണം അഭിദ്രവന്തം
ബലാൻ നിജഗ്രാഹ കിരീടമാലി; പദേ ഫഥ രാജൻ ദശമേ കഥം ചിത്

99 അവസ്ഥിതം ച പ്രണിപത്യ കൃഷ്ണഃ; പ്രീതോ ഫർജ്ജനഃ കാഞ്ചനചിത്രമാലി
ഉവാച കോപം പ്രതിസംഹരേതി; ഗതിർ ഭവാൻ കേശവ പാണ്ഡവാനാം

100 ന ഹാസ്യതേ കർമ്മ യഥാപ്രതിജ്ഞഃ; പുത്രൈഃ ശപേ കേശവ സോദരൈശ്
ച

അന്തം കരിഷ്യാമി യഥാ കരൂണാം; ത്വയാഹം ഇന്ദ്രാനജ സമ്പ്രയുക്തഃ

101 തതഃ പ്രതിജ്ഞാം സമയം ച തസ്മൈ; ജനാർദനഃ പ്രിതമനാ നിശമ്യ
സ്ഥിതഃ പ്രിയേ കൗരവസത്തമസ്യ; രഥം സചക്രഃ പുനർ ആരുരോഹ

102 സ താൻ അഭീഷ്ണൻ പുനർ ആദദാനഃ; പ്രഗൃഹ്യ ശംഖം ദിഷ്യാതാം നിഹന്താ
വിനാദയാം ആസ തതോ ദിശശ് ച; സ പാഞ്ചജന്യസ്യ രവേണ ശൗരിഃ

103 വ്യാവിധനിഷ്ഠാംഗദക്ഷണ്ഡലം തഃ; രജോ വികീർണാശ് ചിത പക്ഷ്യ നേത്രം
വിശുദ്ധദംഷ്ട്രം പ്രഗൃഹീതശംഖം; വിചക്രശ്ചഃ പ്രേക്ഷ്യ കുരുപ്രവിരാം

104 മൃദംഗഭേരീപടഹപ്രണാദഃ; നേമിസ്വനാ ദുന്ദുഭിനിസ്വനാശ് ച
സസിംഹനാദാശ് ച ബഭ്രുവുർ ഉഗ്രഃ; സർവേഷ് അനീകേഷു തതഃ കരൂണാം

105 ഗാഞ്ധീവഘോഷഃ സ്തനയിതുകൽപോഃ; ജഗാമ പാർഥസ്യ നഭോ ദിശശ് ച
ജമുശ് ച ബാണാ വിമലാഃ പ്രസന്നാഃ; സർവാ ദിശഃ പാണ്ഡവചാപമുക്താഃ

106 തം കൗരവാണാം അധിപോ ബലേന; ഭീഷ്മേണ ഭൂരിശ്രവസാ ച സാർധം
അഭ്യുദ്യയാവ് ഉദ്യതബാണപാണിഃ; കക്ഷം ദിധക്ഷന് ഇവ ധൃമകേതുഃ

107 അഥാർജ്ജനായ പ്രജഹാര ഭല്ലാൻ; ഭൂരിശ്രവാഃ സപ്ത സുവർണപുംഖാൻ
ദുര്യോധനസ് തോമരം ഉഗ്രവേഗഃ; ശല്യോ ഗദാം ശാന്തനവശ് ച ശക്തിം

108 സ സപ്തഭിഃ സപ്ത ശരപ്രവേകാൻ; സംവാര്യ ഭൂരിശ്രവസാ വിസൃഷ്ടാൻ
ശിതേന ദുര്യോധനബാഹുമുക്തഃ; ക്ഷരേണ തത് തോമരം ഉമമാഥ

109 തതഃ ശുഭാം ആപതതീം സ ശക്തിഃ; വിദ്യുത്പ്രഭാം ശാന്തനവേന മുക്താം
ഗദാം ച മദ്രാധിപബാഹുമുക്താം; ദ്വാഭ്യോ ശരാഭ്യോ നിചകർത വിരഃ

110 തതോ ഭുജാഭ്യോം ബലവദ് വികൃഷ്ട; ചിത്രം ധനുർ ഗാഞ്ചീവം അപ്രമേയം
 മാഹേന്ദ്രം അസ്ത്രം വിധിവത് സുലോരം; പ്രാദുശ്ചകാരാദ്ഭൂതം അന്തരീക്ഷേ
 111 തേനോത്തമാസ്ത്രേണ തതോ മഹാത്മാ; സർവാണ്യ് അനീകാനി മഹാധനു
 ഷ്യാൻ
 ശരൗഘജാലൈർ വിമലാഗ്നിവർണൈർ; നിവാരയാം ആസ കിരീടമാലീ
 112 ശിലീമുഖാഃ പാർഥധനുഃപ്രമുക്താഃ; രഥാൻ യജാഗ്രാണി ധന്വംഷി ബാഹുൻ
 നികൃത്യ ദേഹാൻ വിവിശ്രുഃ പരേഷാം; നരേന്ദ്രനാഗേന്ദ്രതുരംഗമാണാം
 113 തതോ ദിശശ് ചാനദിശശ് ച പാർഥഃ; ശരൈഃ സുധാറെർ നിശിന്തൈർ
 വിതത്യ
 ഗാഞ്ചീവശബ്ദേന മനാംസി തേഷാം; കിരീടമാലീ വ്യഥയാം ചകാര
 114 തസ്മിംസ് തഥാ ഘോരതമേ പ്രവൃത്തേ; ശംഖസ്വനാ ദുന്ദുഭിനിസ്വനാശ് ച
 അന്തർഹിതാ ഗാഞ്ചീവനിസ്വനേന; ഭദ്രവുർ ഉഗ്രാശ് ച രണപ്രണാദാഃ
 115 ഗാഞ്ചീവശബ്ദം തം അഥോ വിദിത്യാ; വിരാടരാജപ്രമുഖാ നൃവീരാഃ
 പാഞ്ചാലരാജോ ദ്രുപദശ് ച വീരസഃ; തം ദേശം ആജഗുർ അദീനസത്യാഃ
 116 സർവാണി സൈന്യാനി തു താവകാനി; യതോ യതോ ഗാഞ്ചീവജഃ പ്രണാദഃ
 തതസ് തതഃ സംനതിം ഏവ ജഗുർ; ന തം പ്രതീപോ ിദീസസാര കശ് ചിത്
 117 തസ്മിൻ സുലോരേ നൃപസമ്പ്രഹാരേ; ഹതാഃ പ്രവീരാഃ സരഥാഃ സസൃതാഃ
 ഗജാശ് ച നാരാചനിപാതതപ്താഃ; മഹാപതാകാഃ ശുഭദക്ഷകക്ഷ്യാഃ
 118 പരീതസത്യാഃ സഹസാ നിപേതുഃ; കിരീടിനാ ഭിന്നതന്ത്രകായാഃ
 ദൃഢാഹതാഃ പത്രിഭിർ ഉഗ്രവേഗൈഃ; പാർഥേന ഭല്ലൈർ നിശിന്തൈഃ ശിതാഗ്രൈഃ
 119 നികൃത്തയന്ത്രാ നിഹതേന്ദ്രകീലാഃ; ധ്വജാ മഹാനോ ധ്വജിനീമുഖേഷു
 പദാതിസംഘാശ് ച രഥാശ് ച സംഖ്യേ; ഹയാശ് ച നാഗാശ് ച ധനഞ്ജയേന
 120 ബാണാഹതാസ് തൂർണം അപേതസത്യാഃ; വിഷ്ടുഭ്യ ഗാന്ത്രാണി നിപേതുർ
 ഉർവ്യാം
 ഐന്ദ്രേണ തേനാസ്തുവരേണ രാജൻ; മഹാഹവേ ഭിന്നതന്ത്രദേഹാഃ
 121 തതഃ ശരൗഘൈർ നിശിന്തൈഃ കിരീടിനാ; നൃദേഹശസ്ത്രക്ഷതലോഹിതോദാ
 നദീ സുലോരാ നരദേഹഫേനാ; പ്രവർതിതാ തത്ര രണാജിരേ വൈ
 122 വേഗേന സാതീവ പൃഥുപ്രവാഹാഃ; പ്രസൃന്വതാ ഭൈരവാരാവരൂപാ
 പരേതനാഗാശ്വശരീരരോധാ; നരാന്ത്രമജ്ജാഭൃതമാംസപങ്കാ
 123 പ്രഭൃതരക്ഷോഗണഭൃതസേവിതാ; ശിരഃകപാലാകലകേശശാദൃപാ
 ശരീരസംഘാതസഹസ്രവാഹിനീ; വിശീർണനാനാകവചോർമിസങ്കലാ
 124 നരാശ്വനാഗാസമിനികൃത്തശർകരാ; വിനാശപാതാലവതീ ഭയാവഹാ
 താം കങ്കമാലാവൃതഗ്രുകഹൈഃ; ക്രവ്യാദസംഘൈശ് ച തരക്ഷുഭിശ് ച

125 ഉപേതകൂലാം ദദൃശുഃ സമന്താത്; ക്രൂരാം മഹാവൈതരണീപ്രകാശാം
 പ്രവർതിതാം അർജുനബാണസംഘൈർ; മേദോവസാസ്യക്പ്രവഹാം സുഭീമാം
 126 തേ ചേദിപാഞ്ചാലകരോഷമത്സ്യാഃ; പാർഥാശ് ച സർവേ സഹിതാഃ പ്രണേ
 ദുഃ

വിത്രാസ്യ സേനാം ധ്വജിനീപതീനാം; സിംഹോ മൃഗാണാം ഇവ യുഥസംഘാൻ
 വിനേദതുസ് താവ് അതിഹർഷയുക്തൗ; ഗാണധീവധന്യാ ച ജനാർദനശ് ച
 127 തതോ രവിം സംഹൃതരശ്മിജാലം; ദൃഷ്ട്വാ ഭൃശം ശസ്ത്രപരിക്ഷതാംഗാഃ
 തദ് ഐന്ദ്രം അസ്ത്രം വിതതം സുഘോരം; അസഹ്യം ഉദ്ദീക്ഷ്യ യുഗാന്തകൽപം
 128 അഥാപയാനം കരവഃ സഭീഷ്ടാഃ; സദ്രോണദുര്യോധനബാഹ്ലികാശ് ച
 ചക്രൂർ നിശാം സന്ധിഗതാം സമീക്ഷ്യ; വിഭാവസോർ ലോഹിതരാജീയുക്താം
 129 അവാപ്യ കിർതിം ച യശശ് ച ലോകേ; വിജിത്യ ശത്രുംശ് ച ധനഞ്ജയോ
 fപി

യയൗ നരേന്ദ്രഃ സഹ സോദരൈശ് ച; സമാപ്തകർമ്മാ ശിബിരം നിശായാം
 തതഃ പ്രജജ്ഞേ തമുലഃ കരൂണാം; നിശാമുഖേ ഘോരതരഃ പ്രണാദഃ
 130 രണേ രഥാനാം അയുതം നിഹത്യ; ഹതാ ഗജാഃ സപ്തശതാർജുനേന
 പ്രാച്യാശ് ച സൗവീരഗണാശ് ച സർവേ; നിപാതിതാഃ ക്ഷുദ്രകമാലവാശ് ച
 മഹത് കൃതം കർമ്മ ധനഞ്ജയേന; കർതും യഥാ നാർഹതി കശ് ചിദ് അന്യഃ
 131 ശ്രുതായുർ അംബഷ്ടപതിശ് ച രാജാ; തഥൈവ ദുർമർഷണചിത്രസേനൗ
 ദ്രോണഃ കൃപഃ സൈന്ധവബാഹ്ലികൗ ച; ഭൂതിശ്രവാഃ ശല്യശലൗ ച രാജൻ
 സ്വബാഹുവീര്യേണ ജിതാഃ സഭീഷ്ടാഃ; കിരീടിനാ ലോകമഹാരഥേന
 132 ഇതി ബ്രുവന്തഃ ശിബിരാണി ജഗ്മുഃ; സർവേ ഗണാ ഭാരത യേ ത്വദിയാഃ
 ഉൽകാസഹസ്രൈശ് ച സുസമ്പ്രദീപ്തൈർ; വിദ്രാജമാനൈശ് ച തഥാ പ്രദീപൈഃ
 കിരീടിവിത്രാസിതസർവയോധാ; ചക്രേ നിവേശം ധ്വജിനീ കരൂണാം

അധ്യായം 56

1 [സ്]

വൃഷ്ടാം നിശാം ഭാരത ഭാരതാനാം; അനീകിനിനാം പ്രമുഖേ മഹാത്മാ
 യയു സപതാൻ പ്രതി ജാതകോപോ; വൃതഃ സമഗ്രേണ ബലേന ഭീഷ്മഃ
 2 തം ദ്രോണദുര്യോധനബാഹ്ലികാശ് ച; തഥൈവ ദുർമർഷണചിത്രസേനൗ
 ജയദ്രഥശ് ചാതിബലോ ബലൗഞൈർ; നൃപാസ് തഥാന്യേ ിനയഃ സമന്താത്
 3 സ തൈർ മഹദ്ഭിശ് ച മഹാരഥൈശ്; ച തേജസിഭിർ വിര്യവദ്ഭിശ് ച
 രാജൻ

രരാജ രാജോത്തമരാജമുഖൈർ; വൃതഃ സ ദേവൈർ ഇവ വർജ പാണിഃ
 4 തസ്മിന് അനീക പ്രമുഖേ വിഷക്താഃ; ദോധ്യയമാനാശ് ച മഹാപതാകാഃ
 സൂരത പിതാസിത പാണ്ഡൂർ ആഭഃ; മഹാഗജസ്സന്ധഗതാ വിരേജ്ഞഃ
 5 സാ വാഹിനീ ശാന്തനവേന രാജ്ഞാഃ; മഹാരഥൈർ വാരണവാജിഭിശ് ച
 ബഭൗ സ വിദ്യുത് സ്തനയിത്തുകൽപാഃ; ജലാഗമേ ദൃഗർ ഇവ ജാതമോഘാ
 6 തതോ രണായാഭിമുഖീ പ്രയാതാഃ; പ്രത്യ അർജുനം ശാന്തനവാഭിഗൃഹ്ണാ
 സേനാ മഹോഗ്രാ സഹസാ കരൂണാം; വേഗോ യഥാ ഭീമ ഇവാപഗായാഃ
 7 തം വ്യാലനാനാവിധ വിഗുഹ്യ സാരം; ഗജാശ്വപാദാതരമൗഘപക്ഷം
 വൃഹം മഹാമോഘസമം മഹാത്മാഃ; ദദർശ ദൂരാത് കപിരാജകേതുഃ
 8 സ നിര്യയൗ കേതുമതാ രഥേന; നരർഷഭഃ ശ്ലേതഹയേന വിരഃ
 വരൂഥിനാ സൈന്യമുഖേ മഹാത്മാഃ; വധേ ഗൃതഃ സർവസപത യുനാം
 9 സൂപസ്തരം സോത്തര ബന്ധുരേഷം; യത്തം യദുനാം ഋഷഭേണ സംഖ്യേ
 കപിധ്വജം പ്രേക്ഷ്യ വിഷേദൂർ ആജൗ; സഹൈവ പുത്രൈസ് തവ കൗരവേയാഃ
 10 പ്രകർഷതാ ഗൃഹ്ണ ഉദായുധേന; കിരീടിനാ ലോകമഹാരഥേന
 തം വൃഹ രാജം ദദൃശൂസ് ത്വദീയാശ്; ചതുശ് ചതുർവ്യാല സഹസ്രകീർണം
 11 യഥാ ഹി പൂർവേ ിഹനി ധർമരാജ്ഞാ വൃഹഃ; കൃതഃ കൗരവനന്ദനേന
 തഥാ തഥോദ്ദേശം ഉപേത്യ തസദ്ഃ; പാഞ്ചാല മുഖൈഃ സഹ ചേദിമുഖ്യാഃ
 12 തതോ മഹാവേഗസമാഹതാനി; ഭേരീസഹസ്രാണി വിനേദൂർ ആജൗ
 ശംഖസ്വനാ ദുന്ദുഭിനിസ്വനാശ് ച; സർവേഷ് അനീകേഷു സസിംഹനാദാഃ
 13 തതഃ സ ബാണാനി മഹാസ്വനാനി; വിസ്താര്യമാണാനി ധന്വംഷി വീരൈഃ
 ക്ഷണേന ഭേരീ പണവപ്രണാദാൻ; അന്തർദ്വധഃ ശംഖമഹാസ്വനാശ് ച
 14 തച് ഛംഖശബ്ദാവൃതം അന്തരീക്ഷം; ഉദ്ധൃത ഭൗമ ദ്രുതരേണജാലം
 മഹാവിതാനാവതത പ്രകാശം; ആലോക്യ വീരാഃ സഹസാഭിപേതുഃ
 15 രഥീ രഥേനാഭിഹതഃ സസൃതഃ; പപാത സാശഃ സ രഥഃ സ കേതുഃ
 ഗജോ ഗജേനാഭിഹതഃ പപാതഃ; പദാതിനാ ചാഭിഹതഃ പദാതിഃ

16 ആവർതമാനാന്യ് അഭിവർതമാനൈർ; ബാണൈഃ ക്ഷതാന്യ് അദ്ഭുതദർശനാനി

പ്രാണൈശ് ച ഖഡ്ഗൈശ് ച സമാഹതാനി; സദശ്വന്യാനി സദശ്വന്യൈഃ
17 സുവർണതാരാ ഗണഭ്രൂഷിതാനി; ശരാവരാണി പ്രഹിതാനി വീരൈഃ
വിദാര്യമാണാനി പരശ്വയൈശ് ച; പ്രാണൈശ് ച ഖഡ്ഗൈശ് ച നിപേതൂർ ഉർവ്വയാ

18 ഗജൈർ വിഷ്ണവൈർ വരഹസ്തുരുഗ്ണാഃ; കേ ചിത് സസൃതാ രഥിനഃ
പ്രപേതുഃ

ഗജർഷഭാശ് ചാപി രഥർഷഭേണ; നിപേതിരേ ബാണഹതാഃ പൃഥിവ്യാ

19 ഗജൗഘവേഗോദ്ധതസാദിതാനാം; ശ്രുത്വാ നിഷേദൂർ വസൃധാം മനുഷ്യാഃ
ആർതസ്വരം സാദിപദാതിയുനാം; വിഷ്ണാണ ഗാത്രാവര താഡിതാനാം

20 സംഭ്രാന്തനാഗാശ്വരഥേ പ്രസൃതേ; മഹാഭയേ സാദിപദാതി യുനാം
മഹാരഥൈഃ സമ്പരിവാര്യമാണാഃ; ദദർശ ഭീഷ്മഃ കപിരാജകേതു

21 തം പഞ്ച താലോച്ഛിതതാലകേതുഃ; സദശ്വവേഗോദ്ധത വീര്യയാതഃ
മഹാസ്തു ബാണാശനിദീപ്തമാർഗഃ; കിരീടിനം ശാന്തനവോ ിഭ്യധാവത്

22 തഥൈവ ശക്ര പ്രതിമാനകൽപഃ; ഇന്ദ്രാത്മജം ദ്രോണ മുഖാഭിസന്ദ്രഃ
ക്രപശ് ച ശല്യശ് ച വിവിംശതിശ് ച; ദുര്യോധനഃ സൗമദത്തിശ് ച രാജൻ

23 തതോ രഥാനീക മുഖാദ് ഉപേത്യ; സർവാസ്തുവിത് കാഞ്ചനചിത്രവർമ്മാ
ജവേന ശൂരോ ിഭിസസാര സർവാംസ്; തഥാർജുനസ്യാത്ര സൃതോ ിഭിമന്യുഃ

24 തേഷാം മഹാസ്താണി മഹാരഥാനാം; അസക്തകർമ്മാ വിനിഹത്യ കാർഷ്ണിഃ
ബഭൗ മഹാമന്ത്രഹൃതാർചി മാലി; സഗോദ്ഗതഃ സൻ ഭഗവാൻ ഇവാഗ്നിഃ

25 തതഃ സ തൂർണം ത്യിരോദ ഘേനാം; കൃത്വാ നദീം വൈശസനേ രിപുണാം
ജഗാമ സൗഭദ്രം അതീത്യ ഭീഷ്മോ; മഹാരഥം പാർഥം അദീനസത്തഃ

26 തതഃ പ്രഹസ്യാദ്ഭുത ദർശനേന; ഗാണധീവനിർഹ്വാദ മഹാസ്വനേന
വിപാഠ ജാലേന മഹാസ്തു ജാലം; വിനാശയാം ആസ കിരീടമാലി

27 തം ഉത്തമം സർവധനർധരാണാം; അസക്തകർമ്മാ കപിരാജകേതുഃ
ഭീഷ്മം മഹാത്മാഭിവവർഷ തൂർണം; ശരൗഘജാലൈർ വിമലൈശ് ച ഭല്ലൈഃ

28 ഏവംവിധം കാർമുകഭീമ നാദഃ; അദീനവത് സത്പുരുഷോത്തമാഭ്യോ
ദദർശ ലോകഃ കരുന്ധഞ്ജയാശ് ച; തദ് ദ്വൈരഥം ഭീഷ്മ ധനഞ്ജയാഭ്യോ

അധ്യായം 57

1 [സ്]

൧ റൂണിർ ഭൂരിശ്രവാഃ ശല്യശ് ചിത്രസേനശ് ച മാരിഷ
 ൨ പുത്രഃ സാമ്യമനേശ് ചൈവ സൗഭദ്രം സമയോധയൻ
 ൩ പഞ്ചഭിർ മനജവ്യാഘ്രൈർ ഗജൈഃ സിംഹശിശൂം യഥാ
 ൪ നാഭിലക്ഷ്യതയാ കശ് ചിൻ ന ശൗര്യേ ന പരാക്രമേ
 ൫ ബഭ്രുവ സദൃശഃ കാർഷ്ണേർ നാസ്ത്രേ നാപി ച ലാഘവേ
 ൬ തഥാ തം ആത്മജം യുദ്ധേ വിക്രമന്തം അരിന്ദമം
 ൭ ദൃഷ്ട്വാ പാർഥോ രണേ യത്തഃ സിംഹനാദം അഥോ *f*നദത്
 ൮ പീഡയാനം ച തത് സൈന്യം പൗത്രം തവ വിശാം പതേ
 ൯ ദൃഷ്ട്വാ ത്വദീയാ രാജേന്ദ്ര സമന്താത് പര്യവാരയൻ
 ൧൦ ധ്വജിനീം ധാർതരാഷ്ട്രാണാം ദീനശത്രുർ അദീനവത്
 ൧൧ പ്രത്യദ്യയൗ സ സൗഭദ്രസ് തേജസാ ച ബലേന ച
 ൧൨ തസ്യ ലാഘവമാർഗ്ഗസഥം ആദിത്യസദൃശപ്രഭം
 ൧൩ വ്യദൃശ്യത മഹച് ചാപം സമരേ യുധൃതഃ പരൈഃ
 ൧൪ സ റൂണിം ഇഷ്ടണൈകേന വിധ്യാ ശല്യം ച പഞ്ചഭിഃ
 ൧൫ ധ്വജം സാമ്യമനേശ് ചാപി സോ *f*ഷ്ടാഭിർ അപവർജയത്
 ൧൬ രക്തദണ്ഡാം മഹാശക്തിം പ്രേഷിതാം സൗമദന്തിനാ
 ൧൭ ശിതേനോരഗ സങ്കാശാം പുത്രിണാ വിജഹാര താം
 ൧൮ ശല്യസ്യ ച മഹാഘോരാൻ അസൃതഃ ശതശഃ ശരാൻ
 ൧൯ നിവാദ്യാർജ്ജുന ദായാതോ ജഘാന സമരേ ഹയാൻ
 ൨൦ ഭൂരിശ്രവാശ് ച ശല്യശ് ച റൂണിഃ സാമ്യമനിഃ ശലഃ
 ൨൧ നാഭ്യവർത്തന സംരണ്ണാഃ കാർഷ്ണേർ ബാഹുബലാശ്രയാത്
 ൨൨ തതസ് ത്രിശർതാ രാജേന്ദ്ര മദ്രാശ് ച സഹ കേകയൈഃ
 ൨൩ പഞ്ചത്രിംശതി സാഹസ്രാസ് തവ പുത്രേണ ചോദിതാഃ
 ൨൪ ധനർവേദവിദോ മുഖ്യാ അജേയാഃ ശത്രുഭിർ യുധി
 ൨൫ സഹ പുത്രം ജീലാംസന്തം പരിവർവൃഃ കിരീടിനം
 ൨൬ തൗ ഇ തത്ര പിതാ പുത്രൗ പരിക്ഷിപ്തൗ രഥർഷഭൗ
 ൨൭ ദദർശ രാജൻ പാഞ്ചാല്യഃ സേനാപതിർ അമിത്രജിത്
 ൨൮ സ വാരണരഥൗഘാനാം സഹസ്രൈർ ബഹുഭിർ വൃതഃ
 ൨൯ വാജിഭിഃ പത്തിഭിശ് ചൈവ വൃതഃ ശതസഹസ്രശഃ
 ൩൦ ധനർ വിസ്താര്യ സക്രദ്ധശ് ചോദയിതാ വരൂഥിനീം

യയൗ തൻ മദ്രകാനീകം കേകയാംഗ് ച പരന്തപഃ
 17 തേന കീർത്തിമതാ ഗുപ്തം അനീകം ദ്രവധന്വനാ
 പ്രയുക്ത രഥനാഗാശ്വം യോത്സ്യമാനം അശോഭത
 18 സോ ഫർജ്ജനം പ്രമുഖേ യാന്തം പാഞ്ചാല്യഃ കരുന്ദന
 ത്രിഭിഃ ശാരദ്വതം ബാണൈർ ജന്ത്ര ദേശേ സമർപയത്
 19 തതഃ സ മദ്രകാൻ ഹത്യാ ദശഭിർ ദശഭിഃ ശരൈഃ
 ഹൃഷ്ട ഏകോ ജഘാനാശ്വം ഭല്ലേന കൃതവർമ്മണഃ
 20 ദമനം ചാപി ദായാദം പൗരവസ്യ മഹാത്മനഃ
 ജഘാന വിപുലാഗ്രേണ നാരാചേന പരന്തപഃ
 21 തതഃ സാമ്യമനേഃ പുത്രഃ പാഞ്ചാല്യം യുദ്ധദുർമദം
 അവിധ്യത് ത്രിംശതാ ബാണൈർ ദശഭിശ് ചാസ്യ സാരഥിം
 22 സോ ഫതിവിഭോ മഹേഷ്യാസഃ സൃക്തിണീ പരിസംലിഹൻ
 ഭല്ലേന ദ്രുശതീക്ഷ്ണന നിചകർതാസ്യ കാർമുകം
 23 അമൈനം പഞ്ചവിംശത്യാ ക്ഷിപ്രം ഏവ സമർപയത്
 അശ്വാംഗ് ചാസ്യാവധിദ് രാജന് ഉഭൗ തൗ പാർഷ്ണിസാരഥീ
 24 സ ഹതാശ്വേ രഥേ തിഷ്ഠൻ ദദർശ ഭരതർഷഭ
 പുത്രഃ സാമ്യമനേഃ പുത്രം പാഞ്ചാല്യസ്യ മഹാത്മനഃ
 25 സ സംഗൃഹ്യ മഹാഘോരം നിസ്തീംശവരം ആയസം
 പദാതിസ് തൂർണം അഭ്യർഛദ് രഥസ്ഥം ദ്രുപദാത്മജം
 26 തം മഹൗഘം ഇവായാന്തം ഖാത് പതന്തം ഇവോരഗം
 ദ്രാനാവരണ നിസ്തീംശം കാലോത്സൃഷ്ടം ഇവാന്തകം
 27 ദീപ്യന്തം ഇവ ശസ്ത്രാർച്യാ മത്തവാരണവിക്രമം
 അപശ്യൻ പാണ്ഡവാസ് തത്ര ധൃഷ്ടദ്യുമ്നശ് ച പാർഷ്വതഃ
 28 തസ്യ പാഞ്ചാല പുത്രസ് തു പ്രതീപം അഭിയാവതഃ
 ശിതനിസ്തീംശഹസ്തസ്യ ശരാവരണ ധാരിണഃ
 29 ബാണവേഗം അതീതസ്യ രഥാഭ്യാശം ഉപേയുഷഃ
 ത്വരൻ സേനാപതിഃ ക്രുദ്ധോ ബിഭേദ ഗദയാ ശിരഃ
 30 തസ്യ രാജൻ സനിസ്തീംശം സുപ്രഭം ച ശരാവരം
 ഹതസ്യ പതതോ ഹസ്താദ് വേഗേന നൃപതദ് ഭൂവി
 31 തം നിഹത്യ ഗദാഗ്രേണ ലേഭേ സ പരമം യശഃ
 പുത്രഃ പാഞ്ചാലരാജസ്യ മഹാത്മാ ഭീമവിക്രമഃ
 32 തസ്മിൻ ഹതേ മഹേഷ്യാസേ രാജപുത്രേ മഹാരഥേ
 ഹാഹാകാരോ മഹാൻ ആസീത് തവ സൈന്യസ്യ മാരിഷ

33 തതഃ സാമ്യമനിഃ ക്രുദ്ധോ ദൃഷ്ട്യാ നിഹതം ആത്മജം

അഭിദൃഗ്യാവ വേഗേന പാഞ്ചാല്യം യുദ്ധദൂർമദം

34 തൗ തത്ര സമരേ വീരൗ സമേതൗ രമിനാം വരൗ

ദദൃശുഃ സർവരാജാനഃ കരവഃ പാണ്ഡവാസ് തഥാ

35 തതഃ സാമ്യമനിഃ ക്രുദ്ധഃ പാർഷ്വതം പരവീരഹാ

ആജ്ഘാന ത്രിഭിർ ബാണൈസ് തോത്തോർ ഇവ മഹാദ്വിപം

36 തഥൈവ പാർഷ്വതം ശൂരം ശല്യഃ സമിതിശോഭനഃ

ആജ്ഘാനോരസി ക്രുദ്ധസ് തതോ യുദ്ധം അവർതത

അധ്യായം 58

1 ധൃതരാഷ്ട്ര ഉവാച

ദൈവം ഏവ പരം മന്യേ പൗരഷാദ് അപി സഞ്ജയ
 യത് സൈന്യം മമ പുത്രസ്യ പാണ്ഡുസൈന്യേന വധ്യതേ
 2 നിത്യം ഹി മാമകാംസ് താത ഹതാൻ ഏവ ഹി ശംസസി
 അവ്യഗ്രാംശ് ച പ്രഹൃഷ്ടാംശ് ച നിത്യം ശംസസി പാണ്ഡവാനു
 3 ഹിനാൻ പുരഷകാരേണ മാമകാൻ അദ്യ സഞ്ജയ
 പതിതാൻ പാത്യമാനാംശ് ച ഹതാൻ ഏവ ച ശംസസി
 4 യുധ്യമാനാൻ യഥാശക്തി ഘടമാനാൻ ജയം പ്രതി
 പാണ്ഡവാ വിജയന്ത്യ ഏവ ജീയന്തേ ചൈവ മാമകഃ
 5 സോ ഹം തീവ്രാണി ദുഃഖാനി ദുര്യോധനകൃതാനി ച
 അശ്രൗഷം സതതം താത ദുഃസഹാനി ബഹുനി ച
 6 തം ഉപായം ന പശ്യാമി ജീയേരൻ യേന പാണ്ഡവാഃ
 മാമകാ വാ ജയം യുദ്ധേ പ്രാപ്തയൂർ യേന സഞ്ജയ

7 സഞ്ജയ ഉവാച

ക്ഷയം മനുഷ്യദേഹാനാം ഗജവാജീരമക്ഷയം
 ശൃണു രാജൻ സ്ഥിരോ ഭൂത്വാ തവൈവാപനയോ മഹാൻ
 8 ധൃഷ്ടദ്യുമ്നസ് തു ശല്യേന പീഡിതോ നവദിഃ ശരൈഃ
 പീഡയാം ആസ സങ്ക്രമോ മദ്രാധിപതിം ആയസൈഃ
 9 തത്രാദ്ഭൂതം അപശ്യാമ പാർഷതസ്യ പരാക്രമം
 ന്യവാരയത യത് തുർണ്ണം ശല്യം സമിതിശോഭനം
 10 നാന്തരം ദദൃശേ കശ് ചിത് തയോഃ സംരണ്ണയോ രണേ
 മുഹൂർത്തം ഇവ തദ് യുദ്ധം തയോഃ സമം ഇവാഭവത്
 11 തതഃ ശല്യോ മഹാരാജ ധൃഷ്ടദ്യുമ്നസ്യ സംയുഗേ
 ധനശ് ചിച്ഛേദ ഭല്ലേന പീതേന നിശിതേന ച
 12 അഥൈനം ശരവർഷേണ ഛാദയാം ആസ ഭാരത
 ഗിരിം ജലാഗമേ യദൃജ് ജലദാ ജലധാരിണഃ
 13 അഭിമന്യുസ് തു സങ്ക്രമോ ധൃഷ്ടദ്യുമ്നേ നിപീഡിതേ
 അഭിദുദ്രാവ വേഗേന മദ്രരാജരഥം പ്രതി
 14 തതോ മദ്രാധിപരഥം കാർഷ്ണിഃ പ്രാപ്യാതികോപനഃ
 ആർതായനിം അമേയാത്മാ വിവ്യാധ വിശിഖൈസ് ത്രിഭിഃ
 15 തതസ് തു താവകാ രാജൻ പരീപ്തോ ഫ്ഫർജ്ജനിം രണേ
 മദ്രരാജരഥം തുർണ്ണം പരിവാദ്യാവതസ്ഥിരേ

16 ദുര്യോധനോ വികർണശ് ച ദുഃശാസനവിവിംശതി
 ദുർമർഷണോ ദുഃസഹശ് ച ചിത്രസേനശ് ച ദുർമുഖഃ
 17 സത്യവ്രതശ് ച ഭദ്രം തേ പുരുമിത്രശ് ച ഭാരത
 ഏതേ മദ്രാധിപരഥം പാലയന്തഃ സമിതാ രണേ
 18 താൻ ഭീമസേനഃ സുകുലോ യുഷ്ടദൃഗ്മുശ് ച പാർഷ്വതഃ
 ദ്രൗപദേയാഭിമന്യുശ് ച മാദ്രീപുത്രൗ ച പാണ്ഡവൗ
 19 നാനാരൂപാണി ശസ്ത്രാണി വിസൃജന്തോ വിശാം പതേ
 അഭ്യവർത്തത സംഹൃഷ്ടാഃ പരസ്സരവയൈഷിണഃ
 തേ വൈ സമീയുഃ സംഗ്രാമേ രാജൻ ദുർമന്ത്രിതേ തവ
 20 തസ്മിൻ ദാശരഥേ യുദ്ധേ വർത്തമാനേ ഭയാവഹേ
 താവകാനാം പരേഷാം ച പ്രേക്ഷകാ രമിനോ ഭവൻ
 21 ശസ്ത്രാന്യ് അനേകരൂപാണി വിസൃജന്തോ മഹാരഥാഃ
 അന്യോന്യം അഭിനർദന്തഃ സമ്പ്രഹാരം പ്രചക്രിരേ
 22 തേ യത്താ ജാതസംരംഭാഃ സർവേ ഭ്യോന്യം ജീലാംസവഃ
 മഹാസ്ത്രാണി വിമുഞ്ചന്തഃ സമാപേതുർ അമർഷണാഃ
 23 ദുര്യോധനസ് തു സുകുലോ യുഷ്ടദൃഗ്മുശ് ച മഹാരണേ
 വിവ്യായ നിശിതൈർ ബാണൈശ് ചതുർഭിസ് ത്വരിതോ ദ്രൗം
 24 ദുർമർഷണശ് ച വിംശത്യാ ചിത്രസേനശ് ച പഞ്ചഭിഃ
 ദുർമുഖോ നവഭിർ ബാണൈർ ദുഃസഹശ് ചാപി സപ്തഭിഃ
 വിവിംശതിഃ പഞ്ചഭിശ് ച ത്രിഭിർ ദുഃശാസനസ് തഥാ
 25 താൻ പ്രത്യവിയ്യദ് രാജേന്ദ്ര പാർഷ്വതഃ ശത്രുതാപനഃ
 ഏകൈകം പഞ്ചവിംശത്യാ ദർശയൻ പാണിലാഘവം
 26 സത്യവ്രതം തു സമരേ പുരുമിത്രം ച ഭാരത
 അഭിമന്യുർ അവിധ്യത് തൗ ദശഭിർ ദശഭിഃ ശരൈഃ
 27 മാദ്രീപുത്രൗ തു സമരേ മാതൃലം മാതൃനന്ദനൗ
 ഛാദയേതാം ശരവ്രാതൈസ് തദ് അദ്ഭുതം ഇവാഭവത്
 28 തതഃ ശല്യോ മഹാരാജ സ്വസ്രിയൗ രമിനാം വരൗ
 ശരൈർ ബഹുഭിർ ആനർഛത് കൃതപ്രതികൃതൈഷിണൗ
 ഛാദ്യമാനൗ തതസ് തൗ തു മാദ്രീപുത്രൗ ന ചേലതുഃ
 29 അഥ ദുര്യോധനം ദൃഷ്ട്വാ ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
 വിധിത്യഃ കലഹസ്യാന്തം ഗദാം ജഗ്രാഹ പാണ്ഡവഃ
 30 തം ഉദ്യതഗദം ദൃഷ്ട്വാ കൈലാസം ഇവ ശൃംഗിണം
 ഭീമസേനം മഹാബാഹുഃ പുത്രാസ് തേ പ്രാദ്രവൻ ഭയാത്

31 ദുര്യോധനസ് തു സക്രമോ മാഗധം സമചോദയത്
അനീകം ദശസാഹസ്രം ക്ഷൗരാനാം തരസിനാം
മാഗധം പുരതഃ കൃത്വാ ഭീമസേനം സമഭ്യയാത്
32 ആപതന്തം ച തം ദൃഷ്ട്വാ ഗജാനീകം വൃകോദരഃ
ഗദാപാണിർ അവാരോഹദ് രഥാത് സിംഹ ഇവോന്നദൻ
33 അദ്രിസാരമയീം ശർവീം പ്രഗൃഹ്യ മഹതീം ഗദാം
അഭ്യധാവദ് ഗജാനീകം വ്യാദിതാസ്യ ഇവാന്തകഃ
34 സ ഗജാൻ ഗദയാ നിഘ്നൻ വ്യചരത് സമരേ ബലി
ഭീമസേനോ മഹാബാഹുഃ സവജ്ര ഇവ വാസവഃ
35 തസ്യ നാദേന മഹതാ മനോഹൃദയകമ്പിനാ
വ്യത്യചേഷ്ഠന്ത സംഹത്യ ഗജാ ഭീമസ്യ നർദതഃ
36 തതസ് തു ദ്രൗപദീപുത്രാഃ സൗഭദ്രസ് ച മഹാരഥഃ
നകലഃ സഹദേവസ് ച യുഷ്ടദൃസ്തസ് ച പാർഷതഃ
37 പൃഷ്ഠം ഭീമസ്യ രക്ഷന്തഃ ശരവർഷേണ വാരണാൻ
അഭ്യധാവന്ത വർഷന്തോ മോഘാ ഇവ ഗിരീൻ യഥാ
38 ക്ഷുരൈഃ ക്ഷുരപ്രേർ ഭൈല്ലസ് ച പീതൈർ അഞ്ജലികൈർ അപി
പാതയന്തോത്തമാംഗാനി പാണ്ഡവാ ഗജയോധിനാം
39 ശിരോഭിഃ പ്രപതദ്ഭിസ് ച ബാഹുഭിസ് ച വിഭ്രഷിതൈഃ
അശ്നുവൃഷ്ടീർ ഇവാഭാതി പാണിഭിസ് ച സഹാങ്കശൈഃ
40 ഹൃതോത്തമാംഗാഃ സ്തസ്യേഷു ഗജാനാം ഗജയോധിനഃ
അദൃശ്യന്താചലാഗ്രേഷു ദ്രുമാ ഭഗശിഖാ ഇവ
41 യുഷ്ടദൃസ്തഹതാൻ അന്യാൻ അപശ്യാമ മഹാഗജാൻ
പതിതാൻ പാത്യമാനാംസ് ച പാർഷതേന മഹാത്മനാ
42 മാഗധോ ിഥ മഹീപാലോ ഗജം ഐരാവണോപമം
പ്രേഷയാം ആസ സമരേ സൗഭദ്രസ്യ രഥം പ്രതി
43 തം ആപതന്തം സന്ദ്രേക്ഷ്യ മാഗധസ്യ ഗജോത്തമം
ജാലാനൈകേഷുണാ വീരഃ സൗഭദ്രഃ പരവീരഹാ
44 തസ്യാവർജിതനാഗസ്യ കാർഷ്ണീഃ പരപുരഞ്ജയഃ
രാജേണാ രജതപുംബേന ഭല്ലേനാപഹരച് ഛരീരഃ
45 വിഗാഹ്യ തദ് ഗജാനീകം ഭീമസേനോ ിപി പാണ്ഡവഃ
വ്യചരത് സമരേ മൃദ്നൻ ഗജാൻ ഇന്ദ്രോ ഗിരീൻ ഇവ
46 ഏകപ്രഹാരാഭിഹതാൻ ഭീമസേനേന ക്ഷൗരൻ
അപശ്യാമ രണേ തസ്മിൻ ഗിരീൻ വജ്രഹതാൻ ഇവ

47 ഭഗദന്താൻ ഭഗകടാൻ ഭഗസക്മാംഗ് ച വാരണാൻ
 ഭഗപുഷ്യാൻ ഭഗകുംഭാൻ നിഹതാൻ പർവതോപമാൻ
 48 നദതഃ സീദതശ് ചാനു്യാൻ വിമുഖാൻ സമരേ ഗജാൻ
 വിമുത്രാൻ ഭഗസംവിഗ്നാസ് തഥാ വിശക്രതോ ഹപരാൻ
 49 ഭീമസേനസ്യ മാർഗേഷു ഗതാസ്മിൻ പർവതോപമാൻ
 അപശ്യാമ ഹതാൻ നാഗാൻ നിഷ്കന്തസ് തഥാപരേ
 50 വമന്തോ അധിരം ചാന്യേ ഭിന്നകുംഭാ മഹാഗജാഃ
 വിഹലന്തോ ഗതാ ഭൂമിം ശൈലാ ഇവ ധരാതലേ
 51 മേദോരധിരദിഗ്ധാംഗോ വസാമജ്ജാസമുക്ഷിതഃ
 വ്യചരത് സമരേ ഭീമോ ദണ്ഡപാണിർ ഇവാന്തകഃ
 52 ഗജാനാം അധിരാക്താം താം ഗദാം ബിദ്രദ് വൃകോദരഃ
 ഘോരഃ പ്രതിഭയശ് ചാസീത് പിനാകീവ പിനാകധൃക്
 53 നിർമ്മഥ്യമാനഃ ക്രുദ്ധേന ഭീമസേനേന ദന്തിനഃ
 സഹസാ പ്രാദ്രവഞ് ശിഷ്ടാ മൃദ്നന്തസ് തവ വാഹിനീം
 54 തം ഹി വീരം മഹേഷ്യാസഃ സൗഭദ്രപ്രമുഖാ രഥാഃ
 പര്യരക്ഷന്ത യുധൃന്തം വജ്രായുധം ഇവാമരാഃ
 55 ശോണിതാക്താം ഗദാം ബിദ്രദ് ഉക്ഷിതോ ഗജശോണിതൈഃ
 കൃതാന്ത ഇവ രൗദ്രാത്ഥാ ഭീമസേനോ വ്യദൃശ്യത
 56 വ്യായച്ഛമാനം ഗദയാ ദിക്ഷു സർവാസു ഭാരത
 നൃത്യമാനം അപശ്യാമ നൃത്യന്തം ഇവ ശങ്കരം
 57 യമദണ്ഡോപമാം ഗുർവീം ഇന്ദ്രാഗനിസമസ്വനാം
 അപശ്യാമ മഹാരാജ രൗദ്രാം വിശസന്തീം ഗദാം
 58 വിമിശ്രാം കേശമജ്ജാഭിഃ പ്രദിഗ്ധാം അധിരേണ ച
 പിനാകം ഇവ അദൃസ്യ ക്രുദ്ധസ്യാഭീപ്ലതഃ പശൂൻ
 59 യഥാ പശൂനാം സംഘാതം യഷ്ട്യാ പാലഃ പ്രകാലയേത്
 തഥാ ഭീമോ ഗജാനീകം ഗദയാ പര്യകാലയത്
 60 ഗദയാ വധ്യമാനാസ് തേ മാർഗ്ഗണൈശ് ച സമന്തതഃ
 സ്വാന്യ് അനീകാന്തി മൃദ്നന്തഃ പ്രാദ്രവൻ കണ്ഠരാസ് തവ
 61 മഹാവത ഇവാഭ്രാണി വിധമിത്യാ സ വാരണാൻ
 അതിഷ്ഠത് ഇമുലേ ഭീമഃ ശ്ലശാന ഇവ ശൂലഭൃത്

അധ്യായം 59

1 [സ്]

തസ്തിൻ ഹതേ ഗജാനീകേ പുത്രോ ദുര്യോധനസ് തവ
 ഭീമസേനം ഘ്ലതേത്യ ഏവം സവ സൈന്യാന്യ് അചോദയത്
 2 തതഃ സർവാന്യ് അനീകാനി തവ പുത്രസ്യ ശാസനാത്
 അഭ്യദ്രവൻ ഭീമസേനം നദന്തം ദൈരവാൻ രവാൻ
 3 തം ബലൗഘം അപര്യന്തം ദേവൈർ അപി ദുരന്തസഹം
 ആപതന്തം സുദുഷ്കാരം സമുദ്രം ഇവ പർവണി
 4 രഥനാഗാശ്വകലിലം ശംഖദുന്ദിനാദിതം
 അമാനന്തം അപാരം ച നരേന്ദ്ര സ്തിമിതഹ്രദം
 5 തം ഭീമസേനഃ സമരേ മഹോദധിം ഇവാപരം
 സേനാസാഗരം അക്ഷോഭ്യം വേലേവ സമവാരയത്
 6 തദ് ആശ്ചര്യം അപശ്യാമ ശ്രദ്ധേയം അപി ചാദ്ഭൂതം
 ഭീമസേനസ്യ സമരേ രാജൻ കർമാതിമാനുഷം
 7 ഉദിർണാം പൃഥിവീം സർവാം സാശ്യാം സ രഥകുഞ്ജരാം
 അസംഭ്രമം ഭീമസേനോ ഗദയാ സമതാവയത്
 8 സ സംവാര്യ ബലൗഘാംസ് താൻ ഗദയാ രമിനാം വരഃ
 അതിഷ്ഠത് തുമുലേ ഭീമോ ഗിരിർ മേരർ ഇവാചലഃ
 9 തസ്തിൻ സുതുമുലേ ഘോരേ കാലേ പരമദാരുണേ
 ഭ്രാതരശ് ചൈവ പുത്രാശ് ച ധൃഷ്ടദൃസ്തശ് ച പാർഷതഃ
 10 ദ്രുപദേയാഭീമന്യുശ് ച ശിഖണ്ഡി ച മഹാരഥഃ
 ന പ്രാജഹൻ ഭീമസേനം ഭയേ ജാതേ മഹാബലം
 11 തതഃ ശൈക്യായസീം ഗുർവീം പ്രഗൃഹ്യ മഹതീം ഗദാം
 അവധീത് താവകാൻ യോധാൻ ദണ്ഡപാണിർ ഇവാന്തകഃ
 പോഥയൻ രഥവൃന്ദാനി വാജീവൃന്ദാനി ചാഭിഭൂഃ
 12 വ്യചരത് സമരേ ഭീമോ യുഗാംഗേ പാവകോ യഥാ
 വിനിഘ്നൻ സമരേ സർവാൻ യുഗാന്തേ കാലവദ് വിഭൂഃ
 13 ഊരുവേഗേന സങ്കർഷൻ രഥജാലാനി പാണ്ഡവഃ
 പ്രമർദയൻ ഗജാൻ സർവാൻ നഡ്യലാനീവ കുഞ്ജരഃ
 14 മൂദ്നൻ രഥേഭ്യോ രമിനോ ഗജേഭ്യോ ഗജയോധിനഃ
 സാദിനശ് ചാശ്വപൃഷ്ഠേഭ്യോ ഭൂമൗ ചൈവ പദാതിനഃ
 15 തത്ര തത്ര ഹതൈശ് ചാപി മനുഷ്യഗജവാജിഭിഃ
 രണാംഗണം തദ് അഭവൻ മൃത്യോർ ആഘത സംനിഭം

16 പിനാകം ഇവ അദ്രസ്യ ക്രുദ്ധസ്യാഭീപ്ലതഃ പശൂൻ
 യമദണ്ഡോപമാം ഉഗ്രാം ഇന്ദ്രാശനിസമസ്വനാം
 ദദൃശൂർ ഭീമസേനസ്യ രൗദ്രാം വിശസനീം ഗദാം
 17 ആവിയ്യതോ ഗദാം തസ്യ കൗന്തേയസ്യ മഹാരത്നഃ
 ബഭൗ രൂപം മഹാഘോരം കാലസ്യേവ യുഗക്ഷയേ
 18 തം തഥാ മഹതീം സേനാം ദ്രാവയന്തം പുനഃ പുനഃ
 ദൃഷ്ട്വാ മൃത്യും ഇവായാന്തം സർവേ വിമനസോ ിഭവൻ
 19 യതോ യതഃ പ്രേക്ഷതേ സ്തേ ഗദാം ഉദ്യമ്യ പാണ്ഡവഃ
 തേന തേന സ്തേ ദീര്യന്തേ സർവസൈന്യാനി ഭാരത
 20 പ്രദാരയന്തം സൈന്യാനി ബലൗഘേനാപരാജിതം
 ഗ്രസമാനം അനീകാനി വ്യാദിതാസ്യം ഇവാനകം
 21 തം തഥാ ഭീമകർമാണം പ്രഗൃഹീതമഹാഗദം
 ദൃഷ്ട്വാ വൃകോദരം ഭീഷ്മഃ സഹസൈവ സമദ്യയാത്
 22 മഹതാ മേഘഘോഷേണ രഥേനാദിത്യവർചസാ
 ഛാരയഞ്ച് ശരവർഷേണ പർജന്യ ഇവ വൃഷ്ടിമാൻ
 23 തം ആയാന്തം തഥാ ദൃഷ്ട്വാ വ്യാത്താനനം ഇവാനകം
 ഭീഷ്മം ഭീമോ മഹാബാഹുഃ പ്രത്യുദീയാദ് അമർഷണഃ
 24 തസ്മിൻ ക്ഷണേ സാത്യകിഃ സത്യസന്ധഃ; ശിനിപ്രവീരോ ിഭ്യപതത്
 പിതാമഹം
 നിപ്ലന്ത് അമിത്രാൻ ധനുഷാ ദ്രവേന; സ കമ്പയംസ് തവ പുത്രസ്യ സേനാം
 25 തം യാന്തം അശ്വൈ രജതപ്രകാശൈഃ; ശരാൻ ധമന്തം ധനുഷാ ദ്രവേന
 നാശക്ലവൻ വാരയിതും തദാനീം; സർവേ ഗണാ ഭാരത യേ ത്വദീയാഃ
 26 അവിദ്യദ് ഏനം നിശിന്തൈഃ ശരാശ്രൈർ; അലംബുസോ രാജവരാർശ്യശ്രം
 ഗിഃ
 തം വൈ ചതുർഭിഃ പ്രതിവിയ്യ വീരോ; നപ്ലാ ശിനേർ അഭ്യപതദ് രഥേന
 27 അന്യാഗതം വൃഷ്ണിവരം നിശമ്യ; മധ്യേ രിപൂണാം പരിവർതമാനം
 പ്രാവർതയന്തം കരുപംഗവാംഗ് ച; പുനഃ പുനശ് ച പ്രണദന്തം ആജു
 28 നാശക്ലവൻ വാരയിതും വരിഷ്ടം; മധ്യന്ദിനേ സൂര്യം ഇവാതപന്തം
 ന തത്ര കശ് ചിന് അവിഷണ്ണ ആസിദ്; ജതേ രാജൻ സോമദത്തസ്യ പുത്രാത്
 29 സ ഹ്യ ആദദാനോ ധനർ ഉഗ്രവേഗം; ഭൂരിശ്രവാ ഭാരത സൗമദത്തിഃ
 ദൃഷ്ട്വാ രഥാൻ സ്വാൻ വ്യപനീയമാനാൻ; പ്രത്യുദ്യയൗ സാത്യകിം യോദ്ധും
 ഇച്ഛൻ

അധ്യായം 60

1 [സ്]

തതോ ഭൂരിശ്രവാ രാജൻ സാത്യകിം നവഭിഃ ശരൈഃ
അവീദ്യദ് ഭൃശസക്രമുധസ് തോന്തേന്തേർ ഇവ മഹാദിപം
2 കൗരവം സാത്യകിശ് ചൈവ ശരൈഃ സംനതപർവഭിഃ
അവാകിരദ് അമേയാത്മാ സർവലോകസ്യ പശ്യതഃ
3 തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ സോദരൈഃ പരിവാരീതഃ
സൗമദത്തിം രണേ യത്തഃ സമന്താത് പര്യവാരയത്
4 തമൈവ പാണ്ഡവഃ സർവേ സാത്യകിം രഭസം രണേ
പരിവാര്യ സ്ഥിതഃ സംഖ്യേ സമന്താത് സുമഹൗജസഃ
5 ഭീമസേനസ് തു സക്രമേധോ ഗദാം ഉദ്യമ്യ ഭാരത
ദുര്യോധനമുഖാൻ സർവാൻ പുത്രാംസ് തേ പര്യവാരയത്
6 രണൈർ അനേകസാഹസ്രൈഃ ക്രോധാമർഷസമന്വൃതഃ
നന്ദകസ് തവ പുത്രസ് തു ഭീമസേനം മഹാബലം
വിവ്യായ നിശിന്തൈഃ ഷഡ്ഭിഃ കങ്കപന്ത്രൈഃ ശിലാശിന്തൈഃ
7 ദുര്യോധനസ് തു സമരേ ഭീമസേനം മഹാബലം
ആജ്ഘാനോരസി ക്രമേധാ മാർഗണൈർ നിശിന്തൈസ് ത്രിഭിഃ
8 തതോ ഭീമോ മഹാബാഹുഃ സ്വരഥം സുമഹാബലഃ
ആരുരോഹ രതഃ ശ്രേഷ്ഠം വിശോകം ചേദം അബ്രവീത്
9 ഏതേ മഹാരഥഃ ശൂരാ ധാർതരാഷ്ട്രാ മഹാബലഃ
മാം ഏവ ഭൃശസക്രമഃ ഹന്തും അഭ്യുദ്യതാ യുധി
10 ഏതാൻ അദ്യ ഹനിഷ്യാമി പശ്യതസ് തേ ന സംശയഃ
തസ്മാൻ മമാശ്വാൻ സംഗ്രാമേ യത്തഃ സംയച്ഛ സാരഥേ
11 ഏവം ഉക്ത്വാ തതഃ പാർഥഃ പുത്രം ദുര്യോധനം തവ
വിവ്യായ ദശഭിസ് തീക്ഷ്ണൈഃ ശരൈഃ കനകഭ്രഷണൈഃ
നന്ദകം ച ത്രിഭിർ ബാണൈഃ പത്യവീദ്യത് സ്തനാന്തരേ
12 തം തു ദുര്യോധനഃ ഷഷ്ട്യാ വിദ്ധ്യാ ഭീമം മഹാബലം
ത്രിഭിർ അന്യൈഃ സുനിശിന്തൈർ വിശോകം പ്രത്യവീദ്യത
13 ഭീമസ്യ ച രണേ രാജൻ ധനുശ് ചിഹേദ ഭാസ്വരം
മുഷ്ടിദേശേ ശരൈസ് തീക്ഷ്ണൈസ് ത്രിഭീ രാജാ ഹസന് ഇവ
14 ഭീമസ് തു പ്രേക്ഷ്യ യന്താരം വിശോകം സംയുഗേ തദാ
പീഡിതം വിശിഖൈസ് തീക്ഷ്ണൈസ് തവ പുത്രേണ ധന്വനിനാ
15 അമൃഷ്ടമാണഃ സക്രമേധോ ധനുർ ദിവ്യം പരാമുശത്

പുത്രസ്യ തേ മഹാരാജ വധാർഥം ഭരതർഷഭ
 16 സമാദത്ത ച സംരണ്ണഃ ക്ഷുരപ്രം ലോമവാഹിനം
 തേന ചിച്ഛേദ നൃപതേർ ഭീമഃ കാർമുകം ഉത്തമം
 17 സോ ിപവിയ്യ ധനുശ് ഛിന്നം ക്രോധേന പ്രജ്വലന്ത് ഇവ
 അന്യത് കാർമുകം ആദത്ത സ ത്വരം വേഗവത്തരം
 18 സന്ധത്ത വിശിഖം ഘോരം കാലമൃത്യുസമപ്രഭം
 തേനാജ്ജ്വലാന സങ്കഭോഭോ ഭീമസേനം സ്തനാന്തരേ
 19 സ ഗാവഃവിഭോ വ്യഥിതഃ സ്യന്ദനോപസഥ ആവിശത്
 സ നിഷണ്ണോ രഥോപസേമ മൂർഛരാം അഭിജഗാമ ഹ
 20 തം ദൃഷ്ട്വാ വ്യഥിതം ഭീമം അഭിമന്യുപുരോഗമാഃ
 നാമൃഷ്യന്ത മഹേഷ്യാസാഃ പാണ്ഡവാനാം മഹാരഥാഃ
 21 തതസ് തു തുമുലാം വൃഷ്ടിം ശസ്ത്രാണാം തിശതേജസാം
 പാതയാം ആസൂർ അവ്യഗ്രാഃ പുത്രസ്യ തവ മൂർധനി
 22 പ്രതിലഭ്യ തതഃ സഞ്ജ്ഞാം ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
 ദുര്യോധനം ത്രിഭിർ വിദ്ധ്വാ പുനർ വിവ്യായ പഞ്ചഭിഃ
 23 ശല്യം ച പഞ്ചവിംശത്യാ ശരൈർ വിവ്യായ പാണ്ഡവഃ
 രക്തപുഞ്ചൈർ മഹേഷ്യാസഃ സ വിഭോ വ്യപയാദ് രണാത്
 24 പ്രത്യുദ്യയസ് തതോ ഭീമം തവ പുത്രാശ് ചതുർദശ
 സേനാപതിഃ സുഷേണശ് ച ജലസന്ധഃ സുലോചനഃ
 25 ഉഗ്രോ ഭീമ രഥോ ഭീമോ ഭീമ ബാഹുർ അലോലുപഃ
 ദുർമുഖോ ദുഷ്ടധർഷശ് ച വിവിത്സൂർ വികടഃ സമഃ
 26 വിസൃജന്തോ ബഹുൻ ബാണാൻ ക്രോധസംരക്തലോചനാഃ
 ഭീമസേനം അഭിദ്രുത്യ വിവ്യധുഃ സഹിതാ ദൃശം
 27 പുത്രാംസ് തു തവ സന്വേഷ്യ ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
 സൃക്കിണി വിലിഹൻ വീരഃ പശുമധ്യേ വൃകോ യഥാ
 സേനാപതേഃ ക്ഷുരപ്രേണ ശിരശ് ചിച്ഛേദ പാണ്ഡവഃ
 28 ജലസന്ധം വിനിർഭിദ്യ സോ ിനയദ് യമസാദനം
 സുഷേണം ച തതോ ഹത്യാ പ്രേഷയാം ആസ മൃത്യവേ
 29 ഉഗ്രസ്യ സ ശിരസ്താണം ശിരശ് ചന്ദ്രോപമം ഭൂവി
 പാതയാം ആസ ഭല്ലേന കണ്ഡലാഭ്യം വിദ്രുഷിതം
 30 ഭീമ ബാഹും ച സപ്തത്യാ സാശ്വകേതും സ സാരഥിം
 നിനായ സമരേ ഭീമഃ പരലോകായ മാരിഷ
 31 ഭീമം ഭീമ രഥം ചോഭോ ഭീമസേനോ ഹസന്ത് ഇവ

ഭ്രാതരൗ രഭസൗ രാജൻ അനയദ് യമസാദനം
 32 തതഃ സുലോചനം ഭീമഃ ക്ഷുരപ്രേണ മഹാമൃധേ
 മിഷതാം സർവസൈന്യാനാം അനയദ് യമസാദനം
 33 പുത്രാസ് തു തവ തം ദൃഷ്ട്വാ ഭീമസേന പരാക്രമം
 ശേഷാ യേ ഫന്യേ ഫഭവംസ് തത്ര തേ ഭീമസ്യ ഭയാർദിതാഃ
 വിപ്രദ്രുതാ ദിശോ രാജൻ വധ്യമാനാ മഹാത്മനാ
 34 തതോ ഫന്തുവീച് ഛാന്തനവഃ സർവാൻ ഏവ മഹാരഥാൻ
 ഏഷ ഭീമോ രണേ ക്രുദ്ധോ ധാർതരാഷ്ട്രാൻ മഹാരഥാൻ
 35 യഥാ പ്രാഗ്ര്യാൻ യഥാ ജ്യേഷ്ഠാൻ യഥാ ശൂരാംശ് ച സംഗതാൻ
 നിപാതയത്യ് ഉഗ്രധന്വാ തം പ്രമണ്ണീത പാർഥിവാഃ
 36 ഏവം ഉക്താസ് തതഃ സർവേ ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ സൈനികാഃ
 അഭ്യദ്രവന്ത സങ്ക്രദ്ധാ ഭീമസേനം മഹാബലം
 37 ഭഗദത്തഃ പ്രഭിന്നേന കണ്ഠരേണ വിശാം പതേ
 അപതത് സഹസാ തത്ര യത്ര ഭീമോ വ്യവസ്ഥിതഃ
 38 ആപതന് ഏവ ച രണേ ഭീമസേനം ശിലാശിരൈഃ
 അദൃശ്യം സമരേ ചക്രേ ജീമൂത ഇവ ഭാസ്കരം
 39 അഭിമന്യുമുഖാസ് തത്ര നാമൃഷ്യന്ത മഹാരഥാഃ
 ഭീമസ്യാച്ഛാദനം സംഖ്യേ സ്വബാഹുബലം ആശ്രിതാഃ
 40 ത ഏനം ശരവർഷേണ സമന്താത് പര്യവാരയൻ
 ഗജം ച ശരവൃഷ്ട്വാ തം ബിഭിദുസ് തേ സമന്തതഃ
 41 സ ശസ്ത്രവൃഷ്ട്വാഭിഹതഃ പ്രാദ്രവദ് ദ്വിഗുണം പദം
 പ്രാഗ്ജ്യോതിഷ ഗജോ രാജൻ നാനാ ലിംഗൈഃ സുതേജരൈഃ
 42 സഞ്ജാതരുധിരോത്പിഡഃ പ്രേക്ഷണീയോ ഫഭവദ് രണേ
 ഗഭസ്തിഭിർ ഇവാർകസ്യ സംസ്യൂതോ ജലദോ മഹാൻ
 43 സ ചോദിതോ മദസ്രാവി ഭഗദത്തേന വാരണഃ
 അഭ്യധാവത താൻ സർവാൻ കാലോത്സൃഷ്ട ഇവാന്തകഃ
 ദ്വിഗുണം ജവം ആസ്ഥായ കമ്പയംശ് ചരണൈർ മഹീം
 44 തസ്യ തത് സുമഹദ് രൂപം ദൃഷ്ട്വാ സർവേ മഹാരഥാഃ
 അസഹ്യം മന്യമാനാസ് തേ നാതിപ്രമനസോ ഫഭവൻ
 45 തതസ് തു നൃപതിഃ ക്രുദ്ധോ ഭീമസേനം സ്തനാന്തരേ
 ആജ്ഘാന നരവ്യാഘ്രേ ശരേണ നതപർവണാ
 46 സോ ഫതിവിദ്ധോ മഹേഷ്വാസസ് തേന രാജ്ഞാ മഹാരഥഃ
 മൂർഛയാദിപരിതാംഗോ ധ്വജയഷ്ടിം ഉപാശ്രിതഃ

47 താമസം തു ഭീതാൻ സമാലക്ഷ്യ ഭീമസേനം ച മൂർച്ഛിതം
 നന്നാദ ബലവൻ നാദം ഭഗദത്തഃ പ്രതാപവാൻ
 48 തതോ ഘടോത്കചോ രാജൻ പ്രേക്ഷ്യ ഭീമം തഥാഗതം
 സങ്ക്രമോ രാക്ഷസോ ഘോരസ് തത്രൈവാനന്തരധീയത
 49 സ കൃത്യാ ദാരുണാം മായാം ഭീരൂണാം ഭയവർധിനീം
 അദ്ദൃശ്യത നിമേഷാർധാദ് ഘോരരൂപം സമാശ്രിതഃ
 50 ഐരാവതം സമാരഹ്യ സ്വയം മായാമയം കൃതം
 തസ്യ ചാന്യേ ിപി ദിൻ നാഗാ ബഭ്രുവൂർ അന്തരായിനഃ
 51 അഞ്ജനോ വാമനശ് ചൈവ മഹാപദ്മശ് ച സുപ്രഭഃ
 ത്രയ ഏതേ മഹാനാഗാ രാക്ഷസൈഃ സമധിഷ്ഠിതാഃ
 52 മഹാകായാസ് ത്രിധാ രാജൻ പ്രസ്രവന്തോ മദം ബഹു
 തേജോ വീര്യബലോപേതാ മഹാബലപരാക്രമാഃ
 53 ഘടോത്കചസ് തു സ്വം നാഗം ചോദയാം ആസ തം തതഃ
 സ ഗജം ഭഗദത്തം തു ഹന്തുക്രാമഃ പരന്തപഃ
 54 തേ ചാന്യേ ചോദിതാ നാഗാ രാക്ഷസൈസ് തൈർ മഹാബലൈഃ
 പരിപേതുഃ സുസംരണ്ണാശ് ചതുർദംഷ്ടാശ് ചതുർദിശാം
 ഭഗദത്തസ്യ തം നാഗം വിഷാണൈസ് തേ ിഭ്യപീഡയൻ
 55 സമ്പീഡ്യമാനസ് തൈർ നാഗൈർ വേദനാർതഃ ശരാതുരഃ
 സോ ിനദത് സുമഹാനാദം ഇദ്രാശനിസമസ്വനം
 56 തസ്യ തം നദതോ നാദം സുഘോരം ഭീമനിസ്വനം
 ശ്രുത്യാ ഭീഷ്മോ ിബ്രവീദ് ദ്രോണം രാജാനം ച സുയോധനം
 57 ഏഷ യുധൃതി സംഗ്രാമേ ഹൈഡിംബേന ദുരാത്മനാ
 ഭഗദന്തോ മഹേഷ്യാസഃ കൃച്ഛേണ പരിവർതതേ
 58 രാക്ഷസശ് ച മഹാമായഃ സ ച രാജാതികോപനഃ
 തൗ സമേതൗ മഹാവീര്യൗ കാലമൃത്യുസമാവ് ഉഭൗ
 59 ശ്രുത്യതേ ഹ്യ ഏഷ ഹൃഷ്യാനാം പാണ്ഡവാനാം മഹാസ്വനഃ
 ഹസ്തിനശ് ചൈവ സുമഹാൻ ഭീതസ്യ ത്വതോ ധ്വനിഃ
 60 തത്ര ഗച്ഛാമ ഭദ്രം വോ രാജാനം പരിരക്ഷിതും
 അരക്ഷ്യമാണഃ സമരേ ക്ഷിപ്രം പ്രാണാൻ വിമോക്ഷ്യതേ
 61 തേ ത്വരധ്വം മഹാവീര്യഃ കിം ചിരേണ പ്രയാമഹേ
 മഹാൻ ഹി വർതതേ രൗദ്രഃ സംഗ്രാമോ ലോമഹർഷണഃ
 62 ഭക്തശ് ച കലപുത്രശ് ച ശൂരശ് ച പൃതനാ പതിഃ
 യുക്തം തസ്യ പരിത്രാണം കർതും അസ്താഭിർ അച്യുതാഃ

63 ഭീഷ്മസ്യ തദ് വചഃ ശ്രുത്വാ ഭാരദ്വാജപുരോഗമാഃ
സഹിതാഃ സർവരാജാനോ ഭഗദത്ത പരീപ്സയാ
ഉത്തമം ജവം ആസ്ഥായ പ്രയയൂർ യത്ര സോ ിഭവത്
64 താൻ പ്രയാതാൻ സമാലോക്യ യുധിഷ്ഠിരപുരോഗമാഃ
പാഞ്ചാലാഃ പാണ്ഡവൈഃ സാർധം രാക്ഷസേരൂഃ പ്രതാപവാൻ
65 താന്യ് അനീകാന്യ് അഥാലോക്യ രാക്ഷസേരൂഃ പ്രതാപവാൻ
ന്നാദ സുമഹാനാദം വിസ്ഫോടം അശനേർ ഇവ
66 തസ്യ തം നിനദം ശ്രുത്വാ ദൃഷ്ട്വാ നാഗാംഗ് ച യ്യത്യഃ
ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവോ ഭൂയോ ഭാരദ്വാജം അഭാഷത
67 ന രോചതേ മേ സംഗ്രാമോ ഹൈഡിംബേന ദുരാത്മനാ
ബലവീര്യസമാവിഷ്ടഃ സ സഹായഗ് ച സാന്ത്രതം
68 നൈഷ ശക്യോ യുധാ ജേതും അപി വജ്രദൃതാ സ്വയം
ലബ്ധലക്ഷ്യഃ പ്രഹാരി ച വയം ച ശ്രാന്തവാഹനാഃ
പാഞ്ചാലൈഃ പാണ്ഡവേയൈഗ് ച ദിവസം ക്ഷതവിക്ഷതാഃ
69 തൻ ന മേ രോചതേ യുദ്ധം പാണ്ഡവൈർ ജിതകാശിഭിഃ
ഘൃഷ്യതാം അവഹാരോ ിദ്യ ശ്ലോ യോത്സ്യാമഃ പരൈഃ സഹ
70 പിതാമഹവചഃ ശ്രുത്വാ തഥാ ചക്രൂഃ സ്തൂ കൗരവാഃ
ഉപായേനാപയാനം തേ ഘടോക്തച ഭയാർദിതാഃ
71 കൗരവേഷു നിവൃത്തേഷു പാണ്ഡവാ ജിതകാശിനഃ
സിംഹനാദം അകർവന്ത ശംഖവേണസ്വനൈഃ സഹ
72 ഏവം തദ് അഭവദ് യുദ്ധം ദിവസം ഭരതർഷഭ
പാണ്ഡവാനാം കരൂണാം ച പുരസ്കൃത്യ ഘടോക്തചം
73 കൗരവാസ് തു തതോ രാജൻ പ്രയയൂഃ ശിബിരം സ്വകം
വ്രീഡമാനാ നിശാകാലേ പാണ്ഡവേയൈഃ പരാജിതാഃ
74 ശരവിക്ഷത ഗാത്രാഗ് ച പാണ്ഡുപുത്രാ മഹാരഥാഃ
യുദ്ധേ സുമനസോ ഭൂത്വാ ശിബിരായൈവ ജഗ്മിരേ
75 പുരസ്കൃത്യ മഹാരാജ ഭീമസേന ഘടോക്തചൗ
പൂജയന്തസ് തദാന്യോന്യം മുദാ പരമയാ യതാഃ
76 നദന്തോ വിവിധാൻ നാദാംസ് തൂര്യസ്വനവിമിശ്രിതാൻ
സിംഹനാദാംഗ് ച കർവാണാ വിമിശ്രാഞ് ശംഖനിസ്വനൈഃ
77 വിനദന്തോ മഹാരഥാനഃ കമ്പയന്തഗ് ച മേദിനീം
ഘട്ടയന്തഗ് ച മർമാണി തവ പുത്രസ്യ മാരിഷ
പ്രയാതാഃ ശിബിരായൈവ നിശാകാലേ പരന്തപാഃ

78 ദുര്യോധനസ്തു നൃപതിർ ദീനോ ഭ്രാതൃവധേന ച
മുഹൂർത്തം ചിന്തയാം അസ ബാഷ്പശോകസമാകലഃ
79 തതഃ കൃത്യാ വിധിം സർവം ശിബിരസ്യ യഥാവിധി
പ്രദധ്യൗ ശോകസന്തപ്തോ ഭ്രാതൃവ്യസനകർശിതഃ

അധ്യായം 61

1 [ധൃ]

ഭയം മേ സുമഹജ്ജ്ജാതം വിസ്മയശ്ചൈവ സഞ്ജയ
ശ്രുത്വാ പാണ്ഡുകുമാരാനാം കർമ്മ ദേവൈഃ സുദുഷ്കരം
2 പുത്രാണാം ച പരാഭവം ശ്രുത്വാ സഞ്ജയ സർവശഃ
ചിന്താ മേ മഹതീ സ്മൃത ഭവീഷ്യതി കഥം ത്വ് ഇതി
3 ധ്രുവം വിദൂര വാക്യാനി ധക്ഷ്യന്തി ഹൃദയം മമ
യഥാ ഹി ദൃശ്യതേ സർവം ദൈവയോഗേന സഞ്ജയ
4 യത്ര ഭീഷ്മ മുഖാഞ് ശൂരാൻ അസ്മജ്ഞാൻ യോധസത്തമാൻ
പാണ്ഡവാനാം അനീകാനി യോധയന്തി പ്രഹാരിണഃ
5 കേനാവധ്യാ മഹാത്മാനഃ പാണ്ഡുപുത്രാ മഹാബലാഃ
കേന ദത്തവരാസ് താത കിം വാ ജ്ഞാനം വിദന്തി തേ
യേന ക്ഷയം ന ഗച്ഛന്തി ദിവി താരാഗണാ ഇവ
6 പുനഃ പുനർ ന മൃഷ്ടാമി ഹതം സൈന്യം സ്മ പാണ്ഡവൈഃ
മയ്യ് ഏവ ദണ്ഡഃ പതന്തി ദൈവാത് പരമദാരുണഃ
7 യഥാവധ്യാഃ പാണ്ഡുസുതാ യഥാ വധ്യാശ് ച മേ സുതാഃ
ഏതൻ മേ സർവം ആചക്ഷ്യ യഥാതത്ത്വേന സഞ്ജയ
8 ന ഹി പാരം പ്രപശ്യാമി ദുഃഖസ്യാസ്യ കഥം ചന
സമുദ്രസ്യേവ മഹതോ ഭുജാഭ്യാം പ്രതരൻ നരഃ
9 പുത്രാണാം വ്യസനം മന്യേ ധ്രുവം പ്രാപ്തം സുദാരുണം
ഘാതയിഷ്യതി മേ പുത്രാൻ സർവാൻ ഭീമോ ന സംശയഃ
10 ന ഹി പശ്യാമി തം വീരം യോ മേ രക്ഷേത് സുതാൻ രണേ
ധ്രുവം വിനാശഃ സമരേ പുത്രാണാം മമ സഞ്ജയ
11 തസ്മാൻ മേ കാരണം സ്മൃത യുക്തിം ചൈവ വിശേഷതഃ
പുച്ഛതോ ദൃദ്യ യഥാതത്ത്വം സർവം ആഖ്യാതും അർഹസി
12 ദുര്യോധനോ ഫപി യച് ചക്രേ ദൃഷ്ട്യാ സ്വാൻ വിമുഖാൻ രണേ
ഭീഷ്മദ്രോണൗ കൃപശ് ചൈവ സൗബലേയോ ജയദ്രഥഃ
ദ്രൗണീർ വാപി മഹേഷ്യാസോ വികർണോ വാ മഹാബലഃ
13 നിശ്ചയോ വാപി കസ് തേഷാം തദാ ഹ്യ് ആസീൻ മഹാത്മനാം
വിമുഖേഷു മഹാപ്രാജ്ഞ മമ പുത്രേഷു സഞ്ജയ

14 [സ്]

ശൃണു രാജന് അവഹിതഃ ശ്രുത്വാ ചൈവാവധാരയ
നൈവ മന്ത്രകൃതം കിം ചിൻ നൈവ മായാം തഥാവിധാം

ന വൈ വിഭീഷികാം കാം ചിദ് രാജൻ കർവന്തി പാണ്ഡവാഃ
 15 യുധുന്തി തേ യഥാന്യായം ശക്തിമന്തശ് ച സംയുഗേ
 ധർമേണ സർവകാര്യാണി കീർത്തിതാനീതി ഭാരത
 ആരഭന്തേ സദാ പാർഥഃ പ്രാർഥയാനാ മഹദ് യശഃ
 16 ന തേ യുദ്ധാൻ നിവർത്തന്തേ ധർമോപേതാ മഹാബലാഃ
 ശ്രീയാ പരമയാ യുക്താ യതോ ധർമസ് തതോ ജയഃ
 തേനാവധ്യാ രണേ പാർഥാ ജയ യുക്താശ് ച പാർഥിവ
 17 തവ പുത്രാ ദുരാത്മാനഃ പാപേഷ്യ് അഭിരതാഃ സദാ
 നിഷ്കൂരാ ഹീനകർമാണസ് തേന ഹീയന്തി സംയുഗേ
 18 സുബഹുനി നൃശംസാനി പുത്രൈസ് തവ ജനേശ്വര
 നിക്രതാനീഹ പാണ്ഡുനാം നീചൈർ ഇവ യഥാ നരൈഃ
 19 സർവം ച തദ് അനാദൃത്യ പുത്രാണാം തവ കിൽബിഷം
 സാപഹവാഃ സദൈവാസൻ പാണ്ഡവാഃ പാണ്ഡുപുർവജ
 ന ചൈനാൻ ബഹു മന്യന്തേ പുത്രാസ് തവ വിശാം പതേ
 20 തസ്യ പാപസ്യ സതതം ക്രിയമാണസ്യ കർമണഃ
 സമ്പ്രാപ്തം സുമഹദ് ഘോരം ഫലം കിം പാകസംനിദം
 സ തദ് ഭുങ്ക്ഷ്യ മഹാരാജ സപുത്രഃ സ സുഹൃജ്ജനഃ
 21 നാവബുധ്യസി യദ് രാജൻ വാര്യമാണഃ സുഹൃജ്ജനൈഃ
 വിദുരേണാഥ ഭീഷ്മേണ ദ്രോണേന ച മഹാത്മനാ
 22 തഥാ മയാ ചാപ്യ് അസക്തദ് വാര്യമാണോ ന ഗൃഹ്ണസി
 വാക്യം ഹീതം ച പഥ്യം ച മർത്യഃ പഥ്യം ഇവൗഷധം
 പുത്രാണാം മതം ആസ്ഥായ ജിതാൻ മന്യസി പാണ്ഡവാൻ
 23 ശൃണ ഭൂയോ യഥാതത്ത്വം യൻ മാം ത്വം പരിപുച്ഛസി
 കാരണം ഭരതശ്രേഷ്ഠ പാണ്ഡവാനാം ജയം പ്രതി
 തത് തേ ിഹം കഥയിഷ്യാമി യഥാ ശ്രുതം അരിന്ദമ
 24 ദുര്യോധനേന സമ്പൃഷ്ട് ഏതം അർഥം പിതാമഹഃ
 ദൃഷ്ട്വാ ഭ്രാന്തൻ രണേ സർവാൻ നിർജിതാൻ സുമഹാരഥാൻ
 25 ശോകസംമൂഢഘോരയോ നിശാകാലേ സ്ത കൗരവഃ
 പിതാമഹം മഹാപ്രാജ്ഞം വിനയേനോപശമ്യ ഹ
 യദ് അബ്രവീത് സുതസ് തേ ിസൗ തൻ മേ ശൃണ ജനേശ്വര
 26 [ദുർ]
 ത്വം ച ദ്രോണശ് ച ശല്യശ് ച കൃപോ ദ്രൗണിസ് തമൈവ ച
 കൃതവർമാ ച ഹാർദിക്യഃ കാംബോജശ് ച സുദക്ഷിണഃ

27 ഭൂരിശ്രവാ വികർണശ്ച ഭഗദത്തശ്ച ച വീര്യവാൻ

മഹാരഥാഃ സമാഖ്യാതാഃ കലപുത്രാസ് തനത്യജഃ

28 ത്രയാണാം അപി ലോകാനാം പര്യാപ്താ ഇതി മേ മതിഃ

പാണ്ഡവാനാം സമസ്താശ്ച ന തിഷ്ണന്തി പരാക്രമേ

29 തത്ര മേ സംശയോ ജാതസ് തൻ മമാചക്ഷ്യ പൃച്ഛതഃ

യം സമാശ്രിത്യ കൗന്തേയ ജയന്ത്യ് അസ്മാൻ പദേ പദേ

30 [ഭ്സ]

ശൃണു രാജൻ വചോ മഹ്യം യത് ത്യാം വക്ഷ്യാമി കൗരവ

ബഹുശശ്ച മമോക്തോ ഽസി ന ച മേ തത്ത്വയാ കൃതം

31 ക്രിയതാം പാണ്ഡവൈഃ സാർധം ശമോ ഭരതസത്തമ

ഏതത് ക്ഷമം അഹം മന്യേ പൃഥിവ്യാസ് തവ ചാഭിഭോ

32 ഭൂണേജമാം പൃഥിവീം രാജൻ ഭ്രാന്തഭിഃ സഹിതഃ സുഖി

ദുർഹൃദസ് താപയൻ സർവാൻ നന്ദയംശ്ച ചാപി ബാന്ധവാൻ

33 ന ച മേ ക്രോശതസ് താത ശ്രുതവാൻ അസി വൈ പുരാ

തദ് ഇദം സമനുപ്രാപ്തം യത് പാണ്ഡുൻ അവമന്യസേ

34 യശ്ച ഹേതുർ അവധ്യത്യേ തേഷാം അക്ലിഷ്ടകർമ്മണാം

തം ശൃണുഷ്യ മഹാരാജ മമ കീർതയതഃ പ്രഭോ

35 നാസ്തി ലോകേഷു തദ് ഭൂതം ഭവിതാ നോ ഭവിഷ്യതി

യോ ജയേത് പാണ്ഡവാൻ സംഖ്യേ പാലിതാഞ്ച ശാർമഗ്ധന്വനാ

36 യത് തു മേ കഥിതം താത മുനിഭിർ ഭാവിതാത്മഭിഃ

പുരാണഗീതം ധർമ്മജ്ഞ തച്ഛൃണുഷ്യ യഥാതഥം

37 പുരാ കില സുരാഃ സർവേ ഋഷയശ്ച സമാഗതാഃ

പിതാമഹം ഉപാസേദുഃ പർവതേ ഗന്ധമാദനേ

38 മധ്യേ തേഷാം സമാസീനഃ പ്രജാപതിർ അപശ്യത

വിമാനം ജാജ്വലദ് ഭാസാ സ്ഥിതം പ്രവരം അംബരേ

39 ധ്യാനേനാവേദ്യ തം ബ്രഹ്മാ കൃത്യാ ച നിയതോ ഽഞ്ജലിം

നമശ്ചകാര ഹൃഷ്ടാത്മാ പരമം പരമേശ്വരം

40 ഋഷയസ് ത്വ് അഥ ദേവാശ്ച ദൃഷ്ട്വാ ബ്രഹ്മാണം ഉത്ഥിതം

സ്ഥിതാഃ പ്രാജ്ഞലയഃ സർവേ പശ്യന്തോ മഹദ് അദ്ഭുതം

41 യഥാവച്ഛ തം അഭ്യർച്യ ബ്രഹ്മാ ബ്രഹ്മവിദാം വരഃ

ജഗാദ ജഗതഃ സൃഷ്ടാ പരം പരം അധർമ്മവിത്

42 വിശ്വാവസുർ വിശ്വമൂർതിർ വിശ്വേശോഃ വിഷ്വക്സേനോ വിശ്വകർമ്മാ വശീച

വിശ്വേശ്വരോ വാസുദേവോ ഽസി തസ്മാദ്ഃ യോഗാത്മാനം ദൈവതം ത്യാം

ഉപൈ

43 ജയ വിശ്വമഹാദേവ ജയ ലോകഹിതേ രത
 ജയ യോഗീശ്വര വിഭോ ജയ യോഗപരാവര
 44 പദ്മഗർഭവിശാലാക്ഷ ജയ ലോകേശ്വരേശ്വര
 ഭൂതഭവ്യ ഭവൻ നാഥ ജയ സൗമ്യോത്തജാത്തജ
 45 അസംഖ്യേതൃണാജേയ ജയ സർവപരായണ
 നാരായണ സുദൃഷ്ടാര ജയ ശാർമംഗധനർധര
 46 സർവഗൃഹ്യ ഗുണോപേത വിശ്വമൂർതേ നിരാമയ
 വിശ്വേശ്വര മഹാബാഹോ ജയ ലോകാർഥ തത്പര
 47 മഹോരഗവരാഹാദ്യ ഹരി കേശവിഭോ ജയ
 ഹരി വാസവിശാമീശ വിശ്വാവാസാമിതാവ്യയ
 48 വ്യക്താവ്യക്താമിത സ്ഥാനനിയതേന്ദ്രിയ സേന്ദ്രിയ
 അസംഖ്യേയാത്മ ഭാവജ്ഞ ജയ ഗംഭീരകാമദ
 49 അനന്ത വിദിതപ്രജ്ഞ നിത്യം ഭൂതവിഭാവന
 കൃതകാര്യകൃതപ്രജ്ഞ ധർമ്മജ്ഞ വിജയാജയ
 50 ഗുഹ്യാത്മൻ സർവഭൂതാത്മൻ സ്പൃസംഭൂത സംഭവ
 ഭൂതാർഥ തത്ത്വലോകേശ ജയ ഭൂതവിഭാവന
 51 ആത്മയോനേ മഹാഭാഗ കൽപസർവ്വേഷ്വര തത്പര
 ഉദ്ഭാവന മനോദ്ഭാവ ജയ ബ്രഹ്മ ജനപ്രിയ
 52 നിസർഗ സർഗാഭിരത കാമേശ പരമേശ്വര
 അമൃതോദ്ഭവ സദ്ഭാവ യുഗാഗ്രേ വിജയപ്രദ
 53 പ്രജാപതിപതേ ദേവ പദ്മനാഭ മഹാബല
 ആത്മഭൂതമഹാഭൂതകർമ്മാത്മണ് ജയ കർമ്മദ
 54 പാദൗ തവ ധരാ ദേവീ ദിശോ ബാഹുർ ദിവം ശിരഃ
 മൂർതിസ് തേ ഫഹം സുരാഃ കായശ് ചന്ദ്രാദിത്യൗ ച ചക്ഷുഷീ
 55 ബലം തപശ് ച സത്യം ച ധർമ്മഃ കാമാത്മജഃ പ്രഭോ
 തേജോ ഫിനിഃ പവനഃ ശ്വാസ ആപസ് തേ സ്വേദസംഭവാഃ
 56 അശ്വിനൗ ശ്രവണീ നിത്യം ദേവീ ജീഹ്വാ സരസ്വതീ
 വേദാഃ സംസ്കാരനിഷ്ഠാ ഹി ത്വയീദം ജഗദ് ആശ്രിതം
 57 ന സംഖ്യാം ന പരീമാണം ന തേജോ ന പരാക്രമം
 ന ബലം യോഗയോഗീശ ജാനീമസ് തേ ന സംഭവം
 58 ത്വദ് ഭക്തിനിരതാ ദേവ നിയമൈസ് ത്വാ സമാഹിതാഃ
 അർചയാമഃ സദാ വിഷ്ണോ പരമേശം മഹേശ്വരം

59 ജൃഷയോ ദേവഗന്ധർവാ യക്ഷരാക്ഷസ പന്നഗാഃ
 പിശാചാ മാനുഷാശ് ചൈവ മൃഗപക്ഷിസരീസൃപാഃ
 60 ഏവമാദി മയാ സൃഷ്ടം പൃഥിവ്യാം ത്വത്പ്രസാദജം
 പദ്മനാഭ വിശാലാക്ഷ കൃഷ്ണ ദുഃസ്വപ്നാശന
 61 ത്വം ഗതിഃ സർവഭൂതാനാം ത്വം നേതാ ത്വം ജഗൻ മൂഖം
 ത്വത്പ്രസാദേന ദേവേശ സുഖിനോ വിബുധാഃ സദാ
 62 പൃഥിവീ നിർഭയാ ദേവ ത്വത്പ്രസാദാത് സദാഭവത്
 തസ്മാദ് ദേവ വിശാലാക്ഷ യദുവംശവിവർധനഃ
 63 ധർമ്മസംസ്ഥാപനാർഥായ ദൈതേയാനാം വധായ ച
 ജഗതോ ധാരണാർഥായ വിജ്ഞാപ്യം കരു മേ പ്രഭോ
 64 യദ് ഏതത് പരമം ഗുഹ്യം ത്വത്പ്രസാദമയം വിഭോ
 വാസുദേവം തദ് ഏതത് തേ മയോദ്ഗീതം യഥാതഥം
 65 സൃഷ്ട്യാ സങ്കർഷണം ദേവം സ്വയം ആത്മാനം ആത്മനാ
 കൃഷ്ണ ത്വം ആത്മനാസ്രാക്ഷീഃ പ്രദ്യുക്തം ചാത്മസംഭവം
 66 പ്രദ്യുക്താച് ചാനിരുദ്ധം ത്വം യം വിദുർ വിഷ്ണു അവ്യയം
 അനിരുദ്ധോ *f*സൃജൻ മാം വൈ ബ്രഹ്മാണം ലോകധാരിണം
 67 വാസുദേവമയഃ സോ *f*ഹം ത്വയൈവാസ്മി വിനിർമിതഃ
 വിഭജ്യ ഭാഗശോ *ff*ത്മാനം വ്രജ മാനുഷതാം വിഭോ
 68 തത്രാസുരവധം കൃത്യാ സർവലോകസുഖായ വൈ
 ധർമ്മം സ്ഥാപ്യ യശഃ പ്രാപ്യ യോഗം പ്രാപ്സ്യസി തത്പ്രായഃ
 69 ത്വാം ഹി ബ്രഹ്മർഷയോ ലോകേ ദേവാശ് ചാമിത്രവിക്രമ
 തൈസ് തൈശ് ച നാമദിർ ഭക്താ ഗായന്തി പരമാത്മകം
 70 സ്ഥിതാശ് ച സർവേ ത്വയി ഭൂതസംഘാഃ; കൃത്യാശ്രയം ത്വാം വരദം
 സുബാഹോ
 അനാദിമധ്യാന്തം അപാരയോഗം; ലോകസ്യ സേതും പ്രവദന്തി വിപ്രാഃ

അധ്യായം 62

1 [ഭൂസ]

തതഃ സ ഭഗവാൻ ദേവോ ലോകാനാം പരമേശ്വരഃ
 ബ്രഹ്മാണം പ്രത്യുവാചേദം സ്തിഗ്ധഗംഭീരയാ ഗിരാ
 2 വിദിതം താത യോഗാൻ മേ സർവം ഏതത് തവേച്ഛിതം
 തഥാ തദ് ഭവീതേത്യ് ഉക്ത്വാ തന്ത്രൈവാനന്ദരധീയത
 3 തതോ ദേവർഷിഗന്ധർവാ വിസ്മയം പരമം ഗതാഃ
 കൗതൂഹലപരാഃ സർവേ പിതാമഹം അഥാബ്രുവൻ
 4 കോ ന് അയം യോ ഭഗവതാ പ്രണമ്യ വിനയാദ് വിഭോ
 വാഗ്ഭിഃ സ്തുതോ വരിഷ്ഠാഭിഃ ശ്രോതും ഇച്ഛാമ തം വയം
 5 ഏവം ഉക്തസ് തു ഭഗവാൻ പ്രത്യുവാച പിതാമഹഃ
 ദേവബ്രഹ്മർഷിഗന്ധർവാൻ സർവാൻ മധുരയാ ഗിരാ
 6 യത് തത്പരം ഭവീഷ്യം ച ഭവീതവ്യം ച യത് പരം
 ഭൂതാന്താ യഃ പ്രഭുശ് ചൈവ ബ്രഹ്മ യച് ച പരം പദം
 7 തേനാസ്മി കൃതസംവാദഃ പ്രസന്നേന സുരർഷഭാഃ
 ജഗതോ ിനഗ്രഹാർഥായ യാചിതോ മേ ജഗത്പതിഃ
 8 മാനുഷം ലോകം ആതിഷ്ഠ വാസുദേവ ഇതി ശ്രുതഃ
 അസുരാണാം വധാർഥായ സംഭവസ്വ മഹീതലേ
 9 സംഗ്രാമേ നിഹതാ യേ തേ ദൈത്യദാനവരാക്ഷസാഃ
 ത ഇമേ നൃഷ്ട സംഭൂതാ ഘോരരൂപാ മഹാബലാഃ
 10 തേഷാം വധാർഥം ഭഗവാൻ നരേണ സഹിതോ വശീ
 മാനുഷീം യോനിം ആസ്ഥായ ചരിഷ്യതി മഹീതലേ
 11 നരനാരായണൗ യൗ തൗ പുരാണാവ് ജ്ഞിസന്തമൗ
 സഹിതൗ മാനുഷേ ലോകേ സംഭൂതാവ് അമിതദ്യുതി
 12 അജേയൗ സമരേ യത്തൗ സഹിതാവ് അമരൈർ അപി
 മൃഡാസ് ത് ഏതൗ ന ജാനന്തി നരനാരായണാവ് ജ്ഞി
 13 തസ്യാഹം ആത്മജോ ബ്രഹ്മാ സർവസ്യ ജഗതഃ പതിഃ
 വാസുദേവോ ിർചനീയോ വഃ സർവലോകമഹേശ്വരഃ
 14 തഥാ മനഷ്യോ ിയം ഇതി കദാ ചിത് സുരസന്തമാഃ
 നാവജ്ഞേയോ മഹാവീര്യഃ ശംഖചക്രഗദാധരഃ
 15 ഏതത് പരമകം ഗുഹ്യം ഏതത് പരമകം യശഃ
 ഏതത് പരമകം ബ്രഹ്മ ഏതത് പരമകം യശഃ
 16 ഏതദ് അക്ഷരം അവ്യക്തം ഏതത് തച് ഛാശ്വതം മഹത്

ഏതത് പുരുഷസഞ്ജ്ഞം വൈ ഗീയതേ ജ്ഞായതേ ന ച
 17 ഏതത് പരമകം തേജ ഏതത് പരമകം സുഖം
 ഏതത് പരമകം സത്യം കീർത്തിതം വിശ്വകർമ്മണാ
 18 തസ്മാത് സർവൈഃ സുഭൈഃ സേന്ദ്രൈർ ലോകൈശ് ചാമിതവിക്രമഃ
 നാവജ്ഞയോ വാസുദേവോ മാനുഷോ ിയം ഇതി പ്രഭുഃ
 19 യശ് ച മാനുഷമാത്രോ ിയം ഇതി ബ്രൂയാത് സുമന്ദധീഃ
 ഹൃഷീകേശം അവജ്ഞാനാത് തം ആഹുഃ പുരുഷാധമം
 20 യോഗിനം തം മഹാത്മാനം പ്രവിഷ്ടം മാനുഷീം തനം
 അവമന്വേദ് വാസുദേവം തം ആഹുസ് താമസം ജനാഃ
 21 ദേവം ചരാചരാത്മാനം ശ്രീവത്സാങ്കം സുവർചസം
 പദ്മനാഭം ന ജാനാതി തം ആഹുസ് താമസം ജനാഃ
 22 കിരീടകൗസ്തുഭ ധരം മിത്രാണാം അഭയങ്കരം
 അവജാനൻ മഹാത്മാനം ഘോരേ തമസി മജ്ജതി
 23 ഏവം വിദിത്യാ തത്ത്വാർഥം ലോകാനാം ഈശ്വരേശ്വരഃ
 വാസുദേവോ നമഃ കാര്യഃ സർവലോകൈഃ സുരോത്തമാഃ
 24 ഏവം ഉക്ത്യാ സ ഭഗവാൻ സർവാൻ ദേവഗണാൻ പുരാ
 വിസൃജ്യ സർവലോകാത്മാ ജഗാമ ഭവനം സ്വപ്നം
 25 തതോ ദേവാഃ സ ഗന്ധർവാ മുനയോ ിപ്ലരസോ ിപി ച
 കഥാം താം ബ്രഹ്മണാ ഗീതാം ശ്രുത്യാ പ്രീതാ ദിവം യയുഃ
 26 ഏതച് ശ്രുതം മയാ താത ഋഷിണാം ഭാവിതാത്മാനാ
 വാസുദേവം കഥയതാം സമവായേ പുരാതനം
 27 ജാമദഗ്ന്യസ്യ രാമസ്യ മാർകണ്ഡേയസ്യ ധീമതഃ
 വ്യാസ നാരദയോശ് ചാപി ശ്രുതം ശ്രുതവിശാരദ
 28 ഏതം അർഥം ച വിജ്ഞായ ശ്രുത്യാ ച പ്രഭുഃ അവ്യയം
 വാസുദേവം മഹാത്മാനം ലോകാനാം ഈശ്വരേശ്വരം
 29 യസ്യാസാവ് ആത്മജോ ബ്രഹ്മാ സർവസ്യ ജഗതഃ പിതാ
 കഥം ന വാസുദേവോ ിയം അർച്യശ് ചേജ്യശ് ച മാനവൈഃ
 30 വാരിതോ ിസി പുരാ താത മുനിഭിർ വേദപാരഭൈഃ
 മാ ഗച്ഛ സംയുഗം തേന വാസുദേവേന ധീമതാ
 മാ പാണ്ഡവൈഃ സാർഥം ഇതി തച് ച മോഹാൻ ന ബുധ്യസേ
 31 മന്വേ ത്യാം രാക്ഷസം ക്രൂരം തഥാ ചാസി തമോവൃതഃ
 യസ്മാദ് ദ്വിഷസി ഗോവിന്ദം പാണ്ഡവം ച ധനഞ്ജയം
 നരനാരായണൗ ദേവൗ നാനേന്യാ ദ്വിഷ്യാദ് ധി മാനവഃ

32 തസ്താദ് ബ്രവീമി തേ രാജന് ഏഷ വൈ ശാശ്വതോ റ്റവ്യയഃ
സർവലോകമയോ നിത്യഃ ശാസ്താ ധാതാ ധരോ ധ്രുവഃ
33 ലോകാൻ ധാരയതേ യസ് ത്രീംശ് ചരാചരഗുരുഃ പ്രഭുഃ
യോദ്ധാ ജയശ് ച ജേതാ ച സർവപ്രകൃതിർ ഈശ്വരഃ
34 രാജൻ സത്ത്വമയോ ഹ്യ ഏഷ തഥോ രാഗവിവർജിതഃ
യതഃ കൃഷ്ണസ് തതോ ധർമോ യതോ ധർമസ് തതോ ജയഃ
35 തസ്യ മാഹാത്മ്യ യോഗേന യോഗേനാത്മന ഏവ ച
ധൃതാഃ പാണ്ഡുസുതാ രാജന് ജയശ് ചൈഷാം ഭവിഷ്യതി
36 ശ്രേയോ യുക്താം സദാ ബുദ്ധിം പാണ്ഡവാനാം ദധാതി യഃ
ബലം ചൈവ രണേ നിത്യം ഭയേഭ്യശ് ചൈവ രക്ഷതി
37 സ ഏഷ ശാശ്വതോ ദേവഃ സർവഗുഹ്യമയഃ ശിവഃ
വാസുദേവ ഇതി ജേതയോ യൻ മാം പച്ഛ്വാസി ഭാരത
38 ബ്രാഹ്മണൈഃ ക്ഷത്രിയൈർ വൈശ്യൈഃ ശൂദ്രൈശ് ച കൃതലക്ഷണൈഃ
സേവ്യതേ റ്റഭ്യർച്യതേ ചൈവ നിത്യയുക്തൈഃ സ്വകർമ്മഭിഃ
39 ദ്വാപരസ്യ യുഗന്യാനേ ആദൗ കലിയുഗസ്യ ച
സാത്വതം വിധിം ആസ്ഥായ ഗീതഃ സങ്കർഷണേന യഃ
40 സ ഏഷ സർവാസുരമർത്യലോകം സമുദ്രകക്ഷ്യാന്തരിതാഃ പുരീശ് ച
യുഗേ യുഗേ മാനുഷം ചൈവ വാസുഃ പുനഃ പുനഃ സൃജതേ വാസുദേവഃ

അധ്യായം 63

1 [ദൂർ]

വാസുദേവോ മഹദ് ഭൂതം സർവലോകേഷു കഥ്യതേ
തസ്യോഗമം പ്രതിഷ്ഠാം ച ജ്ഞാതും ഇച്ഛേ പിതാമഹ

2 [ഭ്സ]

വാസുദേവോ മഹദ് ഭൂതം സംഭൂതം സഹ ദൈവതൈഃ

ന പരം പുണ്യരീകാക്ഷാദ് ദൃശ്യതേ ഭരതർഷഭ
മാർകണ്ഡേയശ് ച ഗോവിന്ദം കഥയത്യ് അദ്ഭൂതം മഹത്

3 സർവഭൂതാനി ഭൂതാത്മാ മഹാത്മാ പുരുഷോത്തമഃ
ആപോ വായുശ് ച തേജശ് ച ത്രയം ഏതദ് അകൽപയത്

4 സ സൃഷ്ട്യാ പൃഥിവീം ദേവഃ സർവലോകേശ്വരഃ പ്രഭുഃ
അപ്സു വൈ ശയനം ചക്രേ മഹാത്മാ പുരുഷോത്തമഃ
സർവതോയമയോ ദേവോ യോഗാത് സൃഷ്ട്യാപ തത്ര ഹ

5 മുഖതഃ സോ ിഗ്നിം അസൃജത് പ്രാണാദ് വായും അഥാപി ച
സരസ്വതീം ച വേദാംശ് ച മനസഃ സസൃജേ ിച്യുതഃ

6 ഏഷ ലോകാൻ സസർജാദൗ ദേവാംശ് ചർഷിഗണ്ണൈഃ സഹ
നിധനം ചൈവ മൃത്യും ച പ്രജാനാം പ്രഭവോ ിവ്യയഃ

7 ഏഷ ധർമശ് ച ധർമജ്ഞോ വരദഃ സർവകാമദഃ
ഏഷ കർതാ ച കാര്യാം ച പൂർവദേവഃ സ്വയന്ത്രഭുഃ

8 ഭൂതം ഭവ്യം ഭവിഷ്യച് ച പൂർവം ഏതദ് അകൽപയത്
ഉഭേ സന്ധ്യേ ദിശഃ ഖം ച നിയമം ച ജനാർദനഃ

9 ജ്ഷീംശ് ചൈവ ഹി ഗോവിന്ദസ് തപശ് ചൈവാനു കൽപയത്
സൃഷ്ട്യാരം ജഗതശ് ചാപി മഹാത്മാ പ്രഭുർ അവ്യയഃ

10 അഗ്രജം സർവഭൂതാനാം സകർഷണം അകൽപയത്
ശേഷം ചാകൽപയദ് ദേവം അനന്തം ഇതി യം വിദുഃ

11 യോ ധാരയതി ഭൂതാനി ധരാം ചേമാം സ പർവതാം
ധ്യാനയോഗേന വിപ്രാശ് ച തം വദന്തി മഹൗജസം

12 കർണ സ്രോത ഉദ്ഭവം ചാപി മധും നാമ മഹാസുരം
തം ഉഗ്രം ഉഗ്രകർമാണം ഉഗ്രാം ബുദ്ധിം സമാസ്മിതം
ബ്രഹ്മണോ ിപചിതിം കർവന്ത് ജഘ്യാന പുരുഷോത്തമഃ

13 തസ്യ താത വധാദ് ഏവ ദേവദാനവ മാനവാഃ
മധുസൂദനം ഇത്യ് ആഹുർ ജ്ഷയശ് ച ജനാർദനം
വരാഹശ് ചൈവ സിംഹശ് ച ത്രിവിക്രമ ഗതിഃ പ്രഭുഃ

14 ഏഷ മാതാ പിതാ ചൈവ സർവേഷാം പ്രാണിനാം ഹരിഃ
 പരം ഹി പുണ്യരീകാക്ഷാൻ ന ഭൂതം ന ഭവിഷ്യതി
 15 മുഖതോ ഽസ്രജദ് ബ്രാഹ്മണാൻ ബാഹുഭ്യോ ക്ഷത്രിയാംസ് തഥാ
 വൈശ്യാംഗ് ചാപ്യ് ഉരുതോ രാജന് ശൂദ്രാൻ പദ്ഭ്യോ തഥൈവ ച
 തപസാ നിയതോ ദേവോ നിധാനം സർവദേഹിനാം
 16 ബ്രഹ്മഭൂതം അമാവാസ്യോ പൗർണമാസ്യോ തഥൈവ ച
 യോഗഭൂതം പരിചരൻ കേശവം മഹദ് ആപ്തയാത്
 17 കേശവഃ പരമം തേജഃ സർവലോകപിതാമഹഃ
 ഏവം ആഹുർ ഹൃഷീകേശം മൂനയോ വൈ നരാധിപ
 18 ഏവം ഏനം വിജാനീഹി ആചാര്യം പിതരം ഗുരും
 കൃഷ്ണോ യസ്യ പ്രസിദേത ലോകാസ് തേനാക്ഷയാ ജിതാഃ
 19 യശ് ചൈവൈനം ഭയസ്ഥാനേ കേശവം ശരണം വ്രജേത്
 സദാ നരഃ പാംഗ് ചേദം സ്വസ്തിമാൻ സ സുഖി ഭവേത്
 20 യേ ച കൃഷ്ണം പ്രപദ്യന്തേ തേ ന മുഹ്യന്തി മാനവാഃ
 ഭയേ മഹതി യേ മഗ്നാഃ പാതി നിത്യം ജനാർദനഃ
 21 ഏതദ് യധിഷ്ഠിരോ ജ്ഞാത്യാ യാഥാതഥ്യേന ഭാരത
 സർവാത്മനാ മഹാത്മാനം കേശവം ജഗദ് ഈശ്വരം
 പ്രപന്നഃ ശരണം രാജൻ യോഗാനാം ഈശ്വരം പ്രഭൂം

അധ്യായം 64

1 [ഭൂസ]

ശൃണു ചേദം മഹാരാജ ബ്രഹ്മഭൂതസ്തുവം മമ
 ബ്രഹ്മരീഷിഭിശ് ച ദേവൈശ് ച യഃ പുരാ കഥിതോ ഭൂവി
 2 സാധ്യാനാം അപി ദേവാനാം ദേവദേവേശ്വരഃ പ്രഭുഃ
 ലോകഭാവന ഭാവജ്ഞ ഇതി ത്യാം നാരദോ fബ്രവീത്
 ഭൂതം ഭവ്യം ഭവിഷ്യം ച മാർകണ്ഡേയോ fഭൂവാച ഹ
 3 യജ്ഞാനാം ചൈവ യജ്ഞം ത്യാം തപശ് ച തപസാം അപി
 ദേവാനാം അപി ദേവം ച ത്യാം ആഹ ഭഗവാൻ ഭൂമഃ
 പുരാണേ ദൈരവം രൂപം വിഷ്ണോ ഭൂതപതേ തി വൈ
 4 വാസുദേവോ വസുനാം ത്യാം ശക്രം സ്ഥാപയിതാ തഥാ
 ദേവദേവോ fസി ദേവാനാം ഇതി ദൈവപായനോ fബ്രവീത്
 5 പൂർവേ പ്രജാ നിസർഗേഷ്യ ദക്ഷം ആഹുഃ പ്രജാപതിം
 സ്രഷ്ടാരം സർവഭൂതാനാം അംഗിരാസ് ത്യാം തതോ fബ്രവീത്
 6 അവ്യക്തം തേ ശരീരോത്ഥം വ്യക്തം തേ മനസി സ്ഥിതം
 ദേവാ വാക് സംഭവാശ് ചേതി ദേവലസ് ത് അസീതോ fബ്രവീത്
 7 ശിരസാ തേ ദിവം വ്യാഹ്ലം ബാഹുഭ്യോം പൃഥിവീ യുതാ
 ജാരം തേ ത്രയോ ലോകാഃ പുരുഷോ fസി സനാതനഃ
 8 ഏവം ത്യാം അഭിജാനന്തി തപസാ ഭവിതാ നരാഃ
 ആത്മദർശനതൃപ്താനാം ഋഷീണാം ചാപി സത്തമഃ
 9 രാജരീഷീണാം ഉദാരാണാം ആഹവേഷ്യ് അനിവർതിനാം
 സർവധർമപ്രധാനാനാം ത്യാം ഗതിർ മധുസൂദന
 10 ഏഷ തേ വിസ്തരസ് താത സങ്ക്ഷേപശ് ച പ്രകീർതിതഃ
 കേശവസ്യ യഥാതത്ത്യാം സുപ്രീതോ ഭവ കേശവേ

11 [സ]

പുണ്യം ശ്രുത്യൈതദ് ആഖ്യാനം മഹാരാജ സുതസ് തവ
 കേശവം ബഹു മേനേ സ പാണ്ഡവാംശ് ച മഹാരഥാൻ
 12 തം അബ്രവീൻ മഹാരാജ ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവഃ പുനഃ
 മാഹാത്മ്യം തേ ശ്രുതം രാജൻ കേശവസ്യ മഹാത്മനഃ
 13 നരസ്യ ച യഥാതത്ത്യാം യൻ മാം ത്യാം പരിപുച്ഛസി
 യദർഥം നൃഷ്യ സംഭൂതൗ നരനാരായണാവ് ഉഭൗ
 14 അവധ്യൗ ച യഥാ വീരൗ സംയുഗേഷ്യ് അപരാജിതൗ
 യഥാ ച പാണ്ഡവാ രാജന് അഗമ്യോ യുധി കസ്യ ചിത്

15 പ്രീതിമാൻ ഹി ദൃഢം കൃഷ്ണഃ പാണ്ഡവേഷു യശസിഷു
 തസ്യാദ് ബ്രവീമി രാജേന്ദ്ര ശമോ ഭവതു പാണ്ഡവൈഃ
 16 പൃഥിവീം ഭുങ്ക്ഷ്യ സഹിതോ ദ്രാതൃഭിർ ബലിഭിർ വശീ
 നരനാരായണൗ ദേവാവ് അവജ്ഞായ നശിഷ്യസി
 17 ഏവം ഉക്ത്വാ തവ പിതാ തുഷ്ണീം ആസീദ് വിശാം പതേ
 വ്യസർജയച് ച രാജാനം ശയനം ച വിവേശ ഹ
 18 രാജാപി ശിബിരം പ്രായാത് പ്രണിപത്യ മഹാത്മനേ
 ശിശ്യേ ച ശയനേ ശുഭ്രേ താം രാത്രിം ഭരതർഷഭ

അധ്യായം 65

1 [സ്]

വൃഷിതായാം ച ശർവ്വത്വം ഉദിതേ ച ദിവാകരേ
 ഉഭേ സേനേ മഹാരാജ യുദ്ധായൈവ സമീയതുഃ
 2 അഭ്യധാവംഗ് ച സക്രഃഭാഃ പരസ്പരജിഗീഷവഃ
 തേ സർവേ സഹിതാ യുദ്ധേ സമാലോക്യ പരസ്പരം
 3 പാണ്ഡവാ ധാർതരാഷ്ട്രാഗ് ച രാജൻ ദുർമന്ത്രീതേ തവ
 വൃഹൗ ച വൃഹ്യ സംരണ്ണാഃ സന്ദ്രയുദ്ധാഃ പ്രഹാരിണഃ
 4 അരക്ഷൻ മകരവൃഹം ഭീഷ്മോ രാജൻ സമന്തതഃ
 തഥൈവ പാണ്ഡവാ രാജന്ന് അരക്ഷൻ വൃഹം ആത്മനഃ
 5 സ നിര്യയൗ രഥാനീകം പിതാ ദേവവ്രതസ് തവ
 മഹതാ രഥവംശേന സംവൃതോ രഥിനാം വരഃ
 6 ഇതരേതരം അനീയുർ യഥാഭാഗം അവസഥിതാഃ
 രഥിനഃ പത്തയഗ് ചൈവ ദന്തിനഃ സാദിനസ് തഥാ
 7 താൻ ദൃഷ്ട്വാ പ്രോദ്യതാൻ സംഖ്യേ പാണ്ഡവാഗ് ച യശസിനഃ
 ശ്യേനേന വൃഹ രാജേന തേനാജയേന സംയുഗേ
 8 അശോഭത മുഖേ തസ്യ ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
 നേത്രേ ശിഖണ്ഡീ ദുർധർഷേ ധൃഷ്ടദൃമുഗ് ച പാർഷതഃ
 9 ശീർഷം തസ്യഭവദ് വീരഃ സാത്യകിഃ സത്യവിക്രമഃ
 വിധുന്വൻ ഗാണ്ഡിവം പാർഥോ ഗ്രീവായാം അഭവത് തദാ
 10 അക്ഷൗഹിണ്യാ സമഗ്രാ യാ വാമപക്ഷോ fഭവത് തദാ
 മഹാത്മാ ദ്രുപദഃ ശ്രീമാൻ സഹ പുത്രേണ സംയുഗേ
 11 ദക്ഷിണഗ് ചാഭവത് പക്ഷഃ കൈകേയോ fക്ഷൗഹിണീപതിഃ
 പൃഷ്ഠതോ ദ്രൗപദേയാഗ് ച സൗഭദ്രഗ് ചാപി വീര്യവാൻ
 12 പൃഷ്ഠേ സമഭവച് ശ്രീമാൻ സ്വയം രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ദ്രൗതദ്യാം സഹിതോ ധീമാൻ യഥാദ്യാം ചാരു വിക്രമഃ
 13 പ്രവിശ്യ തു രണേ ഭീമോ മകരം മുഖതസ് തദാ
 ഭീഷ്മം ആസാദ്യ സംഗ്രാമേ ഛാദയാം ആസ സായകൈഃ
 14 തതോ ഭീഷ്മോ മഹാസ്ത്രാണി പാതയാം ആസ ഭാരത
 മോഹയൻ പാണ്ഡുപുത്രാണാം വൃദ്ധം സൈന്യം മഹാഹവേ
 15 സംമുഹ്യതി തദാ സൈന്യേ ത്വരമാണോ ധനഞ്ജയഃ
 ഭീഷ്മം ശരസഹസ്രേണ വിവ്യാധ രണമൂർധനി
 16 പരിസംവാര്യ ചാസ്ത്രാണി ഭീഷ്മ മുക്താനി സംയുഗേ

സ്വേനാനീകേന ഏഷ്ടേന യുദ്ധായ സമവസ്ഥിതഃ
 17 തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ ഭാരദ്വാജം അഭാഷത
 പൂർവം ദൃഷ്ട്വാ വധം ഘോരം ബലസ്യ ബലിനാം വരഃ
 ഭ്രാന്തൃണാം ച വധം യുദ്ധേ സ്മരമാണോ മഹാരഥഃ
 18 ആചാര്യ സതതം ത്വം ഹി ഹിതകാമോ മമാനഘ
 വധം ഹി ത്വാം സമാശ്രിത്യ ഭീഷ്മം ചൈവ പിതാമഹം
 19 ദേവാൻ അപി രണേ ജേതും പ്രാർഥയാമോ ന സംശയഃ
 കിം ഉ പാണ്ഡുസുതാൻ യുദ്ധേ ഹീനവീര്യപരാക്രമാൻ
 20 ഏവം ഉക്തസ് തതോ ദ്രോണസ് തവ പുത്രേണ മാരിഷ
 അഭിനത് പാണ്ഡവാനീകം പ്രേക്ഷമാണസ്യ സാത്യകേഃ
 21 സാത്യകിസ് തു തദാ ദ്രോണം വാരയാം ആസ ഭാരത
 തതഃ പ്രവവൃതേ യുദ്ധം തുമ്മലം ലോമഹർഷണം
 22 ഗൈനേയം തു രണേ കൃദ്ധോ ഭാരദ്വാജഃ പ്രതാപവാൻ
 അവിദ്യൻ നിശിതൈർ ബാണൈർ ജത്ര ദേശേ ഹസന് ഇവ
 23 ഭീമസേനസ് തതഃ കൃദ്ധോ ഭാരദ്വാജം അവിദ്യത
 സംരക്ഷൻ സാത്യകിം രാജൻ ദ്രോണാച് ഛസ്ത്രേണ വരാത്
 24 തതോ ദ്രോണസ് ച ഭീഷ്മസ് ച തഥാ ശല്യസ് ച മാരിഷ
 ഭീമസേനം രണേ കൃദ്ധാശ് ഛാദയാം ചക്രിരേ ശരൈഃ
 25 തത്രാഭിമന്യുഃ സങ്ക്രദ്ധോ ദ്രുപദേയാശ് ച മാരിഷ
 വിവ്യധൂർ നിശിതൈർ ബാണൈഃ സർവാംസ് താൻ ഉദ്യതായുധാൻ
 26 ഭീഷ്മദ്രോണൗ ച സങ്ക്രദ്ധാവ് ആപതന്തൗ മഹാബലൗ
 പ്രത്യദ്യയൗ ശിഖണ്യീ തു മഹേഷ്യാസോ മഹാഹവേ
 27 പ്രഗൃഹ്യ ബലവദ് വീരോ ധനുർ ജലദനിസ്വനം
 അഭ്യവർഷച് ഛരൈസ് തൂർണം ഛാദയാനോ ദിവാകരം
 28 ശിഖണ്യീനം സമാസാദ്യ ഭരതാനാം പിതാമഹഃ
 അവർജയത സംഗ്രാമേ സ്ത്രീത്വം തസ്മിന്നസംസ്കരൻ
 29 തതോ ദ്രോണോ മഹാരാജ അഭ്യദ്രവത തം രണേ
 രക്ഷമാണസ് തതോ ഭീഷ്മം തവ പുത്രേണ ചോദിതഃ
 30 ശിഖണ്യീ തു സമാസാദ്യ ദ്രോണം ശസ്ത്രേണ വരം
 അവർജയത സംഗ്രാമേ യുഗാന്താഗ്നിം ഇവോൽബണം
 31 തതോ ബലേന മഹതാ പുത്രസ് തവ വിശാം പതേ
 ജുഗോപ ഭീഷ്മം ആസാദ്യ പ്രാർഥയാനോ മഹദ് യശഃ
 32 തഥൈവ പാണ്ഡവാ രാജൻ പുരസ്കൃത്യ ധനഞ്ജയം

ഭീഷ്മം ഏവാഭ്യവർത്തന് ജയേ കൃത്യാ ദൃശ്യാം മതിം
33 തദ് യുദ്ധം അഭവദ് ഘോരം ദേവാനാം ദാനവൈർ ഇവ
ജയം ച കാങ്ക്ഷതാം നിത്യം യശസ് ച പരമാദ്ഭുതം

അധ്യായം 66

1 [സ്]

അകരോത് തുമുലം യുദ്ധം ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവസ് തദാ
 ഭീമസേന ഭയാദ് ഇച്ഛൻ പുത്രാംസ് താരയിതും തവ
 2 പൂർവാഹ്ണേ തൻ മഹാരൗദ്രം രാജ്ഞാം യുദ്ധം അവർത്ത
 ക്രുണാം പാണ്ഡവാനാം ച മുഖ്യശൂര വിനാശനം
 3 തസ്മിന് ആകലസംഗ്രാമേ വർത്തമാനേ മഹാഭയേ
 അഭവത് തുമുലഃ ശബ്ദഃ സംസ്യാശൻ ഗഗനം മഹത്
 4 നദദ്ഭീശ് ച മഹാനാഗൈർ ഹേഷമാണൈശ് ച വാജീഭിഃ
 ഭേരീശംഖനിനാദൈശ് ച തുമുലഃ സമപദ്യത
 5 യുയുത്സവസ് തേ വിക്രാന്താ വിജയായ മഹാബലാഃ
 അന്യോന്യം അഭിഗർജ്ജന്തോ ഗോഷ്ടേഷ് ഇവ മഹർഷഭാഃ
 6 ശിരസാം പാത്യമാനാനാം സമരേ നിശിന്തൈഃ ശരൈഃ
 അശ്കുവൃഷ്ടീർ ഇവാകാശേ ബഭ്രുവ ഭരതർഷഭ
 7 കണ്ഡലോഷ്ണീഷ ധാരീണി ജാതരൂപോജ്ജ്വലാനി ച
 പതിതാനി സ്മ ദൃശ്യന്തേ ശിരാംസി ഭരതർഷഭ
 8 വിശിഖോന്മഥിന്തൈർ ഗാത്രൈർ ബാഹുഭിശ് ച സ കാർമുഖൈഃ
 സ ഹസ്താഭരണൈശ് ചാഗ്നൈർ അഭവച് ഛാദിതാ മഹീ
 9 കവചോപഹിന്തൈർ ഗാത്രൈർ ഹസ്തൈശ് ച സമലക്രമൈഃ
 മുഖൈശ് ച ചന്ദ്രസങ്കാശൈ രക്താന്തനയനൈഃ ശൃഖലൈഃ
 10 ഗജവാജിമനുഷ്യാണാം സർവഗാത്രൈശ് ച ഭൂപതേ
 ആസീത് സർവാ സമാകീർണാ മുഹൂർത്തേന വസുന്ധരാ
 11 രജോമേഘൈശ് ച തുമുലൈഃ ശസ്ത്രവിദ്യുത് പ്രകാശിന്തൈഃ
 ആയുധാനാം ച നിർഘോഷഃ സ്തനയിതുസമോ ദിവത്
 12 സ സമ്പ്രഹാരസ് തുമുലഃ കടുകഃ ശോണിതോദകഃ
 പ്രാവർത്ത ക്രുണാം ച പാണ്ഡവാനാം ച ഭാരത
 13 തസ്മിൻ മഹാഭയേ ഘോരേ തുമുലേ ലോമഹർഷണേ
 വവർഷ്യഃ ശരവർഷാണി ക്ഷത്രിയാ യുദ്ധദുർമദാഃ
 14 ക്രോശന്തി ക്ഷജരാസ് തത്ര ശരവർഷ പ്രതാപിതാഃ
 താവകാനാം പരേഷാം ച സംയുഗേ ഭരതോത്തമ
 അശ്വാശ് ച പര്യയാവന്ത ഹതാരോഹാ ദിശോ ദശ
 15 ഉത്പത്യ നിപതന്ത്യ് അന്യേ ശരഘാത പ്രപീഡിതാഃ
 താവകാനാം പരേഷാം ച യോധാനാം ഭരതർഷഭ

16 അശ്വാനാം കഞ്ജരാണാം ച രഥാനാം ചാതിവർത്തതാം
സംഘാതാഃ സ്തു പ്രദൃശ്യന്തേ തത്ര തത്ര വിശാം പതേ
17 ഗദാഭിർ അസിഭിഃ പ്രാസൈർ ബാണൈശ് ച നതപർവഭിഃ
ജംഘ്ലഃ പരസ്വരം തത്ര ക്ഷത്രീയാഃ കാലചോദിതാഃ
18 അപരേ ബാഹുഭിർ വീരാ നിയുദ്ധ കശലാ യുധി
ബഹുധാ സമസജ്ജന്ത ആയസൈഃ പരിഘ്നൈർ ഇവ
19 മുഷ്ടിഭിർ ജാനഭിശ് ചൈവ തലൈശ് ചൈവ വിശാം പതേ
അന്യോന്യം ജംഘ്ലിരേ വീരാസ് താവകാഃ പാണ്ഡവൈഃ സഹ
20 വിരഥാ രഥിനശ് ചാത്ര നിസ്ത്രിംശവരധാരിണഃ
അന്യോന്യം അഭിധാവന്ത പരസ്വരവധൈഷിണഃ
21 തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ കലിംഗൈർ ബഹുഭിർ വൃതഃ
പുരസ്കൃത്യ രണേ ഭീഷ്മം പാണ്ഡവാൻ അഭ്യവർത്തത
22 തഥൈവ പാണ്ഡവാഃ സർവേ പരിവാര്യ വൃകോദരം
ഭീഷ്മം അഭ്യവ്രവൻ ക്രുദ്ധാ രണേ രഭസ വാഹനാഃ

അധ്യായം 67

1 [സ്]

ദൃഷ്ട്യാ ഭീഷ്മേണ സംസക്താൻ ദ്രാതൃൻ അന്യാംഗ് ച പാർഥിവാൻ
തം അഭ്യധാവദ് ഗാംഗേയം ഉദ്യതാസ്ത്വോ ധനഞ്ജയഃ

2 പാഞ്ചജന്യസ്യ നിർഘോഷം ധനുഷോ ഗാണധീവസ്യ ച
ധ്വജം ച ദൃഷ്ട്യാ പാർഥസ്യ സർവാൻ നോ ഭയം ആവിശത്

3 അസജ്ജമാനം വൃക്ഷേഷു ധൃമകേതുഃ ഇവോത്ഥിതം
ബഹുവർണം ച ചിത്രം ച ദിവ്യം വാനരലക്ഷണം

അപശ്യാമ മഹാരാജ ധ്വജം ഗാണധീവധന്വനഃ
4 വിദ്യുതം മോലമധ്യസ്ഥാം ദ്രാജമാനാം ഇവാംബരേ

ദദ്യൂർ ഗാണധീവം യോധാ ത്സപ്തേഷു മഹാരഥേ

5 അശ്രുശ്രമ ഭൃശം ചാസ്യ ശക്രസ്യേവാഭിഗർജതഃ
സുഘോരം തലയോഃ ശബ്ദം നിഘ്നതസ് തവ വാഹിനീം

6 ചണ്ഡവാതോ യഥാ മോഘഃ സ വിദ്യുത് സ്തനയിതുമാൻ
ദിശഃ സസ്താവയൻ സർവാഃ ശരവർഷൈഃ സമന്തതഃ

7 അഭ്യധാവത ഗാംഗേയം ഭൈരവാസ്ത്വോ ധനഞ്ജയഃ
ദിശം പ്രാചീം പ്രതീചീം ച ന ജാനീമോ ഽസ്ത്രമോഹിതാഃ

8 കാന്തിഗ് ഭൃതാഃ ശ്രാന്തപത്രാ ഹതാസ്ത്വാ ഹതചേതസഃ
അന്യോന്യം അഭിസംശ്ലിഷ്യ യോധാസ് തേ ഭരതർഷഭ

9 ഭീഷ്മം ഏവാഭീലീയന്ത സഹ സർവൈസ് തവാത്മജൈഃ
തേഷാം ആർതായനം അഭൂദ് ഭീഷ്മഃ ശന്തനവോ രണേ

10 സമുത്പത്തന് വിത്രസ്തോ രഥേഭ്യോ രഥിനസ് തദാ
സാദിനശ് ചാശ്വപൃഷ്ഠേഭ്യോ ഭൃമൗ ചാപി പദാതയഃ

11 ശ്രുത്വാ ഗാണധീവനിർഘോഷം വിസ്ഫുർജിതം ഇവാശനേഃ
സർവസൈന്യാനി ഭീതാനി വ്യവലീയന്ത ഭാരത

12 അഥ കാംബോജമുഖൈവ്യസ് തു ബൃഹദ്ഭിഃ ശീഘ്രഗാമിഭിഃ
ഗോപാനാം ബഹുസാഹസ്രൈർ ബലൈർ ഗോവാസനോ വൃതഃ

13 മദ്രസൗവീരഗാന്ധാസൈരസ് ത്രിഗർഭൈശ് ച വിശാം പതേ
സർവകാലിംഗമുഖൈശ് ച കലിംഗാധിപതിർ വൃതഃ

14 നാഗാ നരഗണൗഘാശ് ച ദുഃശാസന പുരഃസരാഃ
ജയദ്രഥശ് ച നൃപതിഃ സഹിതഃ സർവരാജഭിഃ

15 ഹയാരോഹ വരാശ് ചൈവ തത പുത്രേണ ചോദിതാഃ
ചതുർദശസഹസ്രാണി സൗബലം പര്യവാരയൻ

- 16 തതസ് തേ സഹിതാഃ സർവേ വിഭക്തരഥവാഹനാഃ
പാണ്ഡവാൻ സമരേ ജഗ്മുസ് താവകാ ഭരതർഷഭ
- 17 രഥിഭിർ വാരണൈർ അശൈഃ പദാതൈശ് ച സമീരിതം
ഘോരം ആയോധനം ജജ്ഞേ മഹാഭ്രസദ്രശം രജഃ
- 18 തോമരപ്രാസനാരാച ഗജാശ്വരഥയോധിനാം
ബലേന മഹതാ ഭീഷ്മഃ സമസജ്ജത് കിരീടിനാ
- 19 ആവന്ത്യഃ കാശിരാജേന ഭീമസേനേന സൈന്ധവഃ
അജാതശത്രുർ മദ്രാണാം ജൃഷഭേണ യശസ്വിനാ
സഹ പുത്രഃ സഹാമാത്യഃ ശല്യേന സമസജ്ജത
- 20 വികർണം സഹദേവേന ചിത്രസേനഃ ശിഖണ്ഡിനാ
മത്സ്യോ ദുര്യോധനം ജഗ്മുഃ ശകുനിം ച വിശാം പതേ
- 21 ദ്രുപദശ് ചേകിതാനശ് ച സാത്യകിശ് ച മഹാരഥഃ
ദ്രോണേന സമസജ്ജന്ത സപുത്രേണ മഹാത്മനാ
കൃപശ് ച കൃതവർമ്മാ ച ധൃഷ്ടകേതുഃ അഭിദ്രുത
- 22 ഏവം പ്രജവിതാശ്യാനി ഭ്രാന്തനാഗരഥാനി ച
സൈന്യാനി സമസജ്ജന്ത പ്രയുദ്ധാനി സമന്തതഃ
- 23 നിരഭ്രേ വിദ്യുതസ് തീവ്രാ ദിശശ് ച രജസാവൃതാഃ
പ്രാദുരസൻ മഹോൽകാശ് ച സ നിർഘാതാ വിശാം പതേ
- 24 പ്രവവൗ ച മഹാവാതഃ പാംസുവർഷം പപാത ച
നഭസ്യ് അന്തർദധേ സൂര്യഃ സൈന്യേന രജസാവൃതഃ
- 25 പ്രമോഹഃ സർവസന്ത്യാനാം അതീവ സമപദ്യത
രജസാ ചാഭിഭൂതാനാം അസ്തജാലൈശ് ച തുദ്യതാം
- 26 വീരബാഹുവിഷ്ണുഷ്യാനാം സർവാവരണഭേദിനാം
സംഘാതഃ ശരജാലാനാം തുമുലഃ സമപദ്യത
- 27 പ്രകാശം ചക്രൂർ ആകാശം യുദ്യതാനി ഭൂജോത്തമൈഃ
നക്ഷത്രവിമലാഭാനി ശസ്ത്രാണി ഭരതർഷഭ
- 28 ആർഷഭാണി വിചിത്രാണി രക്തജാലാവൃതാനി ച
സന്വേതുർ ദിക്ഷു സർവാസു ചർമാണി ഭരതർഷഭ
- 29 സൂര്യവർണൈശ് ച നിസ്തിംശൈഃ പാത്യമാനാനി സർവശഃ
ദിക്ഷു സർവാസുഃ അദൃശ്യന്ത ശരീരാണി ശിരാംസി ച
- 30 ഭഗ്നചക്രാക്ഷ നീഡാശ് ച നിപാതിതമഹാധ്വജാഃ
ഹതാശ്വാഃ പൃഥിവീം ജഗ്മുസ് തത്ര തത്ര മഹാരഥാഃ
- 31 പരിപേതുർ ഹയാശ് ചാത്ര കേ ചിച്ഛ് ഛത്രകൃതവ്രണാഃ

രമാൻ വിപരീകർഷന്തോ ഹതേഷു രഥയോധിഷു
 32 ശരാഹതാ ഭിന്നദേഹാ ബദ്ധയോക്ത്രോ ഹയോത്തമാഃ
 യുഗാനി പര്യകർഷന്ത തത്ര തത്ര സു ഭാരത
 33 അദൃശ്യന്ത സസ്മൃതാശ് ച സാശ്വാഃ സ രഥയോധിനഃ
 ഏകേന ബലിനാ രാജൻ വാരണേന ഹതാ രഥാഃ
 34 ഗന്ധഹസ്തീമദസ്രാവം ആഘ്രായ ബഹവോ രണേ
 സംനിപാതേ ബലൗഘാനാം വീതം ആദദിരേ ഗജാഃ
 35 സ തോമരമഹാമാന്ത്രൈർ നിപതദ്ഭീർ ഗതാസുഭിഃ
 ബഭ്രുവായോധനം ഛന്നം നാരാചാഭിഹതൈർ ഗജൈഃ
 36 സംനിപാതേ ബലൗഘാനാം പ്രേഷിതൈർ വരവാരണൈഃ
 നിപേതുർ യുധി സംഭോഗാഃ സ യോധാഃ സ ധ്വജാ രഥാഃ
 37 നാഗരാജോപമൈർ ഹസ്തൈർ നാഗൈർ ആക്ഷിപ്യ സംയുഗേ
 വ്യദൃശ്യന്ത മഹാരാജ സംഭോഗാ രഥകൂബരാഃ
 38 വിശീർണരഥജാലാശ് ച കേശേഷ് ആക്ഷിപ്യ ദന്തിഭിഃ
 ദ്രുമശാഖാ ഇവാവിധ്യ നിഷ്ഠിഷ്ടാ രഥിനോ രണേ
 39 രഥേഷു ച രമാൻ യുദ്ധേ സംസക്താൻ വരവാരണാഃ
 വികർഷന്തോ ദിശഃ സർവാഃ സമ്പേതുഃ സർവശബ്ദഗാഃ
 40 തേഷാം തഥാ കർഷതാം ച ഗജാനാം രൂപം ആബഭ്രൗ
 സരഃസു നലിനീ ജാലം വിഷക്തം ഇവ കർഷതാം
 41 ഏവം സഞ്ചരാദിതം തത്ര ബഭ്രുവായോധനം മഹത്
 സാദിഭിശ് ച പദാതൈശ് ച സ ധ്വജൈശ് ച മഹാരഥൈഃ

അധ്യായം 68

1 [സ്]

ശിഖണ്ഡീ സഹ മത്സ്യേന വിരാടേന വിശാം പതേ
 ഭീഷ്മം ആശു മഹേഷ്യാസം ആസസാദ സുദുർജയം
 2 ദ്രോണം കൃപം വികർണം ച മഹേഷ്യാസാൻ മഹാബലാൻ
 രാജന്തൽ ചാന്യാൻ രണേ ശൂരാൻ ബഹുൻ ആർഹദ് ധനഞ്ജയഃ
 3 സൈന്ധവം ച മഹേഷ്യാസം സാമാത്യം സഹ ബന്ധുഭിഃ
 പ്രാച്യാംഗ് ച ദാക്ഷിണാത്യാംഗ് ച ഭൂമിപാൻ ഭൂമിപർഷഭഃ
 4 പുത്രം ച തേ മഹേഷ്യാസം ദുര്യോധനം അമർഷണം
 ദുഃസഹം ചൈവ സമരേ ഭീമസേനോ ഭൃത്യവർത്ത
 5 സഹദേവസ് തു ശകുനീം ഉല്പുകം ച മഹാരഥം
 പിതാ പുത്രൗ മഹേഷ്യാസാവ് അഭ്യവർത്ത ദുർജയൗ
 6 യുധിഷ്ഠിരോ മഹാരാജ ഗജാനീകം മഹാരഥഃ
 സമവർത്തത സംഗ്രാമേ പുത്രേണ നികൃതസ് തവ
 7 മാദ്രീപുത്രസ് തു നക്ഷഃ ശൂരഃ സക്രന്ദനോ യുധി
 ത്രിഗർത്താനാം രഥോദാദൈരഃ സമസജ്ജത പാണ്ഡവഃ
 8 അഭ്യവർത്തത ദുർധർഷഃ സമരേ ശാല്യ കേകയാൻ
 സാത്യകിൺ ചേകിതാനസ് ച സൗഭദ്രസ് ച മഹാരഥഃ
 9 ധൃഷ്ടകേതുസ് ച സമരേ രാക്ഷസസ് ച ഘടോത്കചഃ
 പുത്രാണാം തേ രഥാനീകം പ്രത്യുദ്യാതാഃ സുദുർജയഃ
 10 സേനാപതിർ അമേയാത്മാ ധൃഷ്ടദൃശ്ണോ മഹാബലഃ
 ദ്രോണേന സമരേ രാജൻ സമീയായേന്ദ്ര കർമ്മണാ
 11 ഏവം ഏതേ മഹേഷ്യാസാസ് താവകാഃ പാണ്ഡവൈഃ സഹ
 സമേത്യ സമരേ ശൂരാഃ സമ്പ്രഹാരം പ്രചക്രിരേ
 12 മധ്യന്ദിന ഗതേ സൂര്യേ നഭസ്യ് ആകലതാം ഗതേ
 കരവഃ പാണ്ഡവേയാഗ് ച നിജഘ്നർ ഇതരേതരം
 13 ധ്വജീനോ ഹേമചിത്രാംഗാ വിചരന്തോ രണാജിരേ
 സ പതാകാ രഥാ രേജുർ വൈയാഘ്രപരിവാരണാഃ
 14 സമേതാനാം ച സമരേ ജീഗീഷുണാം പരസ്പരം
 ബഭ്രുവ തുമുലഃ ശബ്ദഃ സിംഹാനാം ഇവ നർദതാം
 15 തത്രാദ്ഭൂതം അപശ്യാമ സമ്പ്രഹാരം സുദാരുണം
 യം അകർവൻ രണേ വീരാഃ സൃഞ്ജയാഃ കരുഭിഃ സഹ
 16 നൈവ ഖം ന ദിശോ രാജൻ ന സൂര്യം ശത്രുതാപന

വിദിശോ വാപ്യ് അപശ്യാമ ശരൈർ മുക്തൈഃ സമന്തതഃ
 17 ശക്തിനാം വിമലാഗ്രാണാം തോമരാണാം തഥായതാം
 നിസ്ത്രിംശാനാം ച പീതാനാം നീലോത്പലനിഭാഃ പ്രഭാഃ
 18 കവചാനാം വിചിത്രാണാം ഭ്രഷണാനാം പ്രഭാസ് തഥാ
 ഖം ദിശഃ പ്രദിശശ് ചൈവ ഭാസയാം ആസൂർ ഓജസാ
 വിരരാജ തദാ രാജംസ് തത്ര തത്ര രണാംഗണം
 19 രഥസിംഹാസന വ്യാഘ്രാഃ സമായാന്തശ് ച സംയുഗേ
 വിരേജ്ജഃ സമരേ രാജൻ ഗൃഹാ ഇവ നഭസ്തലേ
 20 ഭീഷ്മസ് തു രമിനാം ശ്രേഷ്ഠോ ഭീമസേനം മഹാബലം
 അവാരയത സക്രമഃ സർവസൈന്യസ്യ പശ്യതഃ
 21 തതോ ഭീഷ്മ വിനിർമുക്താ രക്തപുംഖാഃ ശിലാശിതാഃ
 അഭ്യഘ്നൻ സമരേ ഭീമം തൈലധൗതാഃ സുതേജനാഃ
 22 തസ്യ ശക്തിം മഹാവേശാം ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
 ക്രുദ്ധാശിവിഷസങ്കാശാം പ്രേഷയാം ആസ ഭാരത
 23 താം ആപതന്തിം സഹസാ രക്തദണ്ഡാം ദുരാസദാം
 ചിച്ഛേദ സമരേ ഭീഷ്മഃ ശരൈഃ സംനതപർവഭിഃ
 24 തതോ ിപരേണ ഭല്ലേന പീതേന നിശിതേന ച
 കാർമുകം ഭീമസേനസ്യ ദ്വിധാ ചിച്ഛേദ ഭാരത
 25 സാത്യകിസ് തു തതസ് തൂർണം ഭീഷ്മം ആസാദ്യ സംയുഗേ
 ശരൈർ ബഹുഭീർ ആനർഛത് പിതരം തേ ജനേശ്വര
 26 തതഃ സന്ധായ വൈ തീക്ഷ്ണം ശരം പരമദാരുണം
 വാർഷ്ണേയസ്യ രഥാദ് ഭീഷ്മഃ പാതയാം ആസ സാരഥിം
 27 തസ്യാശ്വാഃ പ്രദ്രുതാ രാജൻ നിഹതേ രഥസാരഥൗ
 തേന തേനൈവ ധാവന്തി മനോമാരുതരംഹസഃ
 28 തതഃ സർവസ്യ സൈന്യസ്യ നിസ്വപ്തസ് തുമുലോ ിഭവത്
 ഹാഹാകാരശ് ച സഞ്ജജേത പാണ്ഡവാനാം മഹാരുന്ധനാം
 29 അഭിദ്രവത ഗൃഹ്ണീത ഹയാൻ യച്ഛത ധാവത
 ഇത്യ് ആസീത് തുമുലഃ ശബ്ദോ യുധ്യാന രഥം പ്രതി
 30 ഏതസ്മിന് ഏവ കാലേ തു ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവഃ പുനഃ
 വ്യഹനത് പാണ്ഡവീം സേനാം ആസൂരിം ഇവ വൃത്രഹാ
 31 തേ വധ്യമാനാ ഭീഷ്മേണ പാണ്ഡാലാഃ സോമകൈഃ സഹ
 ആര്യാം യുദ്ധേ മതിം കൃതാ ഭീഷ്മം ഏവാഭിദ്രുവുഃ
 32 ധൃഷ്ടദ്യുമ്മുഖാശ് ചാപി പാർഥാഃ ശാന്തനവം രണേ

അഭ്യധാവൺ ജിഗീഷന്തസ് തവ പുത്രസ്യ വാഹിനീം
33 തഥൈവ താവകാ രാജൻ ഭീഷ്മദ്രോണമുഖാഃ പരാൻ
അഭ്യധാവന്ത വേഗേന തതോ യുദ്ധം അവർത്തത

അധ്യായം 69

1 [സ്]

വിരാടോ ഽഥ ത്രിഭിർ ബാണൈർ ഭീഷ്മം ആർചരൻ മഹാരഥം
 വിവ്യായ തുരഗാംശ് ചാസ്യ ത്രിഭിർ ബാണൈർ മഹാരഥഃ
 2 തം പ്രത്യവിയദ് ദശഭിർ ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവഃ ശരൈഃ
 രക്തപുംബൈർ മഹേഷ്യാസഃ കൃതഹസ്തോ മഹാബലഃ
 3 ദ്രൗണിർ ഗാണധീവധന്വാനം ഭീമ ധന്വാ മഹാരഥഃ
 അവിദ്യദ് ഇഷ്ടഭിഃ ഷഡ്ഭിർ ദ്രുഹഹസ്തഃ സ്താനന്തരേ
 4 കാർമുകം തസ്യ ചിച്ഛേദ ഫൽഗുനഃ പരവീരഹാ
 അവിദ്യച് ച ദ്രുശം തീക്ഷ്ണൈർ പത്രിഭിഃ ശത്രുകർശനഃ
 5 സോ ഽനൃത് കാർമുകം ആദായ വേഗവത് ക്രോധമൂർച്ഛിതഃ
 അമൃഷ്യമാണഃ പാർഥേന കാർമുകച് ഛേദം ആഹവേ
 6 അവിദ്യത് ഫൽഗുനം രാജൻ നവത്യാ നിശിരൈഃ ശരൈഃ
 വാസുദേവം ച സപ്തത്യാ വിവ്യായ പരമേഷ്ടഭിഃ
 7 തതഃ ക്രോധാഭിതാഗ്രാക്ഷഃ സഹ കൃഷ്ണേന ഫൽഗുനഃ
 ദീർഘം ഉഷ്ണം ച നിഃശ്വസ്യ ചിന്തയിത്യാ മുഹൂർ മുഹൂഃ
 8 ധനഃ പ്രഹീഡ്യ വാമേന കരേണാമിത്രകർശനഃ
 ഗാണധീവധന്വാ സങ്ക്രമഃ ശിതാൻ സംനതപർവണഃ
 ജീവിതാന്തകരാൻ ഘോരാൻ സമാദത്ത ശിലീമുഖാൻ
 9 തൈസ് തൂർണം സമരേ ഽവിദ്യദ് ദ്രൗണിം ബലവതാം വരം
 തസ്യ തേ കവചം ഭിത്തയാ പപുഃ ശോണിതം ആഹവേ
 10 ന വിവ്യഥേ ച നിർഭിന്നോ ദ്രൗണിർ ഗാണധീവധന്വനാ
 തഥൈവ ശരവർഷാണി പ്രതിമുഞ്ചന് അവിഹലഃ
 തസ്മൗ സ സമരേ രാജംസ് ത്രാതും ഇച്ഛൻ മഹാബ്രതം
 11 തസ്യ തത് സുമഹത് കർമ ശശംസുഃ പുരുഷർഷഭഃ
 യത് കൃഷ്ണാഭ്യാം സമേതാഭ്യാം നാപത്രപത സംയുഗേ
 12 സ ഹി നിത്യം അനീകേഷു യുധ്യതേ ഽഭയം ആസ്മിതഃ
 അസ്തുഗ്രാമം സ സംഹാരം ദ്രോണാത് പ്രാപ്യ സുദുർലഭം
 13 മമായം ആചാര്യ സുതോ ദ്രോണസ്യാതിപ്രിയഃ സുതഃ
 ബ്രാഹ്മണശ് ച വിശേഷേണ മാനനീയോ മമേതി ച
 14 സമാസ്ഥായ മതിം വീരോ ബിഭത്സുഃ ശത്രുതാപനഃ
 കൃപാം ചക്രേ റഥശ്രേഷ്ഠോ ഭാരദ്വാജ സുതം പ്രതി
 15 ദ്രൗണിം ത്യക്ത്വാ തതോ യുദ്ധേ കൗന്തേയഃ ശത്രുതാപനഃ

യുധ്യേ താവകാൻ നിഘ്നംസ് ത്വരമാണഃ പരാക്രമീ
 16 ദുര്യോധനസ് തു ദശഭീർ ഗാർവൃപതൈഃ ശിലാശിതൈഃ
 ഭീമസേനം മഹേഷ്യാസം ത്വക്വപുംഖൈഃ സമർപയത്
 17 ഭീമസേനസ് തു സങ്കൃദ്ധഃ പരാസു കരണം ദൃശം
 ചിത്രം കാർമുകം ആദത്ത ശരാംഗ് ച നിശിതാൻ ദശ
 18 ആകർണപ്രഹിതൈസ് തീക്ഷ്ണൈർ വേഗിതൈസ് തിമതേജനൈഃ
 അവിധ്യത് തുർണം അവ്യഗ്രഃ കരുരാജം മഹോരസി
 19 തസ്യ കാഞ്ചനസൂത്രസ് തു ശരൈഃ പരിവൃതോ മണിഃ
 രരാജോരസി വൈ സുര്യോ ഗ്രഹൈർ ഇവ സമാവൃതഃ
 20 പുത്രസ് തു തവ തേജസീ ഭീമസേനേന താഡിതഃ
 നാമൃഷ്യത യഥാ നാഗസ് തലശബ്ദം സമീരിതം
 21 തതഃ ശരൈർ മഹാരാജ ത്വക്വപുംഖൈഃ ശിലാശിതൈഃ
 ഭീമം വിവ്യാധ സങ്കൃദ്ധസ് ത്രാസയാനോ വരൂഥിനീം
 22 തൗ യുധ്യമാനൗ സമരേ ഭൃശം അന്യോന്യവിക്ഷതൗ
 പുത്രൗ തേ ദേവസങ്കാശൗ വ്യരോചേതാം മഹാബലൗ
 23 ചിത്രസേനം നരവ്യാഘ്രം സൗഭദ്രഃ പരവീരഹാ
 അവിധ്യദ് ദശഭീർ ബാണൈഃ പുരുമിത്രം ച സപ്തഭിഃ
 24 സത്യവ്രതം ച സപ്തയാ വിദ്ധ്യാ ശക്രസമോ യുധി
 നൃത്യന് ഇവ രണേ വീര ആർതിം നഃ സമജീജനത്
 25 തം പ്രത്യവിദ്യദ് ദശഭീശ് ചിത്രസേനഃ ശിലീമുഖൈഃ
 സത്യവ്രതശ് ച നവഭിഃ പുരു പിത്രശ് ച സപ്തഭിഃ
 26 സ വിദ്ധോ വിക്ഷരൻ രക്തം ശത്രുസംവാരണം മഹത്
 ചിച്ഛേദ ചിത്രസേനസ്യ ചിത്രം കാർമുകം ആർജുനിഃ
 ഭിത്ത്യാ ചാസ്യ തന്ത്രാണം ശരേണോരസ്യ് അതാഡയത്
 27 തതസ് തേ താവകാ വീരാ രാജപുത്രാ മഹാരഥാഃ
 സമേത്യ യുധി സംരബ്ധാ വിവ്യധൂർ നിശിതൈഃ ശരൈഃ
 താംഗ് ച സർവാഞ് ശരൈസ് തീക്ഷ്ണൈർ ജഘാന പരമാസ്ത്വിതഃ
 28 തസ്യ ദൃഷ്ട്യാ തു തത് കർമ പരിവൃട്ടഃ സുതാസ് തവ
 ദഹന്തം സമരേ സൈന്യം തവ കക്ഷം യഥോൽബണം
 29 അപേതശിശിരേ കാലേ സമീധം ഇവ പാവകഃ
 അത്യരോചത സൗഭദ്രസ് തവ സൈന്യാനി ശാതയൻ
 30 തത് തസ്യ ചരിതം ദൃഷ്ട്യാ പൗത്രസ് തവ വിശാം പതേ
 ലക്ഷ്മണോ ിദ്യേപതത് തുർണം സാത്വതീ പുത്രം ആഹവേ

31 അഭിമന്യുസ് തു സുകൃദ്ധോ ലക്ഷ്മണം ശുഭലക്ഷണം
 വിവ്യധ വിശിഖൈഃ ഷഡ്ഭിഃ സാരഥിം ച ത്രിഭിഃ ശരൈഃ
 32 തഥൈവ ലക്ഷ്മണോ രാജൻ സൗഭദ്രം നിശിതൈഃ ശരൈഃ
 അവിധ്യത മഹാരാജ തദ് അദ്ഭുതം ഇവാഭവത്
 33 തസ്യോഗ്രാംഗ് ചതുരോ ഹത്യാ സാരഥിം ച മഹാബലഃ
 അഭ്യുദ്രവത സൗഭദ്രോ ലക്ഷ്മണം നിശിതൈഃ ശരൈഃ
 34 ഹതാശ്വേ തു രഥേ തുഷ്യാൽ ലക്ഷ്മണഃ പരവീരഹാ
 ശക്തിം ചിക്ഷേപ സുകൃദ്ധഃ സൗഭദ്രസ്യ രഥം പ്രതി
 35 താം ആപതന്തിം സഹസാ ഘോരരൂപാം ദുരാസദാം
 അഭിമന്യുഃ ശരൈസ് തീക്ഷ്ണൈഃ ചിച്ഛേദ ഭജഗോപമാം
 36 തതഃ സ്വരഥം ആരോപ്യ ലക്ഷ്മണം ഗൗതമസ് തദാ
 അപോവാഹ രഥേനാജൗ സർവസൈന്യസ്യ പശ്യതഃ
 37 തതഃ സമാകലേ തസ്തിൻ വർതമാനേ മഹാഭയേ
 അഭ്യുദ്രവഞ് ജീലാംസന്തഃ പരസ്പരവയേഷിണഃ
 38 താവകാഗ് ച മഹേഷ്വാസാഃ പാണ്ഡവാഗ് ച മഹാരഥാഃ
 ജ്വഹന്തഃ സമരേ പ്രാണാൻ നിജ്ജ്വലൻ ഇതരേതരം
 39 മുക്തകേശാ വികവചാ വിരഥാഗ് ഛിന്നകാർമുകാഃ
 ബാഹുഭിഃ സമയുധ്യന്ത സൃജജയാഃ കൃന്ദിഃ സഹ
 40 തതോ ഭീഷ്മോ മഹാബാഹുഃ പാണ്ഡവാനാം മഹാത്മനാം
 സേനാം ജഘാന സുകൃദ്ധോ ദിവൈവൃർ അസ്സൈർ മഹാബലഃ
 41 ഹതേശ്വരൈർ ഗഞ്ജൈർ തത്ര നരൈർ അശ്വൈഗ് ച പാതിതൈഃ
 രഥിഭിഃ സാദിഭിഗ് ചൈവ സമാസ്തീര്യത മേദിനി

അധ്യായം 70

1 [സ്]

അഥ രാജൻ മഹാബാഹുഃ സാത്യകിർ യുദ്ധദുർമദഃ
 വികൃഷ്ട ചാപം സമരേ ഭാരസാധനം ഉത്തമം
 2 പ്രാമുഞ്ചത് പുംഖസംയുക്താഞ് ശരാൻ ആശീവിഷോപമാൻ
 പ്രകാശം ലഘുചിത്രം ച ദർശയന് അസ്തുലാഘവം
 3 തസ്യ വിക്ഷിപതശ് ചാപം ശരാൻ അന്യാംശ് ച മുഞ്ചതഃ
 ആദദാനസ്യ ഭൂയശ് ച സന്ധാനസ്യ ചാപരാൻ
 4 ക്ഷിപതശ് ച ശരാൻ അസ്യ രണേ ശത്രുൻ വിനിഘ്നതഃ
 ദദൃശേ രൂപം അത്യർഥം മോഘസ്യേവ പ്രവർഷതഃ
 5 തം ഉദീര്യന്തം ആലോക്യ രാജാ ദുര്യോധനസ് തതഃ
 രഥാനാം അയുതം തസ്യ പ്രേഷയാം ആസ ഭാരത
 6 താംസ് തു സർവാൻ മഹേഷ്യാസാൻ സാത്യകിഃ സത്യവിക്രമഃ
 ജഘാന പരമേഷ്യാസോ ദിവ്യേനാസ്തേണ വീര്യവാൻ
 7 സ കൃത്യാ ദാരുണം കർമ ഗൃഹിതശരാസനഃ
 ആസസാദ തതോ വീരോ ഭൂരിശ്രവസം ആഹവേ
 8 സ ഹി സന്ദൃശ്യ സേനാം താം യുധയാനേന പാതിതം
 അഭ്യധാവത സക്രഃഃ കരൂണാം കീർതിവർധനഃ
 9 ഇദ്രായുധസവർണം തത് സ വിസ്താര്യ മഹദ് ധനുഃ
 വ്യസൃജദ് വജ്രസങ്കാശാഞ് ശരാൻ ആശീവിഷോപമാൻ
 സഹസ്രശോ മഹാരാജ ദർശയൻ പാണിലാഘവം
 10 ശരാംസ് താൻ മൃത്യുസംസ്ഥിശാൻ സാത്യകേസ് തു പദാന്തഗാഃ
 ന വിഷേഹുസ് തദാ രാജൻ ദുദ്രവുസ് തേ സമന്തതഃ
 വിഹായ സമരേ രാജൻ സാത്യകിം യുദ്ധദുർമദം
 11 തം ദൃഷ്ട്വാ യുധാനസ്യ സുതാ ദശ മഹാബലഃ
 മഹാരഥാഃ സമാഖ്യാതാശ് ചിത്രവർമായുധ ധ്വജഃ
 12 സമാസാദ്യ മഹേഷ്യാസം ഭൂരിശ്രവസം ആഹവേ
 ഊച്ചർ സർവേ സുസംരണ്ണാ യുപകേതും മഹാരണേ
 13 ഭോ ഭോ കൗരവ ദായാദ സഹാസ്താഭിർ മഹാബല
 ഏഹി യുധസ്വ സംഗ്രാമേ സമന്തൈഃ പൃഥഗ് ഏവ വാ
 14 അസ്താൻ വാ ത്വം പരാജിത്യ യശഃ പ്രാപ്തഹി സംയുഗേ
 വയം വാ ത്വാം പരാജിത്യ പ്രീതിം ദാസ്യാമഹേ പിതൃഃ
 15 ഏവം ഉക്തസ് തദാ ശൂരൈസ് താൻ ഉവാച മഹാബലഃ

വീര്യശ്ലാഘി നരശ്രേഷ്ഠസ് താൻ ദൃഷ്ട്യാ സമുപസ്ഥിതാൻ
 16 സാധ്യ് ഇദം കഥ്യതേ വീരാ യദ് ഏവം മതിർ അദ്യ വഃ
 യുധ്യധം സഹിതാ യത്താ നിഹനിഷ്യാമി വോ രണേ
 17 ഏവം ഉക്താ മഹേഷ്യാസാസ് തേ വീരാഃ ക്ഷിപ്രകാരിണഃ
 മഹതാ ശരവർഷേണ അദ്യവർഷന് അരിന്ദമം
 18 അപരാഹ്ണേ മഹാരാജ സംഗ്രാമസ് തുമുലോ fഭവത്
 ഏകസ്യ ച ബഹുനാം ച സമേതാനാം രണാജിരേ
 19 തം ഏകം രഥിനാം ശ്രേഷ്ഠ ശരവർഷൈർ അവാകിരൻ
 പ്രാവൃഷ്ഠി വ മഹാശൈലം സിഷിച്ഛർ ജലദാ നൃപ
 20 തൈസ് തു മുക്താഞ് ശരൗഘാംസ് താൻ യമദണ്ഡാശനി പ്രഭാൻ
 അസമ്പ്രാപ്താൻ അസം പ്രാപ്താംശ് ചിച്ഛേദാശു മഹാരഥഃ
 21 തത്രാദ്ഭുതം അപശ്യാമ സൗമദന്തേഃ പരാക്രമം
 യദ് ഏകോ ബഹുഭിർ യുദ്ധേ സമസജ്ജദ് അഭീതവത്
 22 വിസൃജ്യ ശരവൃഷ്ടിം താം ദശ രാജൻ മഹാരഥഃ
 പരിവാര്യ മഹാബാഹുഃ നിഹന്തുഃ ഉപചക്രമുഃ
 23 സൗമദന്തിസ് തതഃ ക്രുദ്ധസ് തേഷാം ചാപാനി ഭാരത
 ചിച്ഛേദ ദശഭിർ ബാണൈർ നിമേഷേണ മഹാരഥഃ
 24 അമൈഷാം ഛിന്നധനുഷാം ഭല്ലൈഃ സംനതപർവഭിഃ
 ചിച്ഛേദ സമരേ രാജഞ് ശിരാംസി നിശിതൈഃ ശരൈഃ
 തേ ഹതാ നൃപതൻ ഭൂമൗ വജ്രഭഗോ ഇവ ദ്രുമാഃ
 25 താൻ ദൃഷ്ട്യാ നിഹതാൻ വീരാൻ രണേ പുത്രാൻ മഹാബലാൻ
 വാർഷ്ണേയോ വിനദൻ രാജൻ ഭൂരിശ്രവസം അദ്യയാത്
 26 രഥം രഥേന സമരേ പീഡയിത്വാ മഹാബലൗ
 താവ് അന്യോന്യസ്യ സമരേ നിഹത്യ രഥവാജിനഃ
 വിരഥാവ് അഭിവൽഗന്തു സമേയാതാം മഹാരഥൗ
 27 പ്രഗൃഹീതമഹാഖഡ്ഗൗ തൗ ചർമ വരധാരിണൗ
 ശൂശ്രൂഭാതേ നരവ്യാഘ്രൗ യുദ്ധായ സമവസ്ഥിതൗ
 28 തതഃ സാത്യകിം അദ്യേത്യ നിസ്തീംശവരധാരിണം
 ഭീമസേനസ് ത്വരൻ രാജൻ രഥം ആരോപയത് തദാ
 29 തവാപി തനയോ രാജൻ ഭൂരിശ്രവസം ആഹവേ
 ആരോപയദ് രഥം തൂർണം പശ്യതാം സർവധനനിനാം
 30 തസ്മിൻ തഥാ വർതമാനേ രണേ ഭീഷ്മം മഹാരഥം
 അയോധയന്ത സംരണ്യഃ പാണ്ഡവാ ഭരതർഷഭ

31 ലോഹിതായതി ചാദിത്യേ ത്വരമാണോ ധനഞ്ജയഃ
 പഞ്ചവിംശതിസാഹസ്രാൻ നിജ്ജലാന മഹാരഥാൻ
 32 തേ ഹി ദുര്യോധനാദിഷ്ടാസ് തദാ പാർഥ നിബർഹണേ
 സസ്രാപ്യൈവ ഗതാ നാശം ശലഭാ ഇവ പാവകം
 33 തതോ മത്സ്യാഃ കേകയാശ് ച ധനർവേദ വിശാരദാഃ
 പരിവവ്രുസ് തദാ പാർഥം സഹ പുത്രം മഹാരഥം
 34 ഏതസ്മിന് ഏവ കാലേ തു സുര്യേ ിസ്തം ഉപഗച്ഛതി
 സർവേഷാം ഏവ സൈന്യാനാം പ്രമോഹഃ സമജായത
 35 അവഹാരം തതശ് ചക്രേ പിതാ ദേവവ്രതസ് തവ
 സന്ധ്യാകാലേ മഹാരാജ സൈന്യാനാം ശ്രാന്തവാഹനഃ
 36 പാണ്ഡവാനാം കുരൂണാം ച പരസ്പരസമാഗമേ
 തേ സേനേ ഭൃശസംവിഗ്രേ യയതുഃ സ്വം നിവേശനം
 37 തതഃ സ്വശിബിരം ഗത്വാ ന്യവിശംസ് തത്ര ഭാരത
 പാണ്ഡവാഃ സൃഞ്ജയൈഃ സാർധം കരവശ് ച യഥാവിധി

അധ്യായം 71

1 [സ്]

വിഹൃത്യ ച തതോ രാജൻ സഹിതാഃ കരുപാണ്ഡവാഃ
 വൃതീതായാം തു ശർവര്യാം പുനർ യുദ്ധായ നിര്യയഃ
 2 തത്ര ശബ്ദോ മഹാൻ ആസീത് തവ തേഷാം ച ഭാരത
 യുജ്യതാം രഥമുഖ്യാനാം കൽപ്യതാം ചൈവ ദന്തിനാം
 3 സംനഹ്യതാം പദാതീനാം ഹയാനാം ചൈവ ഭാരത
 ശംഖദന്ദിനാദസ്മൈ ച തുമുലഃ സർവതോ ദിവേത്
 4 തതോ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ ധൃഷ്ടദ്യുമ്നോ അഭാഷത
 വ്യൂഹം വ്യൂഹ മഹാബാഹോ മകരം ശത്രുതാപനം
 5 ഏവം ഉക്തസ്മൈ തു പാർഥേന ധൃഷ്ടദ്യുമ്നോ മഹാരഥഃ
 വ്യാദിദേശ മഹാരാജ രഥിനോ രഥിനാം വരഃ
 6 ശിരോ ദിഭ്രദ് ദ്രുപദസ്മൈ തസ്യ പാണ്ഡവസ്മൈ ച ധനഞ്ജയഃ
 ചക്ഷുഷി സഹദേവസ്മൈ ച നകുലസ്മൈ ച മഹാരഥഃ
 തുണ്ഡം ആസീൻ മഹാരാജ ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
 7 സൗഭദ്രോ ദ്രുപദേയാസ്മൈ ച രാക്ഷസസ്മൈ ച ഘടോത്കചഃ
 സാത്യകിർ ധർമരാജസ്മൈ ച വ്യൂഹ ഗ്രീവാം സമാസ്മിതാഃ
 8 പുഷ്പം ആസീൻ മഹാരാജ വിരാടോ വാഹിനീപതിഃ
 ധൃഷ്ടദ്യുമ്നേന സഹിതോ മഹത്യാ സേനയാ വൃതഃ
 9 കേകയാ ഭ്രാതരഃ പഞ്ച വാമം പാർശ്വം സമാശ്രിതാഃ
 ധൃഷ്ടകേതുർ നരവ്യാഘ്രഃ കരകർഷ്ണശ്ച ച വീര്യവാൻ
 ദക്ഷിണം പക്ഷം ആശ്രിത്യ സ്മിതാ വ്യൂഹസ്യ രക്ഷണേന
 10 പാദയോസ്മൈ തു മഹാരാജ സ്മിതഃ ശ്രീമാൻ മഹാരഥഃ
 കന്തിഭോജഃ ശതാനീകോ മഹത്യാ സേനയാ വൃതഃ
 11 ശിഖണ്ഡി തു മഹേഷ്യാസഃ സോമകൈഃ സംവൃതോ ബലീ
 ഇരാവാംസ്മൈ ച തതഃ പുച്ഛേ മകരസ്യ വ്യവസ്ഥിതൗ
 12 ഏവം ഏതൻ മഹാവ്യൂഹം വ്യൂഹ്യ ഭാരത പാണ്ഡവാഃ
 സ്യുര്യോദയേ മഹാരാജ പുനർ യുദ്ധായ ദംശിതാഃ
 13 കൗരവാൻ അഭ്യയുസ്മൈ തുർണം ഹസ്ത്യശ്വരഥപത്തിഭിഃ
 സമുച്ഛിന്തൈർ ധ്വജൈശ്ച ചിന്ത്രൈഃ ശബ്ദൈശ്ച ച വിമലൈഃ ശിന്തൈഃ
 14 വ്യൂഹം ദൃഷ്ട്വാ തു തത് സൈന്യം പിതാ ദേവവ്രതസ്മൈ തവ
 ക്രൗഞ്ചേന മഹതാ രാജൻ പ്രത്യവ്യൂഹത വാഹിനീം
 15 തസ്യ തുണ്ഡേ മഹേഷ്യാസോ ഭാരദ്വാജോ വ്യരോചത

അശ്വത്ഥാമാ കൃപൗ ചൈവ ചക്ഷുർ ആസ്താം നരേശ്വര
 16 കൃതവർമ്മാ തു സഹിതഃ കാംബോജാരട്ട ബാഹ്ലിക്കൈഃ
 ശിരസ്യ് ആസീൻ നരശ്രേഷ്ഠഃ ശ്രേഷ്ഠഃ സർവധനശ്ചതാം
 17 ഗ്രീവായാം ശൂരസേനസ് തു തവ പുത്രൗ ച മാരിഷ
 ദുര്യോധനോ മഹാരാജ രാജഭിർ ബഹുഭിർ വൃതഃ
 18 പ്രാഗ്ജ്യോതിഷസ് തു സഹിതോ മദ്രസൗവീരകേകവൈഃ
 ഉരസ്യ് അഭൂൻ നരശ്രേഷ്ഠ മഹത്യാ സേനയാ വൃതഃ
 19 സ്വസേനയാ ച സഹിതഃ സുശർമ്മാ പ്രസ്ഥലാധിപഃ
 വാമം പക്ഷം സമാശ്രിത്യ ദംശിതഃ സമവസ്ഥിതഃ
 20 തുഷാരാ യവനാഗ് ചൈവ ശകാഗ് ച സഹ ചൂചുരപൈഃ
 ദക്ഷിണം പക്ഷം ആശ്രിത്യ സ്ഥിതാ വ്യൂഹസ്യ ഭാരത
 21 ശൂതായുഗ് ച ശതായുഗ് ച സൗമദത്തിഗ് ച മാരിഷ
 വ്യൂഹസ്യ ജഘനേ തസ്മദ് രക്ഷമാണാഃ പരസ്സരം
 22 തതോ യുദ്ധായ സഞ്ജഗ്മുഃ പാണ്ഡവാഃ കൗരവൈഃ സഹ
 സുര്യോദയേ മഹാരാജ തതോ യുദ്ധം അഭൂൻ മഹത്
 23 പ്രതിയു രമിനോ നാഗാൻ നാഗാഗ് ച രമിനോ യയുഃ
 ഹയാരോഹാ ഹയാരോഹാൻ രമിനഗ് ചാപി സാദിനഃ
 24 സാരഥിം ച രമി രാജൻ കഞ്ജരാംഗ് ച മഹാരണേ
 ഹസ്ത്യാരോഹാ രഥാരോഹാൻ രമിനഗ് ചാപി സാദിനഃ
 25 രമിനഃ പത്തിഭിഃ സാർധം സാദിനഗ് ചാപി പത്തിഭിഃ
 അന്യോന്യം സമരേ രാജൻ പ്രത്യധാവന് അമർഷിതാഃ
 26 ഭീമസേനാർജുന യമൈർ ഗുപ്താ ചാസ്മൈർ മഹാരഥൈഃ
 ശൂശ്രുഭേ പാണ്ഡവി സേനാ നക്ഷത്രൈർ ഇവ ശർവരി
 27 തഥാ ഭീഷ്മ കൃപ ദ്രോണ ശല്യ ദുര്യോധനാദിഭിഃ
 തവാപി വിബഭൗ സേനാ ഗ്രഹൈർ ദ്യൗർ ഇവ സംവൃതാ
 28 ഭീമസേനസ് തു കൗന്തേയോ ദ്രോണം ദൃഷ്ട്വാ പരാക്രമീ
 അഭ്യയാജ് ജവനൈർ അശ്വൈർ ഭാരദ്വാജസ്യ വാഹിനീം
 29 ദ്രോണസ് തു സമരേ ക്രുദ്ധോ ഭീമം നവഭിർ ആയസൈഃ
 വിവ്യായ സമരേ രാജൻ മർമാണ്യ് ഉദ്ദിശ്യ വീര്യവാൻ
 30 ദൃശാഹതസ് തതോ ഭീമോ ഭാരദ്വാജസ്യ സംയുഗേ
 സാരഥിം പ്രേഷയാം ആസ യമസ്യ സദനം പ്രതി
 31 സ സംഗൃഹ്യ സ്വയം വാഹാൻ ഭാരദ്വാജഃ പ്രതാപവാൻ
 വ്യയമത് പാണ്ഡവിം സേനാം തുലരാശിം ഇവാന്തഃ

32 തേ വധ്യമാനാ ദ്രോണേന ഭീഷ്മേണ ച നരോത്തമ
 സൃഞ്ജയാഃ കേകയൈഃ സാർധം പലായനപരാഭവൻ
 33 തഥൈവ താവകം സൈന്യം ഭീമാർജ്ജുനപരീക്ഷതം
 മൂഹ്യതേ തത്ര തത്രൈവ സമദേവ വരാംഗനാ
 34 അഭിദ്വേതാം തതോ വ്യൂഹൗ തസ്തിൻ വീരവരക്ഷയേ
 ആസീദ് വൃതീകരോ ഘോരസ് തവ തേഷാം ച ഭാരത
 35 തദ് അദ്ഭുതം അപശ്യാമ താവകാനാം പരൈഃ സഹ
 ഏകായനഗതാഃ സർവേ യദ് അയ്യുന്ത ഭാരത
 36 പ്രതിസംവാദ്യ ചാസ്താണി തേ ിന്യോന്യസ്യ വിശാം പതേ
 യയ്യുഃ പാണ്ഡവാഗ് ചൈവ കൗരവാഗ് ച മഹാരഥാഃ

അധ്യായം 72

1 ധൃതരാഷ്ട്ര ഉവാച

ഏവം ബഹുഗുണം സൈന്യം ഏവം ബഹുവിധം പരം
വ്യൂഹം ഏവം യഥാശാസ്ത്രം അമോഘം ചൈവ സഞ്ജയ

2 പുഷ്പം അസ്മാകം അത്യന്തം അഭികാമം ച നഃ സദാ
പ്രഹം അവ്യസനോപേതം പുരസ്താദ് ദൃഷ്ട്വവിക്രമം

3 നാതിവൃദ്ധം അബാലം ച ന കൃശം ന ച പീഠരം
ലഘുവൃത്തായതപ്രായം സാരഗാത്രം അനാമയം

4 ആത്തസംനാഹശസ്ത്രം ച ബഹുശസ്ത്രപരിഗ്രഹം
അസിയുദ്ധേ നിയുദ്ധേ ച ഗദായുദ്ധേ ച കോവിദം

5 പ്രാസർഷ്ടിതോമരേഷ് ആജൗ പരിഘേഷ് ആയസേഷ് ച
ഭിണ്ഡിപാലേഷ് ശക്തിഷ് മുസലേഷ് ച സർവശഃ

6 കമ്പനേഷ് ച ചാപേഷ് കണപേഷ് ച സർവശഃ
ക്ഷേപണീഷ് ച ചിത്രാസു മുഷ്ടിയുദ്ധേഷ് കോവിദം

7 അപരോക്ഷം ച വിദ്യാസു വ്യായാമേഷ് കൃതശ്രമം
ശസ്ത്രഗ്രഹണവിദ്യാസു സർവാസു പരിനിഷ്ഠിതം

8 ആരോഹേ പര്യവസ്തന്തേ സരണേ സാന്തരപ്പതേ
സമ്യക്പ്രഹരണേ യാനേ വ്യപയാനേ ച കോവിദം

9 നാഗാശ്വരഥയാനേഷ് ബഹുശഃ സുപരീക്ഷിതം
പരീക്ഷ്യ ച യഥാന്യായം വേതനേനോപപാദിതം

10 ന ഗോഷ്യാ നോപചാരേണ ന ച ബന്ധുനിമിത്തതഃ
ന സൗഹൃദബലൈശ് ചാപി നാകലീനപരിഗ്രഹൈഃ

11 സമൃദ്ധജനം ആര്യം ച തുഷ്ടസത്കൃതബാസവം
കൃതോപകാരഭൂയിഷ്ടം യശസി ച മനസി ച

12 സജയൈശ് ച നരൈർ മുഖ്യൈർ ബഹുശോ മുഖ്യകർമ്മഭിഃ
ലോകപാലോപമൈസ് താത പാലിതം ലോകവിശ്രുതൈഃ

13 ബഹുഭിഃ ക്ഷത്രിയൈർ ഗുപ്തം പൃഥിവ്യാം ലോകസംമതൈഃ
അസ്താൻ അഭിഗതൈഃ കാമാത് സബലൈഃ സപദാനഗൈഃ

14 മഹോദധിം ഇവാപൂർണം ആപഗാഭിഃ സമന്തതഃ
അപക്ഷൈഃ പക്ഷസങ്കാശൈ രഥൈർ നാഗൈശ് ച സംവൃതം

15 നാനായോധജലം ഭീമം വാഹനോർമിതരംഗിണം
ക്ഷേപണ്യസിഗദാശക്തിശരപ്രാസസമാകലം

16 ധ്വജഭൂഷണസംബാധം രത്നപട്ടേന സഞ്ചിതം

വാഹനൈഃ പരിസർപദ്ഭിർ വായുവേഗവികമ്പിതം
 17 അപാരം ഇവ ഗർജന്തം സാഗരപ്രതിമം മഹത്
 ദ്രോണഭീഷ്മാഭിസംഗൃഹ്ണം ഗൃഹ്ണം ച കൃതവർമ്മണാ
 18 കൃപദുഃശാസനാഭ്യോം ച ജയദ്രഥമുഖൈസ് തഥാ
 ഭഗദത്തവികർണാഭ്യോം ദ്രൗണിസൗബലബാഹ്ലിക്കൈഃ
 19 ഗൃഹ്ണം പ്രവീരൈർ ലോകസ്യ സാരവദ്ഭിർ മഹാത്മഭിഃ
 യദ് അഹന്യത സംഗ്രാമേ ദിഷ്ടം ഏതത് പുരാതനം
 20 നൈതാദൃശം സമുദ്യോഗം ദൃഷ്ടവന്തോ ഫഥ മാനുഷാഃ
 ഋഷയോ വാ മഹാഭാഗാഃ പുരാണാ ഭൂവി സഞ്ജയ
 21 ഈദൃശോ ഹി ബലൗഘസ് തു യുക്തഃ ശസ്ത്രാസ്ത്രസമ്പദാ
 വധ്യതേ യത്ര സംഗ്രാമേ കീം അന്യദ് ഭാഗധേയതഃ
 22 വിപരീതം ഇദം സർവം പ്രതിഭാതി സു സഞ്ജയ
 യത്രേദൃശം ബലം ഘോരം നാതരദ് യധി പാണ്ഡവൻ
 23 അഥ വാ പാണ്ഡവർഥായ ദേവാസ് തത്ര സമാഗതാഃ
 യധ്യന്തേ മാമകം സൈന്യം യദ് അവധ്യന്ത സഞ്ജയ
 24 ഉഷേതാ ഹി വിദുരേണേഹ ഹിതം പഥ്യം ച സഞ്ജയ
 ന ച ഗൃഹ്ണാതി തൻ മന്ദഃ പുത്രോ ദുര്യോധനോ മമ
 25 തസ്യ മന്യേ മതിഃ പൂർവം സർവജ്ഞസ്യ മഹാത്മനഃ
 ആസീദ് യഥാഗതം താത യേന ദൃഷ്ടം ഇദം പുരാ
 26 അഥ വാ ഭാവ്യം ഏവം ഹി സഞ്ജയൈതേന സർവഥാ
 പുരാ ധാത്രോ യഥാ സൃഷ്ടം തത് തഥാ ന തദ് അന്യഥാ

അധ്യായം 73

1 സഞ്ജയ ഉവാച

ആത്മദോഷാത് ത്വയാ രാജൻ പ്രാപ്തം വ്യസനം ഈദൃശം
ന ഹി ദുര്യോധനസ് താനി പശ്യതേ ഭരതർഷഭ
യാനി ത്വം ദൃഷ്ട്വാൻ രാജൻ ധർമ്മസങ്കരകാരിതേ

2 തവ ദോഷാത് പുരാ വൃത്തം ദ്യുതം ഏതദ് വിശാം പതേ
തവ ദോഷേണ യുദ്ധം ച പ്രവൃത്തം സഹ പാണ്ഡവൈഃ
ത്വം ഏവാദ്യ ഫലം ഭുങ്ക്ഷ്യ കൃത്യാ കിൽബിഷം ആത്മനാ

3 ആത്മനാ ഹി കൃതം കർമ്മ ആത്മനൈവോപജ്ജ്യതേ
ഇഹ വാ പ്രേത്യ വാ രാജംസ് ത്വയാ പ്രാപ്തം യഥാത്ഥം

4 തസ്താദ് രാജൻ സ്ഥിരോ ഭൂത്യാ പ്രാപ്യേദം വ്യസനം മഹത്
ശൃണ യുദ്ധം യഥാവൃത്തം ശംസതോ മമ മാരിഷ

5 ഭീമസേനസ് തു നിശിതൈർ ബാണൈർ ഭിത്ത്യാ മഹാചമുഃ
ആസസാദ തതോ വീരഃ സർവാൻ ദുര്യോധനാനജാൻ

6 ദുഃശാസനം ദുർവിഷഹം ദുഃസഹം ദുർമദം ജയം
ജയത്സേനം വികർണം ച ചിത്രസേനം സുദർശനം

7 ചാരുചിത്രം സുവർമാണം ദുഷ്കർണം കർണം ഏവ ച
ഏതാൻ അന്യാംഗ് ച സുബഹുൻ സമീപസ്ഥാൻ മഹാരഥാൻ

8 ധാർതരാഷ്ട്രാൻ സുസങ്ക്രദ്ധാൻ ദൃഷ്ട്വാ ഭീമോ മഹാബലഃ
ഭീഷ്മേണ സമരേ ഗുപ്താം പ്രവിവേശ മഹാചമുഃ

9 അഥാഹവന്ത തേ ിന്യോന്യം അയം പ്രാപ്തോ വൃകോദരഃ
ജീവഗ്രാഹം നിഗ്രഹ്ണീമോ വയം ഏനം നരാധിപാഃ

10 സ തൈഃ പരിവൃതഃ പാർഥോ ഭ്രാന്തഭിഃ കൃതനിശ്ചയൈഃ
പ്രജാസംഹരണേ സൂര്യഃ ക്രൂരൈർ ഇവ മഹാഗ്രഹൈഃ

11 സമ്പ്രാപ്യ മധ്യം വ്യൂഹസ്യ ന ഭീഃ പാണ്ഡവം ആവിശത്
യഥാ ദേവാസുരേ യുദ്ധേ മഹേന്ദ്രഃ പ്രാപ്യ ദാനവാൻ

12 തതഃ ശതസഹസ്രാണി രഥിനാം സർവശഃ പ്രഭോ
ഛരാദയാനം ശരൈർ ഘോരൈസ് തം ഏകം അനുവപ്രിരേ

13 സ തേഷാം പ്രവരാൻ യോധാൻ ഹസ്ത്യശ്വരഥസാദിനഃ
ജ്വലാന സമരേ ശൂരോ ധാർതരാഷ്ട്രാൻ അചിന്തയൻ

14 തേഷാം വ്യവസിതം ജ്ഞാത്യാ ഭീമസേനോ ജീഘ്രക്ഷതാം
സമസ്താനാം വധേ രാജൻ മതിം ചക്രേ മഹാമനാഃ

15 തതോ രഥം സമുത്സൃജ്യ ഗദാം ആദായ പാണ്ഡവഃ

ജ്വലന ധാർതരാഷ്ട്രാണാം തം ബലൗഘമഹാർണവം

16 ഭീമസേനേ പ്രവിഷ്ടേ തു ധൃഷ്ടദൃന്യോ ിപി പാർഷതഃ
ദ്രോണം ഉത്സൃജ്യ തരസാ പ്രയയൗ യത്ര സൗബലഃ

17 വിദാര്യ മഹതീം സേനാം താവകാനാം നരർഷഭഃ
ആസസാദ രഥം ശൂന്യം ഭീമസേനസ്യ സംയുഗേ

18 ദൃഷ്ട്വാ വിശോകം സമരേ ഭീമസേനസ്യ സാരഥിം
ധൃഷ്ടദൃന്യോ മഹാരാജ ദുർമനാ ഗതചേതനഃ

19 അപ്ലച്ഛദ് ബാഷ്പസംഠഭോ നിസ്വനാം വാചം ഈരയൻ
മമ പ്രാണൈഃ പ്രിയതമഃ ക്വ ഭീമ ഇതി ദുഃഖിതഃ

20 വിശോകസ് തം ഉവാചേദം ധൃഷ്ടദൃന്യം കൃതാഞ്ജലിഃ
സംസ്ഥാപ്യ മാം ഇഹ ബലി പാണ്ഡവേയഃ പ്രതാപവാൻ

21 പ്രവിഷ്ടോ ധാർതരാഷ്ട്രാണാം ഏതദ് ബലമഹാർണവം
മാം ഉക്ത്വാ പുരുഷവ്യാഘ്രേ പ്രിതിയുക്തം ഇദം വചഃ

22 പ്രതിപാലയ മാം സൃത നിയമ്യാശ്വാൻ മുഹൂർതകം
യാവദ് ഏതാൻ നിഹന്യ് ആശ്ര യ ഇമേ മദ്വധോദ്യതാഃ

23 തതോ ദൃഷ്ട്വാ ഗദാഹസ്തം പ്രധാവന്തം മഹാബലം
സർവേഷാം ഏവ സൈന്യാനാം സന്ധർഷഃ സമജായത

24 തസ്മിംസ് തു തുമുലേ യുദ്ധേ വർതമാനേ ഭയാനകേ
ഭിത്ത്വാ രാജൻ മഹാവൃഹം പ്രവിവേശ സഖാ തവ

25 വിശോകസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ ധൃഷ്ടദൃന്യോ ിപി പാർഷതഃ
പ്രത്യവാച തതഃ സൃതം രണമധ്യേ മഹാബലഃ

26 ന ഹി മേ വിദ്യതേ സൃത ജീവിതേ ിദ്യ പ്രയോജനം
ഭീമസേനം രണേ ഹിത്വാ സ്നേഹം ഉത്സൃജ്യ പാണ്ഡവൈഃ

27 യദി യാമി വിനാ ഭീമം കിം മാം ക്ഷത്രം വദിഷ്യതി
ഏകായനഗതേ ഭീമേ മയി ചാവസഥിതേ യധി

28 അസ്വസ്തി തസ്യ കുർവന്തി ദേവാഃ സാഗ്നിപുരോഗമാഃ
യഃ സഹായാൻ പരിത്യജ്യ സ്വസ്തിമാൻ ആവ്രുജേദ് ഗൃഹാൻ

29 മമ ഭീമഃ സഖാ ചൈവ സംബന്ധീ ച മഹാബലഃ
ഭക്തോ ിസ്താൻ ഭക്തിമാംശ് ചാഹം തം അപ്യ് അരിനിഷ്ഠദനം

30 സോ ിഹം തത്ര ഗമിഷ്യാമി യത്ര യാതോ വൃകോദരഃ
നിഘ്നന്തം മാം അരീൻ പശ്യ ദാനവാൻ ഇവ വാസവം

31 ഏവം ഉക്ത്വാ തതോ വിരോ യയൗ മധ്യേന ഭാരതീം
ഭീമസേനസ്യ മാർഗേഷു ഗദാപ്രമഥിതൈർ ഗണൈഃ

32 സ ദദർശ തതോ ഭീമം ദഹന്തം രിപുവാഹിനീം
 വാതം വൃക്ഷാൻ ഇവ ബലാത് പ്രഭഞ്ജന്തം രണേ നൃപാൻ

33 തേ ഹന്യമാനാഃ സമരേ രമിനഃ സാദിനസ് തമാ
 പാദാതാ ദന്തിനശ് ചൈവ ചക്രൂർ ആർതസ്വരം മഹത്

34 ഹാഹാകാരശ് ച സഞ്ജജേത തവ സൈന്യസ്യ മാരിഷ
 വധ്യതോ ഭീമസേനേന കൃതിനാ ചിത്രയോധിനാ

35 തതഃ കൃതാസ്താസ് തേ സർവേ പരിവാര്യ വൃകോദരം
 അഭീതാഃ സമവർത്തത ശസ്ത്രവൃഷ്ട്യാ സമന്തതഃ

36 അഭിദ്രുതം ശസ്ത്രദൃതാം വരിഷ്ഠം; സമന്തതഃ പാണ്ഡവം ലോകവീരൈഃ
 സൈന്യേന ഘോരേണ സുസംഗതേന; ദൃഷ്ട്യാ ബലീ പാർഷ്വതോ ഭീമസേനം

37 അഥോപശ്ചച്ഛർഷരവിക്ഷതാംഗം; പദാതിനം ക്രോധവിഷം വമന്തം
 ആശ്വാസയൻ പാർഷ്വതോ ഭീമസേനം; ഗദാഹസ്തം കാലം ഇവാന്തകാലേ

38 നിഃശല്യം ഏനം ച ചകാര തുർണ്ണം; ആരോപയച്ഛ്ചാത്മരഥം മഹാത്മാ
 ദൃശം പരിഷ്വജ്യ ച ഭീമസേനം; ആശ്വാസയാം ആസ ച ശത്രുമധ്യേ

39 ഭ്രാന്തൻ അഥോപേത്യ തവാപി പുത്രസ്; തസ്മിൻ വിമർദ്ദേ മഹതി പ്രവൃത്തേ
 അയം ദുരാത്മാ ദ്രുപദസ്യ പുത്രഃ; സമാഗതോ ഭീമസേനേന സാർധം
 തം യാത സർവേ സഹിതാ നിഹന്തുഃ; മാ വോ രിപുഃ പ്രാർഥയതാം അനീകം

40 ശ്രുത്വാ തു വാക്യം തം അമൃഷ്യമാണാഃ; ജ്യേഷ്ഠാജ്ഞയാ ചോദിതാ ധാർതരാ
 ഷ്ടാഃ
 വധായ നിഷ്ഠേതുർ ഉദായുധാസ് തേ; യുഗക്ഷയേ കേതവോ യദദ് ഉഗ്രാഃ

41 പ്രഗൃഹ്യ ചിത്രാണി ധന്വംഷി വീരാഃ; ജ്യാനേമീഘോഷൈഃ പ്രവീകമ്പയന്തഃ
 ശരൈർ അവർഷൻ ദ്രുപദസ്യ പുത്രഃ; യഥാംബുദാ ഭൂധരം വാരിജാലൈഃ
 നിഹത്യ താംഗ് ചാപി ശരൈഃ സുതീക്ഷ്ണൈർ; ന വിവൃഥേ സമരേ ചിത്രയോധീ

42 സമഭ്യദീർണ്ണാംഗ് ച തവാത്മജാംഗ് തമാ; നിശാമ്യ വീരാൻ അഭിതഃ
 സ്ഥിതാൻ രണേ
 ജീഘാംസുർ ഉഗ്രം ദ്രുപദാത്മജോ യുവാഃ; പ്രമോഹനാസ്ത്രം യുജ്ജേ മഹാരഥഃ
 ക്രുദ്ധോ ദൃശം തവ പുത്രേഷു രാജൻ; ദൈത്യേഷു യദത് സമരേ മഹേന്ദ്രഃ

43 തതോ വ്യമുഹ്യന്ത രണേ നൃവീരാഃ; പ്രമോഹനാസ്താഹതബുദ്ധിസത്ത്വാഃ
 പ്രദുദ്ദൃവഃ കുരവശ് ചൈവ സർവേ; സവാജിനാഗാഃ സരഥാഃ സമന്താത്
 പരീതകാലാൻ ഇവ നഷ്ടസഞ്ജ്ഞാൻ; മോഹോപേതാംഗ് തവ പുത്രാൻ
 നിശമ്യ

44 ഏതസ്മിന് ഏവ കാലേ തു ദ്രോണഃ ശസ്ത്രദൃതാം വരഃ
 ദ്രുപദം ത്രിഭീർ ആസാദ്യ ശരൈർ വിവ്യാധ ദാരുണൈഃ

45 സോ ഴ്തിവിവിധസ് തദാ രാജൻ രണേ ദ്രോണേന പാർഥിവഃ
അപായാദ് ദ്രുപദോ രാജൻ പൂർവ്വൈവരം അനസ്മരൻ
46 ജിത്യാ തു ദ്രുപദം ദ്രോണഃ ശംഖം ദധൂൗ പ്രതാപവാൻ
തസ്യ ശംഖസ്വനം ശ്രുത്യാ വിത്രേസുഃ സർവസോമകാഃ
47 അഥ ശുശ്രാവ തേജസീ ദ്രോണഃ ശസ്ത്രദൃതാം വരഃ
പ്രമോഹനാസ്മേണ രണേ മോഹിതാൻ ആത്മജാംസ് തവ
48 തതോ ദ്രോണോ രാജഗൃദ്ധീ ത്വരിതോ ഴ്ഭിയയൗ രണാത്
തത്രാപശ്യൻ മഹേഷ്യാസോ ഭാരദ്വാജഃ പ്രതാപവാൻ
ധൃഷ്ടദൃക്നം ച ഭീമം ച വിചരന്തൗ മഹാരണേ
49 മോഹാവിഷ്ടാംഗ് ച തേ പുത്രാൻ അപശ്യത് സ മഹാരഥഃ
തതഃ പ്രജ്ഞാസ്തം ആദായ മോഹനാസ്തം വ്യശാതയത്
50 അഥ പ്രത്യാഗതപ്രാണാസ് തവ പുത്രാ മഹാരഥാഃ
പുനർ യുദ്ധായ സമരേ പ്രയയൂർ ഭീമപാർഷ്വതൗ
51 തതോ യുധിഷ്ഠിരഃ പ്രാഹ സമാഹൃയ സ്വജൈനികാൻ
ഗച്ഛതു പദവിം ശക്ത്യാ ഭീമപാർഷ്വതയോർ യുധി
52 സൗഭദ്രപ്രമുഖാ വീരാ രഥാ ദ്വാദശ ദംശിതാഃ
പ്രവൃത്തിം അധിഗച്ഛതു ന ഹി ശ്രുധൃതി മേ മനഃ
53 ത ഏവം സമനജ്ഞാതാഃ ശൂരാ വിക്രാന്തയോധിനഃ
ബാഘം ഇത്യ ഏവം ഉക്ത്യാ തു സർവേ പുരുഷമാനിനഃ
മധ്യന്ദിനഗതേ സൂര്യേ പ്രയയുഃ സർവ ഏവ ഹി
54 കേകയാ ദ്രുപദേയാഗ് ച ധൃഷ്ടകേതുഗ് ച വിര്യവാൻ
അഭിമന്യു പുരസ്കൃത്യ മഹത്യാ സേനയാ വൃതാഃ
55 തേ കൃത്യാ സമരേ വ്യൂഹം സൂചീമുഖം അരിന്ദമഃ
ബിഭിദുർ ധാർതരാഷ്ട്രാണാം തദ് രഥാനീകം ആഹവേ
56 താൻ പ്രയാതാൻ മഹേഷ്യാസാൻ അഭിമന്യുപുരോഗമാൻ
ഭീമസേനയോവിഷ്ഠാ ധൃഷ്ടദൃക്നവിമോഹിതാ
57 ന സന്ധാരയിതും ശക്താ തവ സേനാ ജനാധിപ
മദമൂർച്ഛാനിതാത്മാനം പ്രമദേവാധ്വനി സമിതാ
58 തേ ഴ്ഭിയാതാ മഹേഷ്യാസാഃ സുവർണവിക്രതധ്വജാഃ
പരീപ്ലന്തോ ഴ്ഭ്യധാവന്ത ധൃഷ്ടദൃക്നവൃകോദരൗ
59 തൗ ച ദൃഷ്ട്വാ മഹേഷ്യാസാൻ അഭിമന്യുപുരോഗമാൻ
ബഭ്രുവന്തുർ മുദാ യുക്തൗ നിപ്ലന്തൗ തവ വാഹിനീം
60 ദൃഷ്ട്വാ ച സഹസായാന്തം പാഞ്ചാല്യോ ഗുരും ആത്മനഃ

നാശംസത വധം വീരഃ പുത്രാണാം തവ പാർഷതഃ
61 തതോ രഥം സമാരോപ്യ കേകയസ്യ വൃകോദരം
അഭ്യയാവത് സുസങ്ക്രമോ ദ്രോണം ഇഷ്ടസ്തുപാശം
62 തസ്യഭിപതതസ് തൂർണം ഭാരദ്വാജഃ പ്രതാപവാൻ
ക്രമശ് ചിച്ഛേദ ഭല്ലേന ധനുഃ ശത്രുനിഷ്ഠനഃ
63 അന്യാംഗ് ച ശതശോ ബാണാൻ പ്രേഷയാം ആസ പാർഷതേ
ദുര്യോധനഹിതാർഥായ ഭർതൃപിണ്ഡം അനസ്മരൻ
64 അമാന്യദ് ധനുർ ആദായ പാർഷതഃ പരവീരഹാ
ദ്രോണം വിവ്യാധ സപ്തത്യാ രക്തപുഞ്ചൈഃ ശിലാശിതൈഃ
65 തസ്യ ദ്രോണഃ പുനശ് ചാപം ചിച്ഛേദാമിത്രകർശനഃ
ഹയാംഗ് ച ചതുരസ് തൂർണം ചതുർഭിഃ സായകോത്തമൈഃ
66 വൈവസ്വതക്ഷയം ഘോരം പ്രേഷയാം ആസ വിദ്യവാൻ
സാരഥിം ചാസ്യ ഭല്ലേന പ്രേഷയാം ആസ മൃത്യവേ
67 ഹതാശ്വാത് സ രഥാത് തൂർണം അവപ്സത്യ മഹാരഥഃ
ആരുരോഹ മഹാബാഹുർ അഭിമന്വേർ മഹാരഥം
68 തതഃ സരഥനാശാശ്വാ സമകമ്പത വാഹിനീ
പശ്യതോ ഭീമസേനസ്യ പാർഷതസ്യ ച പശ്യതഃ
69 തത് പ്രഭസം ബലം ദൃഷ്ട്വാ ദ്രോണേനാമിതതേജസാ
നാശക്ലവൻ വാരയിതും സമസ്താസ് തേ മഹാരഥാഃ
70 വധ്യമാനം ഇ തത് സൈന്യം ദ്രോണേന നിശിതൈഃ ശരൈഃ
വ്യഭ്രമത് തത്ര തത്രൈവ ക്ഷോഭ്യമാണ ഇവാർണവഃ
71 തഥാ ദൃഷ്ട്വാ ച തത് സൈന്യം ജഹ്വേഷേ ച ബലം തവ
ദൃഷ്ട്വാചാര്യം ച സങ്ക്രമം ദഹന്തം രിപുവാഹിനീം
ചക്രശ്ചഃ സർവതോ യോധാഃ സാധു സാധ്യ് ഇതി ഭാരത

അധ്യായം 74

1 [സ്]

തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ മോഹാത് പ്രത്യാഗതസ് തദാ
ശരവർഷൈഃ പുനർ ഭീമം പ്രത്യവാരയദ് അച്യുതം
2 ഏകീഭൂതാഃ പുനശ് ചൈവ തവ പുത്രാ മഹാരഥാഃ
സമേത്യ സമരേ ഭീമം യോധയാം ആസൂർ ഉദ്യതാഃ
3 ഭീമസേനോ ിപി സമരേ സമ്പ്രാപ്യ സ്വരഥം പുനഃ
സമാരഹ്യ മഹാബാഹുർ യയൗ യേന തവാത്മജഃ
4 പ്രഗ്രഹ്യ ച മഹാവേഗം പരാസു കരണം ദൃഢം
ചിത്രം ശരാസനം സംഖ്യേ ശരൈർ വിവ്യായ തേ സുതാൻ
5 തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ ഭീമസേനം മഹാബലം
നാരാചേന സുതീക്ഷ്ണേന ദൃശം മർമണ്യ് അതാഡയത്
6 സോ ിതിവിഭോ മഹേഷ്യാസസ് തവ പുത്രേണ ധന്വിനാ
ക്രോധസംരക്തനയനോ വേഗേനോത്ക്ഷിപ്യ കാർമുകം
7 ദുര്യോധനം ത്രിഭീർ ബാണൈർ ബാഹോർ ഉരസി ചാർപയത്
സ തഥാഭിഹതോ രാജാ നാചലദ് ഗിരിരാഡ് ഇവ
8 തൗ ദൃഷ്ട്വാ സമരേ ക്രുദ്ധൗ വിനിഘ്നന്തൗ പരസ്പരം
ദുര്യോധനാനുജാഃ സർവേ ശൂരാഃ സന്ത്യക്തജീവിതാഃ
9 സംസൃത്യ മന്ത്രിതം പൂർവം നിഗ്രഹേ ഭീമകർമണഃ
നിശ്ചയം മനസാ കൃത്യാ നിഗ്രഹീതും പ്രചക്രമുഃ
10 താൻ ആപതത ഏവാജൗ ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
പ്രത്യുദ്യയൗ മഹാരാജ ഗജഃ പ്രതിഗജാൻ ഇവ
11 ദൃശം ക്രുദ്ധശ് ച തേജസീ നാരാചേന സമർപയത്
ചിത്രസേനം മഹാരാജ തവ പുത്രം മഹായശാഃ
12 തഥേതരാംസ് തവ സുതാംസ് താഡയാം ആസ ഭാരത
ശരൈർ ബഹുവിധൈഃ സംഖ്യേ രക്തപ്പുംബൈഃ സുവേഗിതൈഃ
13 തതഃ സംസ്ഥാപ്യ സമരേ സ്യാന്യ് അനീകാനി സർവശഃ
അഭീമന്യപ്രഭൃതയസ് തേ ദ്വാദശ മഹാരഥാഃ
14 പ്രേഷിതാ ധർമ്മരാജേന ഭീമസേനപദാനഗാഃ
പ്രത്യുദ്യയൂർ മഹാരാജ തവ പുത്രാൻ മഹാബലാൻ
15 ദൃഷ്ട്വാ ഘസഥാംസ് താഞ് ശൂരാൻ സൂര്യാഗ്നിസമതേജസഃ
സർവാൻ ഏവ മഹേഷ്യാസാൻ ഭ്രാജമാനാഞ് ശ്രീയാ വൃതാൻ
16 മഹാഹവേ ദീപ്യമാനാൻ സുവർണകവചോജ്ജ്വലാൻ

തത്യജ്ഞഃ സമരേ ഭീമം തവ പുത്രാ മഹാബലഃ
 17 താൻ നാമൃഷ്യത കൗന്തേയോ ജീവമാനാ ഗതാ ഇതി
 അനീയ ച പുനഃ സർവാംസ് തവ പുത്രാൻ അപീഡയത്
 18 അഥാഭിമന്യുഃ സമരേ ഭീമസേനേന സംഗതം
 പാർഷ്വതേന ച സന്വേഷ്യ തവ സൈന്യേ മഹാരഥഃ
 19 ദുര്യോധനപ്രഭൃതഃ പ്രഗൃഹീതശരാസനഃ
 ഭൃശം അശൈഃ പ്രജവിതൈഃ പ്രയയൂർ യത്ര തേ രഥഃ
 20 അപരാഹ്ണേ തതോ രാജൻ പ്രാവർത്ത മഹാൻ രണഃ
 താവകാനാം ച ബലിനാം പരേഷാം ചൈവ ഭാരത
 21 അഭിമന്യുർ വികർണസ്യ ഹയാൻ ഹത്യാ മഹാജവാൻ
 അഥൈനം പഞ്ചവിംശത്യാ ക്ഷുദ്രകാണാം സമാചിനോത്
 22 ഹതാശ്ച രഥം ഉത്സൃജ്യ വികർണസ് തു മഹാരഥഃ
 ആരുരോഹ രഥം രാജംശ് ചിത്രസേനസ്യ ഭാസ്വരം
 23 സ്ഥിതാവ് ഏകരഥേ തൗ തു ഭ്രാതരൗ കുരുവർധനൗ
 ആർജുനിഃ ശരജാലേന ഛാദയാം ആസ ഭാരത
 24 ദുർജയോ ഫഥ വികർണശ് ച കാർഷ്ണിം പഞ്ചഭിർ ആയസൈഃ
 വിവൃധയാതേ ന ചാകമ്പത് കാർഷ്ണിർ മേരുർ ഇവാചലഃ
 25 ദുഃശാസനസ് തു സമരേ കേകയാൻ പഞ്ച മാരിഷ
 യോധയാം ആസ രാജേന്ദ്ര തദ് അദ്ഭുതം ഇവാഭവത്
 26 ദ്രൗപദേയാ രണേ ക്രൂദ്ധാ ദുര്യോധനം അവാരയൻ
 ഏകൈകസ് ത്രിഭിർ ആനർഛത് പുത്രം തവ വിശാം പതേ
 27 പുത്രോ ഫപി തവ ദുർധർഷോ ദ്രൗപദ്യാസ് തനയാൻ രണേ
 സായകൈർ നിശിതൈ രാജന് ആജഘ്രാണ പൃഥക് പൃഥക്
 28 തൈശ് ചാപി വിദ്ധഃ ശുശ്രുഭേ രധിരേണ സമൃക്ഷിതഃ
 ഗിരിപ്രസ്തവണൈർ യദ്വദ് ഗിരിർ ധാതുമിമിശ്രിതൈഃ
 29 ഭീഷ്മോ ഫപി സമരേ രാജൻ പാണ്ഡവാനാം അനീകീനീം
 കാലയാം ആസ ബലവാൻ പാലഃ പശൃഗണാൻ ഇവ
 30 തതോ ഗണ്ഡീവനിർഘോഷഃ പ്രാദുരാസിദ് വിശാം പതേ
 ദക്ഷിണേന വരൂഥിന്യാഃ പാർഥസ്യാരീൻ വിനിഘ്നതഃ
 31 ഉത്തസ്മദ്ഃ സമരേ തത്ര കമ്പന്ധാനി സമന്തതഃ
 കുരൂണാം ചാപി സൈന്യേഷു പാണ്ഡവാനാം ച ഭാരത
 32 ശോണിതോദം രഥാവർതം ഗജദ്വീപം ഹയോർമിണം
 രഥനൗഭിർ നരവ്യാഘ്രഃ പ്രതേരുഃ സൈന്യസാഗരം

33 ചരിനഹസ്താ വികവചാ വിദേഹാസ് ച നരോത്തമാഃ
 പതിതാസ് തത്ര ദൃശ്യന്തേ ശതശോ ിഥ സഹസ്രശഃ
 34 നിഹന്തൈർ മത്തമാതംഗൈഃ ശോണിതൗഘപരിപ്ലവൈഃ
 ഭൂർ ഭാതി ഭരതശ്രേഷ്ഠ പർവന്തൈർ ആചിതാ യഥാ
 35 തത്രാദ്ഭൂതം അപശ്യാമ തവ തേഷാം ച ഭാരത
 ന തത്രാസീത് പുമാൻ കശ് ചിദ് യോ യോദ്ധും നാഭികാക്ഷ്ണി
 36 ഏവം യുയുധിരേ വിരാഃ പ്രാർഥയാനാ മഹദ് യശഃ
 താവകാഃ പാണ്ഡവൈഃ സാർധം കാക്ഷ്മാണാ ജയം യുധി

അധ്യായം 75

1 [സ്]

തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ ലോഹിതായതി ഭാസ്തരേ
 സംഗ്രാമരഭസോ ഭീമം ഹന്തുക്വാമോ ിദ്യയാവത
 2 തം ആയാന്തം അഭിപ്രേക്ഷ്യ നൃവീരം ദൃഢവൈരിണം
 ഭീമസേനഃ സുസങ്കുല ഇദം വചനം അബ്രുവീത്
 3 അയം സ കാലഃ സമ്പ്രാപ്തോ വർഷപുഗാഭികാക്ഷിതഃ
 അദ്യ ത്വാം നിഹനിഷ്യാമി യദി നോത്സൃജസേ രണം
 4 അദ്യ കന്ത്യാഃ പരിക്ലേഷം വനവാസം ച കൃന്തൂഃ
 ദ്രൗപദ്യാഗ് ച പരിക്ലേശം പ്രണോത്സ്യാമി ഹതേ ത്വയി
 5 യത് ത്വം ദുരോദരോ ഭൂത്വാ പാണ്ഡവാനു അവമന്യസേ
 തസ്യ പാപസ്യ ഗാന്ധാരേ പശ്യ വ്യസനം ആഗതം
 6 കർണസ്യ മതം ആജ്ഞായ സൗബലസ്യ ച യത് പുരാ
 അചിന്ത്യപാണ്ഡവാനു കാമാദ് യഥേഷും കൃതവാനു അസി
 7 യാചമാനം ച യൻ മോഹാദ് ദാശാർഹം അവമന്യസേ
 ഉല്പകസ്യ സമാദേശം യദ് ദദാസി ച ഹൃഷ്ടവത്
 8 അദ്യ ത്വാ നിഹനിഷ്യാമി സാന്ദബന്ധം സ ബാസവം
 സമീകരിഷ്യേ തത് പാപം യത് പുരാ കൃതവാനു അസി
 9 ഏവം ഉക്ത്വാ ധനുർ ഘോരം വികൃഷ്ടോദ്ദ്രാമ്യ ചാസക്രൂത്
 സമാദായ ശരാൻ ഘോരാനു മഹാശനി സമപ്രഭാനു
 10 ഷഡ്വിംശത് തരസാ ക്രുദ്ധോ മുമോചാശു സുയോധനേ
 ജലിതാഗ്നിശിഖാകാരാനു വജ്രകൽപാനു അജിഹഗാനു
 11 തതോ ിസ്യ കാർമുകം ദ്വാദ്വയാം സുതം ദ്വാദ്വയാം ച വിവൃധേ
 ചതുർഭിർ അശ്വാഞ് ജവനാനു അനയദ് യമസാദനം
 12 ദ്വാദ്വയാം ച സുവികൃഷ്ടാദ്വയാം ശരാദ്വയാം അരിമർദനഃ
 ഹരത്രം ചിച്ഛേദ സമരേ രാജന്തസ് തസ്യ രഥോത്തമാത്
 13 ത്രിഭിഗ് ച തസ്യ ചിച്ഛേദ ജലന്തം ധ്വജം ഉത്തമം
 ഛിത്താ തം ച നനാദോച്ചൈസ് തവ പുത്രസ്യ പശ്യതഃ
 14 രഥാച് ച സ ധ്വജഃ ശ്രീമാനു നാനാരതവിഭ്രഷിതഃ
 പപാത സഹസാ ഭൂമിം വിദ്യുജ് ജലധരാദ് ഇവ
 15 ജലന്തം സൂര്യസങ്കാശം നാഗം മണിമയം ശുഭം
 ധ്വജം കുരുപതേഗ് ഛിന്നം ദദൃശുഃ സർവപാർഥിവാഃ
 16 അഥൈനം ദശഭിർ ബാണൈസ് തോത്തേരുർ ഇവ മഹാഗജം

ആജ്ഞാന രണേ ഭീമഃ സ്യന്ത് ഇവ മഹാരഥഃ
 17 തതസ് തു രാജാ സിന്ധുനാം രഥശ്രേഷ്ഠോ ജയദ്രഥഃ
 ദുര്യോധനസ്യ ജഗ്രാഹ പാർഷ്ണിസത്പുരുഷോചിതാം
 18 കൃപശ് ച രമിനാം ശ്രേഷ്ഠ കൗരവ്യം അമിതൗജസം
 ആരോപയദ് രഥം രാജൻ ദുര്യോധനം അമർഷണം
 19 സ ഗാവഃവിദ്ധോ വ്യഥിതോ ഭീമസേനേന സംയുഗേ
 നിഷസാദ രഥോപസേഥ രാജാ ദുര്യോധനസ് തദാ
 20 പരിവാര്യ തതോ ഭീമം ഹതുക്വാമോ ജയദ്രഥഃ
 രഥൈർ അനേകസാഹസ്രൈർ ഭീമസ്യാവാരയദ് ദിശഃ
 21 ധൃഷ്ടകേതുസ് തതോ രാജന് അഭിമന്യുശ് ച വീര്യവാൻ
 കേകയാ ദ്രുപദേയാശ് ച തവ പുത്രാൻ അയോധയൻ
 22 ചിത്രസേനഃ സുചിത്രശ് ച ചിത്രാശ്യശ് ചിത്രദർശനഃ
 ചാരു ചിത്രഃ സുചാരുശ് ച തഥാ നന്ദോപനന്ദകൗ
 23 അഷ്ടാവ് ഏതേ മഹേഷ്യാസാഃ സുകമാരാ യശസിനഃ
 അഭിമന്യുരഥം രാജൻ സമന്താത് പര്യവാരയൻ
 24 ആജ്ഞാന തതസ് തുർണം അഭിമന്യൂർ മഹാമനാഃ
 ഏകൈകം പഞ്ചഭിർ വിദ്ധ്യാ ശരൈഃ സംനതപർവഭിഃ
 വജ്രമൃത്യുപ്രതീകാശൈർ വിചിത്രായുധ നിഃസൃതൈഃ
 25 അമൃഷ്യമാണാസ് തേ സർവേ സൗഭദ്രം രഥസത്തമം
 വവർഷൂർ മാർഗണൈസ് തീക്ഷ്ണൈർ ഗിരിം മേരും ഇവാംബുദഃ
 26 സ പീഡ്യമാനഃ സമരേ കൃതാന്യോ യുദ്ധദുർമദഃ
 അഭിമന്യൂർ മഹാരാജ താവകാൻ സമകമ്പയത്
 യഥാ ദേവാസുരേ യുദ്ധേ വജ്രപാണിർ മഹാസുരാൻ
 27 വികർണസ്യ തതോ ഭല്ലാൻ പ്രേഷയാം ആസ ഭാരത
 ചതുർദശ രഥശ്രേഷ്ഠോ ഘോരാൻ ആശീവിഷോപമാൻ
 ധ്വജം സൃതം ഹയാംശ് ചാസ്യ ചരിത്യാ നൃത്യന് ഇവാഹവേ
 28 പുനശ് ചാന്യാത് ശരാൻ പീതാൻ അകണ്ഠാഗ്രാത് ശിലാശിതാൻ
 പ്രേഷയാം ആസ സൗഭദ്രോ വികർണായ മഹാബലഃ
 29 തേ വികർണം സമാസാദ്യ കങ്കബർഹിണ വാസസഃ
 ഭിത്യാ ദേഹം ഗതാ ഭൂമിം ജ്വലന്ത ഇവ പന്നഗാഃ
 30 തേ ശരാ ഹേമപുംബാഗ്രാ വ്യദൃശ്യന്ത മഹിതലേ
 വികർണ ങ്ഗിരക്ലിന്നാ വമന്ത ഇവ ശോണിതം
 31 വികർണം വീക്ഷ്യ നിർഭിന്നം തസ്യൈവാന്യേ സഹോദരാഃ

അഭ്യദ്രവന്ത സമരേ സൗഭദ്രപ്രമുഖാൻ രഥാൻ
 32 അഭിയാത്യാ തഥൈവാശ്രു രഥസ്ഥാൻ സൂര്യവർചസഃ
 അവിധ്യൻ സമരേ ിന്യോന്യം സംരണ്ണാ യുദ്ധദർമദഃ
 33 ദുർമുഖഃ ശ്രുതകർമാണം വിദ്ധ്യാ സപ്തഭിർ ആശ്രുഗൈഃ
 ധ്യാജം ഏകേന ചിച്ഛേദ സാരഥിം ചാസ്യ സപ്തഭിഃ
 34 അശ്യാഞ് ജാംബൂനദൈർ ജാലൈഃ പ്രച്ഛന്നാൻ വാതരംഹസഃ
 ജഘാന ഷഡ്ഭിർ ആസാദ്യ സാരഥിം ചാഭ്യപാതയത്
 35 സ ഹതാശ്വേ രഥേ തിഷ്ഠഞ് ശ്രുതകർമാ മഹാരഥ
 ശക്തിം ചിക്ഷേപ സങ്കുലോ മഹോൽകാം ജലിതാം ഇവ
 36 സാ ദുർമുഖസ്യ വിപുലം വർമ ഭിത്യാ യശസ്വിനഃ
 വിദാര്യ പ്രാവിശദ് ഭൂമിം ദീപ്യമാനാ സുതേജനാ
 37 തം ദൃഷ്ട്വാ വിരഥം തത്ര സുത സോമോ മഹാബലഃ
 പശ്യതാം സർവസൈന്യാനാം രഥം ആരോപയത് സ്വകം
 38 ശ്രുതകീർതിസ് തഥാ വീരോ ജയത്സേനം സുതം തവ
 അഭ്യയാത് സമരേ രാജൻ ഹതുക്വമോ യശസ്വിനം
 39 തസ്യ വിക്ഷിപതശ് ചാപം ശ്രുതകീർതിർ മഹാത്മനഃ
 ചിച്ഛേദ സമരേ രാജഞ് ജയത്സേനഃ സുതസ് തവ
 ക്ഷുരപ്രേണ സുതീക്ഷ്ണേന പ്രഹസന് ഇവ ഭാരത
 40 തം ദൃഷ്ട്വാ ഛിന്നധന്യാനം ശതാനീകഃ സഹോദരം
 അഭ്യപദ്യത തേജസ്വി സിംഹവദ് വിനദൻ മുഹൂഃ
 41 ശതാനീകസ് തു സമരേ ദൃശം വിസ്സാര്യ കാർമുകം
 വിവ്യായ ദശഭിസ് തൂർണം ജയത്സേനം ശിലീമുഖൈഃ
 42 അഥാനേന്യ സുതീക്ഷ്ണേന സർവാവരണഭേദിനാ
 ശതാനീകോ ജയത്സേനം വിവ്യായ ഹൃദയേ ദൃശം
 43 തഥാ തസ്മിൻ വർതമാനേ ദൃഷ്ട്വർണോ ഭ്രാതൂർ അന്തികേ
 ചിച്ഛേദ സമരേ ചാപം നാകുലേഃ ക്രോധമൂർച്ഛിതഃ
 44 അഥാന്യദ് ധനുർ ആദായ ഭാരസാധനം ഉത്തമം
 സമാദത്ത ശിതാൻ ബാണാഞ് ശതാനീകോ മഹാബലഃ
 45 തിഷ്ഠ തിഷ്ഠേതി ചാമന്ത്ര്യ ദൃഷ്ട്വർണം ഭ്രാതൂർ അഗ്രതഃ
 മുമോച നിശിതാൻ ബാണാഞ് ജലിതാൻ പന്നഗാൻ ഇവ
 46 തതോ ിസ്യ ധനുർ ഏകേന ദ്വാഭ്യാം സുതം ച മാരിഷ
 ചിച്ഛേദ സമരേ തൂർണം തം ച വിവ്യായ സപ്തഭിഃ
 47 അശ്യാൻ മനോജവാംഗ് ചാസ്യ കൽമാഷാൻ വീതകൽമഷഃ

ജഘാന നിശിതൈസ് തൂർണം സർവാൻ ദ്വാദശഭിഃ ശരൈഃ
 48 അഥാപരേണ ഭല്ലേന സുമുക്തേന നിപാതിനാ
 ദുഷ്കർണം സമരേ ക്രുദ്ധോ വിവൃധ ഹൃദയേ ദൃശം
 49 ദുഷ്കർണം നിഹതം ദുഷ്ട്യാ പഞ്ച രാജൻ മഹാരഥാഃ
 ജീഘാംസന്തഃ ശതാനീകം സർവതഃ പര്യവാരയൻ
 50 ഛാദ്യമാനം ശരവ്രാതൈഃ ശതാനീകം യശസിനം
 അഭ്യധാവന്ത സംരണ്ണാഃ കേകയാഃ പഞ്ച സോദരാഃ
 51 താൻ അഭ്യോപതതഃ പ്രേക്ഷ്യ തവ പുത്രാ മഹാരഥാഃ
 പ്രത്യദ്യുർ മഹാരാജ ഗജാ ഇവ മഹാഗജാൻ
 52 ദുർമുഖോ ദുർജയശ് ചൈവ തഥാ ദുർമർഷണോ യുവാ
 ശത്രുഞ്ജയഃ ശത്രുസഹഃ സർവേ ക്രുദ്ധാ യശസിനഃ
 പ്രത്യദ്യാതാ മഹാരാജ കേകയാൻ ദ്രാതരഃ സമം
 53 രഥൈർ നഗരസങ്കാശൈർ ഹയൈർ യുക്തൈർ മനോജയൈഃ
 നാനാവർണവിചിത്രാഭിഃ പതാകാഭിർ അലങ്കൃതൈഃ
 54 വച ചാപധരാ വീരാ വിചിത്രകവച ധ്വജാഃ
 വിവിശ്രുസ് തേ പരം സൈന്യം സിംഹാ ഇവ വനാദ് വനം
 55 തേഷാം സുതുമുലം യുദ്ധവൃതിഷ്ഠത രഹ ദ്വിപം
 അവർത്തത മഹാരൗദ്രം നിപ്ലതാം ഇതരേതരം
 അന്യോന്യാഗഃ കൃതാം രാജൻ യമ രാഷ്ട്രവിവർധനം
 56 മുഹൂർത്താസ്തമിതേ സുര്യേ ചക്രർ യുദ്ധം സുദാരുണം
 രമിനഃ സാദിനശ് ചൈവ വ്യകീര്യന്ത സഹസ്രശഃ
 57 തതഃ ശാന്തനവഃ ക്രുദ്ധഃ ശരൈഃ സംനതപർവഭിഃ
 നാശയാം ആസ സേനാം വൈ ഭീഷ്മസ് തേഷാം മഹാത്മനാം
 പാണ്ഡാലാനാം ച സൈന്യാനി ശരൈർ നിന്ത്യേ യമക്ഷയം
 58 ഏവം ഭിത്താ മഹേഷ്വാസഃ പാണ്ഡവാനാം അനീകിനാം
 കൃത്വാവഹാരം സൈന്യാനാം യയൗ സ്വശിബിരം നൃപ
 59 ധർമരാജോ ഫപി സന്വേക്ഷ്യ ധൃഷ്ടദൃക്ത വൃകോദരൗ
 മൂർധ്നി ചൈതാവ് ഉപാഘ്രായ സംഹൃഷ്ടഃ ശിബിരം യയൗ

പ്രസാധകർ

അല്ലിളക്തം

